

TRẦN HOÀI THU'

Ô CỬA

Thi tuyển toàn tập

Thư Ấn Quán 2012

Trần Hoài Thư sinh năm 1942 tại Đalat. Nguyên giáo sư đệ nhị cấp trung học Trần Cao Vân Tam Kỳ. Giải thưởng sinh viên sĩ quan báo chí xuất sắc của Khoa 24 TB/Thủ Đức. Cựu trung đội trưởng thám kích đại đội 405 TK/SD 22 BB và cựu phóng viên chiến trường. Bị thương trận 3 lần. Cải tạo 4 năm. Vượt biển định cư tại Hoa Kỳ 1980.

Trước 1975, có 4 tập truyện được xuất bản.
Sau 1975, 12 tập truyện về chiến tranh và 5 tập thơ được xuất bản. Hiện chủ trương cơ sở Thư Ấn Quán và tạp chí văn học Thư Quán Bản Thảo.

THƯ ẤN QUÁN

Email: tranhoaitru@verizon.net

Bản đặc biệt do chính tác giả tự in, đóng dành tặng thân hữu

Trần Hoài Thư

Ô CỬA

Thư Ấn Quán tái bản
2011

Ô Cửa

Tuyển thơ toàn tập Trần Hoài Thu

Thư Ấn quán xuất bản

Hoa Kỳ tháng 10 năm 2004

Tái bản tháng 10 năm 2005

Tái bản lần 2 tháng 1-2011

Trình bày, layout: Trần Hoài Thu

Tác giả giữ bản quyền

Lời Mở...

*Tháng 10/ 2004 (In lần đầu)
(Gửi người bạn trong nước)*

Thấm thoát hơn ba mươi năm tôi xa bạn, và 25 năm tôi ở xứ người. *Tôi bây giờ như con ốc mang hồn đi hoang. Vỏ tôi đỏ nhưng hồn tôi trôi giạt...* Hồn tôi xin được gửi trên những trang chữ nghĩa của tập thơ này. Xin được gửi đến bạn như là một món quà văn nghệ của một người bạn cũ từ lâu xa cách.

Tháng 10 2005(tái bản lần thứ nhất)

Trong lần tái bản này, chúng tôi sắp xếp lại toàn bộ các bài thơ theo đề tài.

Ngoài ra, chúng tôi còn bổ túc thêm bằng hai bảng mục lục. Một theo loại đề tài, và một theo vần *alphabet*.

Việc xếp loại này có tính cách tương đối dễ dàng hơn trong việc lựa bài hay tham chiếu.

Tháng 1-2011 (tái bản lần thứ hai)

Trong lần tái bản này, chúng tôi thêm phần phụ lục bài viết về tập thơ Ô Cửa của Phan Bá Thụy Dương và Phạm văn Nhân, đồng thời bổ khuyết lại những sơ xuất như lỗi chánh tả, hay trình bày.

Cuốn sách này do chính chúng tôi tự thực hiện bằng tay từ A đến Z như là một món quà văn nghệ để nói lên tấm lòng trân quý của chúng tôi đến với quý bạn – những người bạn luôn luôn ở bên cạnh chúng tôi trong cõi văn chương chữ nghĩa.

Cám ơn và trân trọng

Trần Hoài Thư

Dưới trời khói lửa

Đêm vượt sông

Giòng sông phân tranh hai vùng thù nghịch
Đêm xuống đôi gập con nước nổi
Súng đưa khởi đầu
Từng *con một* vượt sông ...

Rồi trước khi trào ngọn Kỳ Sơn
Anh lạc trên cánh đồng trăng mênh mông
không biết nơi nào là cõi dữ
Trên đôi vai anh nặng nề lịch sử
May mà còn em
vằng trăng mười sáu
anh giữ
ở đấy ba lô...

Qui Nhơn

Đã la cà vỉa phố đến mòn chân
Đã lê la đến mòn rách đáy quần
Đã quen thuộc từng tên đường nẻo ngõ
Mai lỡ chết cũng quay đầu về thành phố
Để nhớ về những ngày thuốc lá cà phê
Để nhớ về một vũng máu hôm tề
đã nhuộm đỏ Cây Xăng Ông Tề
trong ngày tái chiếm

Người lính trở về với chiến thương

Những lần chuyển quân dù chẳng biết về đâu
Nhưng chúng tôi đều biết những gì chờ đợi sẵn
Như thể khi viên đạn đồng trong lòng cơ bầm
xẹt ra khỏi nòng, rồi *kiến cắn*, tê mê

Chỉ khi nào anh cảm nhận đau tê
Có nghĩa là anh biết mình vẫn còn sống sót
Anh hãnh diện là đã đi về phía trước
Là máu hồng anh đã đổ xuống, tặng em
Và khi anh trở về, ôm lấy vết thương
Anh mới biết đời vô cùng độ lượng

Anh càng thấy nắng càng vàng càng mượt
Mây càng xanh, và hoa càng thắm càng tươi
Đời sống thanh thản, dư dật tiếng cười
Cả con gái đàn bà, má nuôi chị nuôi, em nuôi
Tất cả !

Anh sẽ gọi chai bia và ngồi thư thả
Chúc tụng cuộc đời, an ủi tim ơi

Hãy mừng dùm anh
dù bầm dập tả tơi
Anh vẫn được tặng phái xuống đời
tiếp tục những lần chuyển quân
về những nơi mình không biết...

Tạ từ

Xin tạ từ những làng mạc quê hương
Những nơi ta qua, những vùng ta đến
Xin tạ từ những ngôi làng ta tái chiếm
Những con đường ta đã giải tỏa hôm qua
Những nhọc nhằn và tủi nhục xót xa
Xin từ tạ để dành cho cát bụi

Chỉ giữ lại trên thân ta, này vết sẹo
Để khi buồn, sờ lại nhớ thời xưa
Dấu vết hôm qua qua khói lửa mịt mờ
Và kinh hãi,
trời ơi
ta vẫn còn sống sót

Xin từ tạ những mồ hôi và nước mắt
Những đêm ngày nơi chiến địa tha ma
Những xóm làng đã cháy thành tro than
Những bãi chiến trường chất chồng xác chết

Xin từ tạ chú gà còn sống sót
Giữa trưa hè, cất tiếng gáy lẻ loi
Muốn quì lên trên nền đất tả tơi
Và hôn xuống một miền Nam sụt sùi lệ đỏ

Xin từ tạ những tháng ngày gian khổ
Nhớ lúc buồn bày cuộc nhậu dưới trăng
Thầy trò chuyện nhau nấp rượu bi đông
Màu rượu, màu trăng
long lạnh cả sao trời chinh chiến

Bóng người lính bên chiến hào đợi sáng
Và bây giờ, anh đứng đấy, không phai
Xin tạ từ anh, người lính thám kích sư đoàn 22
Anh, người đồng đội của tôi, mấy mươi năm về
trước
Chiếc chiếu rượu bây giờ thành chiếu trống
Những người xưa giờ đã bỏ đi đâu
Còn lại mình tôi, cách nửa địa cầu
Con ngựa lạc đàn ngậm ngùi đất khách...

Xin trả lại

Xin trả lại bên trời vằng trăng đỏ máu
Và tiếng dội ầm ầm của đám trực thăng
Và cả một biển rừng lửa bốc xung quanh
Và sườn lưng cháy đen thành than củi
Người lính cũ mắt nhìn trong bóng tối
Nghe vắng vắng bên mình
lời rên rỉ: *cứu em !*

Qua đập hoàng hôn

Qua đập hoàng hôn, con nước lớn
Gò Bồi xa hút, buồn níu chân
Trời cũng sắp đi vào giấc ngủ
Lội sông lội sông về Tân Dân

Đứng đây nhìn thấy bên Tân Ngải
Một đỉnh Kỳ Sơn núi chọc trời
Cuộn khói trại binh mờ Tháp Bạc
Ai gọi dùm con nhớ về xuôi

Mùa mưa, nước lớn dâng ngang ngực
Lính đội ba lô, đỡ súng trường
Trên khúc trường giang chiều sớt lại
Một mặt trời đỏ ối soi gương

Kinh Kha ngày ấy qua sông Dịch
Cả nước đưa, đồ trắng để tang
Ta cũng qua sông về đất địch
Sao hồn ta là bãi mênh mông ?

Bát Trắng

Ta còn một bát trắng
Hứng ngàn năm lao khổ
Sao đàn ngựa chiến chinh
Một giây về lơ lợ
Vỡ tung toé trắng vàng ?

Em lên thăm anh

Em lên thăm anh mang mùa thiếu nữ
Nhà anh đây, những hố hầm phòng ngự
Không có gì ngoài một ít bài thơ
Không có gì ngoài những hoa mười giờ
Đỏ thắm cả một triền đồi heo hút
Em lên thăm anh, áo màu hoa cúc
Mà hầm anh, lâu quá, không sửa sang
Em xem kìa, lựu đạn với dao găm
Không có cả một tấm hình để thêm tươi mát
Không có bức tranh, dù là tĩnh vật
Để ấm cuộc đời trong tuổi thanh niên

Em lên thăm anh, trời như vào giêng
Căn hầm anh tự dựng bừng ánh sáng
Những thùng đạn tự lâu nay câm nín
Bỗng một lần chúng thức dậy nôn nao
Như hoa mười giờ gặp nắng xôn xao
Như hồn anh biết lần đầu hạnh phúc.

Cây đa bên cầu

Thị trấn nằm hai bờ quốc lộ
Vĩa hè loang lổ đường mương con
Những quán bên đường nghèo trống gió
Những cô hàng buồn như tản cư

Bồng Sơn mùa nước dâng sông Lại
Ngày sũng loang trên những mảng dừa
Mặt trận đổ theo bìa Đệ Đức
Nghe cận kề lửa hướng Tam Quan

Bồng Sơn, mây ám toàn tin dữ
Chiều chưa buông, quận đóng năm giờ
Giặc chiếm cận sơn, người chạy loạn
Còn bên cầu, tro troi cây đa

Cây đa. Có mặt khi nào nhĩ
Có phải nơi này là quê hương
Có phải mỗi con người trôi dạt
Cất trong tim: bóng mát thiên đường

Cây đa. Vươn giữa trời bi lụy
Những thổ thần hoang lạnh lữ nhang
Lửa cháy Trường Lưu, đò đã chặn
Chị ra sông, ơi ơi đoạn trường

Cây đa. Ngàn rể đâm lòng đất
Như tấm lòng người với Bồng Sơn
Đa bám làng, tôi đi bám đất
Đất và làng, thương quá quê hương...

Đêm tiếp cứu chợ Huyện

Điều hâu đã về, như một lũ âm binh
Kẻ trước người sau lao vào địa ngục
Đêm không thấy đường, giữ giấy khỏi lạc
Chúng tôi băng đồng nước ngập
giải cứu quê em

Ta đã về, dành lại quê hương
Dành lại quận đường hoang tàn đổ nát
Dành lại ngôi trường lời ca tiếng hát
Nhưng ta lại không dành được em gái ta yêu!

Ta đã về nhìn bầu chim nhỏ cút côi
Chúng ủ rũ, như lòng ta ủ rũ

Lũ bé quì bên xác người cô trẻ
Đặt chùm hoa, mếu máo gọi cô về
Cô không về, cô bỏ dạy, cô đi
Cô bỏ chúng con cô về xứ khác
Ta cắn bầm môi, em ơi, ta khóc
Em không về em cũng bỏ thanh xuân
Em bé quê ơi, cho ta nhàn bông
Một nhành bông quì vàng như màu áo
Ta đặt lên em. Trống trường ảo não
Như những hồi mặc niệm em tôi

Ta đã về, và đã trễ, em ơi ...

Trung đội

Băng đồng, băng đồng, đêm hành quân
Người đi ngoi ngóp, nước mênh mông
Về đây Bình Định ma thiêng lãn,
Mỗi địa danh rờn rợn oan hồn

Trung đội những thằng trai tứ chiếng
Những thằng bỏ lại tuổi thanh xuân
Điều hâu bôi mặt hù ma quỷ
Thuở đất trời bày đặt nhiều nhương

Đêm của âm binh về xứ khổ
Poncho phơ phất gió hồn oan
Trên vai cấp số hai lần đạn
Không một vì sao để chỉ đường

Mưa lạnh thêm tu hơi rượu đế
Để quên tim nhẩy nhịp lo âu
Giờ tay vuốt mặt lau tròng kính
Giờ G, giờ G sao quá lâu

Thì đi, đột kích trong lòng địch
Chạm tiếp nồi cơm hộ Bắc quân
Cơm nóng thầy trò ăn đỡ đói
Ha hả cười, cơm của nhân dân

Trung đội cả tuần đêm không ngủ
Lương khô đã hết, chờ trực thặng
Hành quân một tháng trên An Lão
Một tháng trời mưa thúi chiến trường

Pháo chụp người gào khan cả họng
Máy sôi tất nghẹn chờ phi tuần
Miếng thép đâm xiên, thẳng bạn gục
Hỏa châu vàng thoi thóp triều sơn

Địch vây xiết chặt bộ tiền phương
Quân băng đường máu về Bồng Sơn
Qua kênh, sương muối mờ tre bụi
Thánh giá chơ vơ nóc giáo đường

Nước nguồn đổ xuống ngày binh lửa
Những xác nào đã thúi hôm qua
Ai bạn ai thù sao quá thảm
Trên một dòng cuộn cuộn oan gia

Con sông chia cắt bờ bi hận
Cột khói còn lưu luyện chiến trường
Có ai chạy loạn bơi xuống kẻ
Một thước đi, xác ngập thước đường

Cây cầu sắt bắt qua tử địa
Bên kia sông ta chiếm rừng dừa
Đêm bỗng nghe quạ kêu động ổ
Gọi ran trời kinh động sao khuya

Lũ quạ trốn đi từ dạo ấy
Để giờ đây kêu động rừng phong
Quạ gọi bảy tháng năm tháng bảy
Sao ta gọi bảy thăm thăm mù tằm

Trung đội ta những thằng giữ đất
Từ Qui Nhơn, Phù Cát, Phù Ly
Ra Tam Quan qua rừng An Lão
Từ Kỳ Sơn, Phước Lý An Khê

Đồng đội ta những người đã chết
Những Vọng, Nga, Nai, Bình Lò Heo
Những Chấn, Hảo, Sơn, Tài Xóc Dĩa
Đàn điều hâu thảm thiết khóc òa

Lịch sử cũng vô tình thế đó
Người qua sông không nhớ con đò
Những người chết không còn nhắm mắt
Người sống giờ như những hồn ma

Viết cho thằng em cùng trung đội

Một chút cay cay mà lòng bỗng tủi
Buồn thì về, đừng nán lại, thằng em
Không sao cả, lên cao rồi xuống vực
Đất mở rồi, ở lại cũng buồn thêm

Chuyến tải thương cõ rạp mình trải thảm
Xám sườn non, buổi ấy mới ra quân
Lên, trèo lên, ngựa rung bồm, tóc xoắn
Hứng trăm ngàn oan nghiệt buổi thù chung

Cùng đứng lại, hai chân nghiêm, cúi mặt
Đây hàng quân đọc lại thiếu tên em
Người lính trẻ chưa đầy hai mươi tuổi
Nhớ thì về, cốc rượu để phần em...

Ta lính miền Nam

Ta trở về, giáp mặt chiến tranh
Đôi cháy lửa mặt trời nhuộm đỏ
Thau rượu đế mừng ta thắng lính sữa
Dzô ông thầy! hữu sự có thắng em!

Trung đội ta về, hai mươi mấy thằng con
Một lũ thanh niên sinh thời ly loạn
Đứa gốc người Kinh, đứa Nùng, đứa Thượng
Đứa độc thân, đứa con vợ đề đùm
Đứa gốc nhảy dù, đứa tội đào binh
Đứa ăn chay trường, đứa thềm thịt chó
Ta ra trường, núi sông nghiêng ngửa
Tập chữ thề, gái, rượu, xung phong!

Hành trang ta là lựu đạn dao găm
Thêm tuổi trẻ ta già như quả đất
Thêm một trái tim ngự đầy Chúa Phật

Thêm một cỗi lòng tràn ngập quê hương
Khi đánh nhau, thắng bại, lẽ thường
Chỉ mong đàn con bình an vô sự
Chỉ mong trở về gặp nhau đặng rượu
Lỡ chết rồi, hồn cũng thoát thành men

Ta cần gì giáp sắt che thân
Gánh gì đồ chiến tranh cho nặng
Trên đầu ta mũ rừng nhẹ hẫng
Trong túi ta một gói thuốc chuồn
Bắt tù binh mời điếu thuốc thơm
Để thấy miền Nam lính hiền ghê gớm

Mấy năm trời giày da bệt gót
Ngày lãnh lương về chợ dưỡng quân
Cám ơn những nàng má phấn môi son
Yêu ta vội vàng trước khi tiếp Mỹ
Con gái tiểu thư mơ toàn hoàng tử
Còn ai chia dùm con rận hành quân

Ta lính miền Nam hê, gốc nho phong
Không chiến tranh cũng thành đốc tờ đốc tiếc
Thời thế đẩy đưa ta làm lính chiến
Mang nỗi buồn như rừng lá khai quang
Ta đứng giữa trời bốn phía rừng rưng
Em gái mười lăm đi làm dĩ Mỹ
Thằng nhỏ mười ba học đòi sát nguy
Ma quỷ phương ngoài học xẻ Trường Sơn
Đất nước ta, cường quốc bán buôn
Hậu phương ăn chơi biểu tình đảo chánh
Lúc đồng đội ta sống lên chết xuống
Một đám ở nhà nhẩy nhót thâu đêm
Lãnh chúa ta thì ăn trước ngồi trên
Hùng hổ lắm nhưng mặt hèn cũng lắm...

Khóa của ta
Trên mấy trăm thằng tình nguyện
Đi Nhảy dù, Thủy Bộ, Thám báo “ác ôn”
Đứng đợi cả ngày để bốc lá thăm
Toàn thứ dữ mà vui như chợ Tết

Có đứa mang bằng kỹ sư về nước
Chọn Cọp Ba Đầu Rắn làm lính tiền phong

Ta lính miền Nam hề, vậ nước ngửa nghiêng
Ta cũng lênh đènh cùng cơn mạt kiếp
Ta trèo lên cây hỏi rừng có biết
Có một nơi nào hơn ở Việt Nam ?
Có người lính nào bi tráng hơn lính miền Nam ?

Kỳ sơn

Kỳ Sơn đôi trọc chim không đậu
Đại đội đi, một nửa không về
Lớp lớp người nhào lên, ngã gục
Đạn sỏi bờ sỏi đá, u mê

Kỳ Sơn cao độ hai trăm thước
Đêm hoảng kinh, đỏ huyết vằng trăng
Những xác hôm qua, vàng rám mỡ
Những anh hùng, ngụy tặc, nằm chung

Kỳ Sơn ơi Kỳ Sơn Kỳ Sơn
Người chưa về tóc mẹ bạc như sương
Ngày sau ai nhớ cho dòng lệ
Kỳ Sơn ơi, Kỳ Sơn Kỳ Sơn...

Nhảy trực thăng ở Phước Lý

Thì ta ra trận, ta ra trận
Trăm lần, thì cũng chuyện rong chơi
Vẫn chuyển bốc quân vào buổi sớm
Vẫn chuyển trở về không buồn vui

Ráng giữ ống chân cho khỏi gãy
Ráng ôm khẩu súng như tình nhân
Cầu cho cặp kính dày không vỡ
Nhớ cột dây thun cho chắc ăn

Thằng Mỹ lái tàu chơi mất dạy
Hai càng chưa hạ đã bay cao
Ta nhìn xuống thấp, run không nhảy
Mày đập ông, ông phải té nhào

Ta té lăn cù, rơi xuống vực
Kính ta đã rớt, ta mù đui
Mù đui, ta đứng, vai như gánh
Một cỗ quan buồn quá hất hiu

Lính cũ chỉ đường ta đánh trận
Quân bò, ta lại chạy khơi khơi
Phen này còn sống về thăm phố
Ghé lại em nuôi. Thưởng cuộc đời

Đêm Đột Kích ở Nho Lâm

Đồng nước mênh mông, quân ngoi ngóp
Đêm đặc lòng như thủy mộ quan
Oà lên trái sáng run hơi thở
Nghießen chặt hàm răng về Nho Lâm

Ai dẫn đường đi sao khựng lại
Trời đen không thấy một vì sao
Bốn bề thăm thẳm lau cùng sậy
Những rặng tre mờ in bóng cao

Hàng quân rạp xuống trên đồng lụt
Che đi hình tượng những hồn âm
Hỏa châu hối hả đồng minh bắn
Tiếng nổ cầm canh buồn mênh mông

Đôi Xưa

Trở về đây. Tôi trở về đây
Đôi xưa tôi gọi đôi không hay
Ai đi, bỏ lại hoàng hôn lạnh
Đỏ ối đôi xưa ôm lấy mây

Tôi qua Phù Cũ, qua cầu sắt
Miếng vỉ cầu rên nghiêng bánh lăn
Những chuyến xe đi về mặt trận
Ngủ ngồi đợi một chuyến ra quân

Tôi qua đèo xám, mây mờ núi
Thương về đâu, một lũ sáo rừng
Hôm qua đôi ngập hàng trăm xác
Dạn pháo đào sâu bãi chiến trường

Có ai như thể thằng bạn cũ
Gọi máy về nhắc chuyện chị em
Chửi thề máy tiếng trong tầm pháo
Thế hệ sinh lầm thuở rồi ren

Có ai như thể người binh Thượng
Ngồi khom trên bờ đá thổi khèn
Hôm qua có những hồn ma lẻ
Lạc tìm về buồn bản cao nguyên

Có ai dưới lớp mồ hoang dã
Nằm xuôi chân mắt mở trợn trừng
Chiều nay sao mọc về phương Bắc
Sao ruột lòng vắt đỏ phương Nam

Cỏ tranh lớp lớp che đường dốc
Phòng tuyến buồn hiu nhuộm nắng chiều
Trận đánh cũng đi vào quên lãng
Sao còn rờn rợn những hồn xiêu ...

Một Ngày Không Hành Quân

Xin cô hàng thêm một kết bia
Hôm nay lãnh lương tôi dành đãi hết
Cô hàng ơi, một mai tôi chết
Ai tiêu dùm, ba tháng tiền lương

Hôm qua tôi dừng chợ Bồng Sơn
Mẹ thằng bạn ôm tôi mà khóc
Tôi nói làm sao qua dòng nước mắt
Thị trấn này vừa mất thằng con

Tôi quá buồn ra đứng bờ sông
Sông Lại Giang ráng chiều đỏ sậm
Nhớ nó ngã nhào trên bờ đá xám
Thấy cả ngọn đồi những xác Bắc Nam

Cô hàng ơi cho một ly không
Tôi rót mời một người lính Bắc
Hắn nằm banh thầy dưới hầm bí mật
Trên người vẫn còn sót lại bài thơ

Trên đồi cao, mây vẫn xanh lơ
Có con bướm vàng dịu dàng dưới nắng
Tôi với hân, đâu có gì thống hận
Bài thơ nào cũng viết để yêu em

Xin cô hàng thêm một chút từ tâm
Tôi quen đập đầu mỗi khi say rượu
Đừng sợ cô em, những thằng đánh giặc
Nhảy Điều Hâu nhưng thật yếu mềm
Em có đôi hàng lông mi thật đen
Tôi bỗng nhớ người tôi yêu, quá đổi
Đôi mắt nàng cả một trời vô tội
Sao lòng nàng lại tàn nhẫn vô tâm

Khi tôi buồn tôi nói trăm năm
Có nghĩa là tôi vẫn còn muốn sống
Đừng nhắc cùng tôi người tôi yêu dấu
Kẻo tôi lại sầu, mưa hết mặt xanh

Trường ở bên sông

Cô hàng chợ Quận mơ gì nhỉ
Mà sao yên lặng như tương tư
Tôi biết đêm rồi không chó sủa
Đêm rồi tôi cũng dệt cơn mơ

Cơn mơ tôi lại ngôi trường cũ
Trường ở bên sông, nhà hai gian
Thầy tôi tóc bạc ngồi yên lặng
Vách lở tường vôi. Màng nhện giăng

Cơn mơ tôi lại bên thêm lạnh
Sân cỏ hoang vu, trời hoang vu
Tôi gọi bạn bè chơi trốn bắt
Bạn bè tôi. Những trái mù u

Những trái mù u khô tróc vỏ
Tôi về ngơ ngác như chim sâu
Trời ơi tôi đã qua bao xóm
Trường đó bạn tôi giờ ở đâu

Cái sân đất thịt nào tro tro
Những lỗ bi, lỗ đáo ngậm ngùi
Hình như trong cội trưa đồng vọng
Tiếng cú cù tưởng niệm ngày vui

Tôi về buồn bã học trò côi
Chiếc bảng đen còn một chữ Đời
Muốn thú với Thầy con không thuộc
Bởi Đời là biển học mù khơi

Thầy tôi ngồi đầy lưng còm côi
Vạt nắng xiên xiên động héo mòn
Tôi cố gọi Thầy con có mặt
Sổ điểm danh thầy nhớ tên con

Cô hàng chợ Quận mơ gì nhỉ
Sáng đã lên rồi em biết không
Em hiểu lòng tôi giờ ảm lảm
Khi trống trường vọng lại băng khuâng...

Em nhỏ đời tôi từng mất mát
Em vui tôi cũng chia niềm vui
Ít ra trong kiếp đời gian khổ
Thấy một ngôi trường có mái tươi

Quán gió đồng bằng

Hôm nào bỏ lại rừng An Lão
Trở về nghe gió mặn Năm Căn
Qua Cù lao Thuận xuôi Ông Đốc
Ổng kính ghi: Cuộn khói chiến trường

Chiến trường thì cũng thấy người chết
Cũng là biển lệ cũng hờn căm
Trường Sơn chưa dứt cơn kinh động
Đồng Tháp dòng kênh máu đỏ ròng

Giấy trận ngày xưa mòn bụi đỏ
Bây giờ bùn bết trắng sờn da
Súng colt bỏ lại bên trời cũ
Còn quả tim này quá thiết tha

Người bạn kể gì nghe đứt ruột
Ra trường hai đứa về bên nhau
Nửa năm một đứa về Cao Lãnh
Tìm đứa trôi sông xác cụt đầu

Ta ẩn hãm sâu không thấy nắng
Chiến trường chó đẻ chỉ toàn ma
Ra ngồi hong đất trên cầu ván
Tiếng tắc bùm đã dội từ xa

Bạn chụp giùm ta vài tấm ảnh
Dem về đăng báo anh hùng rơm
Hãy cố làm sao điều chỉnh kính
Thêm nỗi buồn lẫn cả cô đơn

Chiến tranh thì vẫn là tranh chiến
Mặc. Kéo nhau vào quán chị Hai
Mặt trời đỏ ối trên vòm xáng
Banh áo. Ngâm bài thơ Cổ Lai

Hộp rượu cay cay chiều nhạt nhạt
Rừng lau trắng bạc dòng kinh xa
Ai ngồi đốt thuốc trên bờ xáng
Hay lính bộ binh quá nhớ nhà

Phóng viên đưa máy hồn run rẩy
Hốt hoảng người che mặt ngõ ngang
Ôi cả cuộc đời đi đánh giặc
Chỉ xin làm một kẻ tầm thường...

Con đường trắng

Tháng giêng qua làng em
Dừng quân bên hiên nhà nhỏ
Trăng lung linh trên tàn vú sữa
Xôn xao gió gọi thì thầm
Em nhìn lên bầu trời vô tận mênh mông
Tôi kể em nghe về chòm Hạc Trắng
Tháng giêng bầu trời đầy sao lấp lánh
Con hạc bay về thăm lại quê hương
Em thấy gì không, đuôi nó dị thường
Vì sao sáng giữa hằng hà tinh tú
Vì sao sáng đang cùng nhau nhảy múa
Như cả bầu trời mở hội hoa đăng
Em nhìn lên, đôi mắt long lanh
Tôi bắt gặp thêm hai vì sao yêu dấu
Em mười lăm, hết giêng mười sáu
Tôi hứa trăng tròn trở lại thăm em

Bây giờ tôi bỏ làng cũ lưu vong
Bỏ những đêm qua vườn xưa hương cau hương
bưởi
Bỏ ngọn gió thì thầm trên tàn vú sữa
Bỏ con hạc trời trở lại hằng năm
May mà tôi còn có hai vì sao xa xăm...

Trước giờ tiếp viện

Nửa đêm keng giục, quân ra trận
Kính động cả lòng đêm tối bưng
Nhận lấy ba ngày cơm gạo sấu
Không buồn chỉ một chút băng khuâng

Đời ta là con số không vô tận
May trên đầu còn chiếc mũ rừng
Mũ nhẹ nên coi đời cũng nhẹ
Chiến tranh. Thì cũng tựa phù vân

Người lính sao anh còn ngái ngủ
Anh có lo gì một chuyến đi
Anh có mang theo lòng thống hận
Hay là cái nghiệp buổi sinh ly

Anh có buồn không, giữa cỏi đêm
Mỗi lần xuống núi, về mộng mênh
Lên xe, bỏ lại đời thiên cổ
Bỏ trại gia binh lạnh ánh đèn

Thì đi, lầm lủ đi vô định
Ở cuối trời kia, vẫn cuộc chơi
Hỏi ông thượng sĩ Nùng, xin rượu
Cổ lai chinh chiến, kỷ nhân hồi ...

Quán Sớm

Quán sớm. Cô hàng nhẵn nếp lụa
Tóc còn vương vít lòng chiếu chần
Nước sôi reo ấm gian nhà chật
Bếp lửa hồng gió tạt. Mùa đông

Gọi cốc cà phê un khói gió
Mấy thằng râu tóc chum thanh xuân
Vách trống, sát vào nhau đỡ lạnh
Trời ngoài kia, sương phủ mệnh mông

Năm giờ. Thành phố còn yên lặng
Những chuyến xe đầu run rẩy qua
Con đường sương khói hai hàng nển
Những nhánh cây khô đung mái nhà

Năm giờ. Quán sớm không ai nói
Cô hàng ngồi đó, buồn mông lung
Cô có chạnh lòng nơi cửa phố
Tôi trở về, máu đổ mùa xuân

Năm giờ. Hết phép chờ xe hốt
Từ biệt cô, từ biệt bạn bè
Từ biệt một ngày trai phóng đảng
Mai về trên núi thiếu cà phê...

Chào Kontum

Một cốc cà phê chào buổi sáng
Chào Kontum và sông Dabla
Dabla len giữa tim thành phố
Mang tình em chảy ngược triền xa

Một điệu Pall Mall chào sớm mai
Chào cô gái Thượng người Gia Rai
Lưng gù trĩu nặng ngày xa núi
Buồn ơi buồn ơi lên đôi vai

Chào tiếng tăng rên buổi chuyển quân
Những đoàn xe mù bụi tiền phương
Chào người vợ trẻ đi tìm xác
Vai gầy chị mang trời đau thương

Chào chuyến xe ngừng trên phố cao
Chào hàng cổ thụ lá xôn xao
Ta lên ứng chiến chờ ra trận
Hồn như mây trời đèo Chu Pao

Chào em cô hàng ngày loạn ly
Pha giùm tôi một cốc cà phê
Đường lên Tân Cảnh, Sao Vàng đợi
Xin nỗi buồn, chào em, ta đi

Ngày với núi

Ngày ta lên rừng làm lính cao nguyên
Quen em ê đê từ rừng xuống chợ
Cái vòng em đeo, cái yien* em mặc
Một lúm đồng tiền một nụ cười duyên

Da em ngăm đen, tóc chảy nắng rừng
Không trang điểm sao mặt mày xinh đẹp
Em khờ khạo nhìn thị thành nhộn nhịp
Con gái Thượng nguồn, vú ngực thiên nhiên

Ngày ta lên rừng, núi dựng hai bên
Thấy đỉnh chạm trời lòng đam kinh hãi
Bóng núi bóng rừng hết cơn vùng vẫy
Ta cũng trùn mền, sốt rét kinh niên

Em lên thăm ta, một buổi dừng quân
Em tặng cho ta chiếc vòng kỷ niệm
Em nói rừng sim, bao giờ sim chín
Cô gái ê ê đi bắt cái chồng

Rừng ơi rừng ơi, lửa dậy Ban Đông
Lửa lan về đồn điền Darlac
Ta chưa gặp em nói lời giã biệt
Lại bỏ núi rừng, thực mạng, về xuôi
Ta bỏ núi rừng bỏ lại em yêu
Bỏ lại tiếng khèn gọi rừng gọi núi
Bỏ bát rượu cần cho ngày đám cưới
Chỉ còn chiếc vòng kỷ niệm lung linh
Chỉ còn những ngày nhớ núi cuồn điền...

* yien: Váy

Áo Xưa

tặng cựu thiếu sinh quân HVP

Tuổi trẻ tôi là chiếc áo xưa
Chiếc áo một thời tôi là lính trận
Áo đưa tôi về những ngày bom đạn
Những ngày mưa dầm trắng bạc đồi lau
Những lần dẫn quân vào tận mật khu
Chờ giờ G ào qua bờ suối
Vải áo mồ hôi dày thêm lớp muối
Sậm vàng thêm màu bùn rạch phèn kênh
Con rận cả tuần trong áo ngủ quên
Phơi nắng chưa ra lên đường đánh tiếp
Đêm thức trắng trùm poncho phục kích
Chiều tan hàng, vượt mặt mấy thằng con
Túi áo bên này một gói Capstan
Chia đốt cùng nhau một thời sống chết
Túi áo bên kia bài thơ mới viết
Gởi lại cho đời một lá chúc thư

Trên túi áo rằn lổ đạn còn tro
May chữa lại trái tim này để sống

Chiếc áo cũ lâu rồi không mặc đến
Chỉ còn chẳng là chiếc áo lưu vong
Rồi cuối trời thêm một chiếc áo quan
Thêm một khối buồn lạc loài đất trích

Áo dẫu ấm nhưng cỗi lòng chẳng ấm
Vải dù thơm nhưng thiếu vắng mùi thơm
Của hương rừng, của gió nội miền Nam
Của sợi tóc ai, thơm mùi hoa lý

*Để tôi tự hào, mặc dù thất thế
Thịt da mình vẫn tràn ngập quê hương*

Chiếc poncho nhà binh

Anh còn lại đây một chiếc poncho
Anh xin trả ra cho em ngồi đỡ
Em thấy gì không, thiên nhiên cây cỏ
Có cả bầu trời xanh biếc trên cao

Có tiếng cúc cù của đôi chim cu
Có loài bông rừng thơm tho trong gió
Sài Gòn dù phố xanh phố đỏ
Ở đây cũng yêu mến lạ thường

Vẫn cỗi đất trời vô lượng bao dung
Vẫn bờ cỏ mềm hơn thêm nhung lụa
Nắng hôn nhẹ trên những tàn cây nhỏ
Lá cũng thì thầm bài hát yêu nhau

Anh cũng thì thầm, một bông ngọc lan
Vừa mới nở trong hồn anh bát ngát
Hãy cho anh thử nhìn lên đôi mắt
Để biết rằng đời quá đẹp, dễ thương

Sài Gòn buổi chiều trời chuyển cơn giông
Cơn mưa vội, bay qua trời Thủ Đức
Anh qua Nhà Ăn chui rào Thiết Giáp
Biết gì hơn, mang một chiếc poncho
Anh không có nhà, để em trú mưa
Chỉ chiếc poncho trùm đầu hai đứa
Chúng ta hôn nhau, dưới trời mưa thác
Mưa Sài Gòn. Mưa xa lộ. Mưa. Mưa
Mưa loạn cuồng như hai kẻ sắp xa
Bấu chặt lấy giờ cuối cùng sắp mất

Tháng bảy hành quân xa

Nhà em ở bên kia sông
Anh dẫn đàn con qua ngõ
Muốn làm quen em
Không biết phải làm sao

Dân nhà binh nhựa thuốc vàng tay
Mà giả vờ đi xin tí lửa
Thanh củi đỏ hồng như má em au
Muốn phà khói cho mơ huyền thêm
đôi mắt
Mùa chiêm, vàng bát ngát
Mái tóc em tôi vừa chớm dậy thì

Em mặc áo màu tím hoa cà
Ra ngoài bên sông gánh nước
Anh bên này sông
thấy em lòng vui biết mấy

Lính chọc quē cô ấy chờ thiếu úy kia tề

Tháng bảy hành quân xa

Xa rồi ngôi nhà ngói đỏ

Mưa mù trên chiến hào phòng thủ

Đốt điếu thuốc mà nhớ người em

Thanh củi hôm nào em hãy

để dành dùm anh

Chờ anh về mỗi tiếp

Để anh thấy má em au hồng như than cháy đỏ

Nghe niềm vui nở rộ

như rộn ràng lửa hát reo vui...

Dừng quân dưới chân đèo

Tháng ba dừng quân dưới chân đèo
bên đường rầy xe lửa
Hồn đăm hoang vu như sân ga cỏ
Không nghe thấy gì trừ tiếng gõ mõ kêu trưa

Tháng ba dừng quân dưới chân đèo
Ngồi trên đường sắt
Không có tàu xuôi tàu ngược
làm sao anh gửi những nhớ nhung này được
về em ?

Anh ở trên này, mây dùn mây

Anh ở trên này, mây dùn mây
Mây anh hốt, hốt hoài không hết
Chim thì ít làm sao nghe tiếng hót
Mà em thì xa, tiếng hát cũng xa

Anh hẹn lòng, trở về tháng ba
Mà tháng giêng bị thương nằm bệnh viện
Đêm nổi khùng nhìn hoài nước biển
Tí tách rót vào thân thể thanh niên

Anh rời nhà thương, vết sẹo chiến trường
Tháng hai qua đèo đầy trời chim én
Chim đem mùa xuân trên vùng chinh chiến
Anh thấy lòng ấm lại, băng khuâng

Kìa mùa xuân, em thấy gì không
Dưới đèo mênh mông một vùng hoa cúc
Cúc trắng cúc vàng để anh nhớ Tết
Tháng giêng mình, là tháng hai Tây

Tháng giêng mình ở đây mù sương
Đèo lên càng cao càng nghe tai ách
Chỉ có đàn chim, một đàn chim én
Ngực thon mềm, khiêu vũ đón mùa xuân

Để anh thì thâm, chúng ta tuy xa
Nhưng hồn vẫn gần nhau trong nỗi nhớ

Khi chờ tấn công

Bài học bắt đầu
Pháo dọn đường
Máy bay oanh tạc
Rồi bắt đầu tấn công
Thật dễ dàng như cơm bữa

Có điều chúng tôi không có pháo dọn đường
phi cơ oanh tạc
Chúng tôi đang nằm bên này bìa làng
chờ sáng
Chúng tôi đã nằm như thế rất lâu

Rồi lát nữa chúng tôi sẽ như sấm sét
đổ xuống bất ngờ
sẽ quăng lựu đạn
sẽ quạt liên thanh
sẽ thọc lưỡi lê
Rồi lát nữa, địch sẽ vô phương chống cự

Hãy tha lỗi cho tôi những người không may
Tôi không còn cách gì hơn

Lính nông

Vai mang ba núi đen
Hai giòng sông màu trắng
Đêm lội đồng đột kích
Sáng ngủ nán hiên chùa
Hết hành quân, Qui Nhơn
Đốt thối lương mới lãnh

Anh nuôi: chủ khách sạn
Má nuôi: mụ tú bà
Em nuôi: Gái bán bar
Chịu ta như công tử

Chỉ có em là khó
Hành hạ ta không thôi

Dừng quân thị trấn

Trưa dừng quân thị trấn
Lính hối hả xuống xe
Ghé cô hàng cà phê
Nhìn em cho đỡ nhớ
Xin em cà phê sữa
Em còn sữa không em
Lính chọc, cười huyền thuyên
Cô hàng ngơ ngẩn. Tội

Cô hàng sao ủ dột
Ta dựa cột si tình
Khói thuốc cuộn bênh bồng
Phà xanh lên đôi mắt

Chiến chinh đời thật ngắn
Mà tình ta quá dài
Sao ta ngồi bên này
Em ngồi kia xa cách

Ta biết lon thiếu úy
Làm sao bì quan to
Nhưng ta là nhà thơ
Tâm hồn ta vĩ đại...

Đánh núi

Tiến lên lại sợ phục
Rút về sợ lộ lon
Hết hoài, cổ họng khan
Chỉ mình ta lãnh đủ

Đi lên, dao mở lối
Gai xước rách thịt da
Đau quá, tức chửi cha
Những lão già hiếu chiến

Về với núi

Ở đây đèo ải ngăn sinh lộ
Trăm đũa lên có mấy kẻ về
Giày trận bám bùn mưa tối mặt
Mùa hè gió thốc bụi tê tê

Thanh niên ta bỏ miền trung thổ
Theo mảng mây trời trên bản xa
Núi dựng. Rừng bạt rừng. Lá mục
Phơi ngàn năm lạnh cắt xương da

Ta về ngơ ngác cơn sinh diệt
Ngỡ làm tên ẩn sĩ tìm trầm
Chao ơi ở xứ trầm hương ấy
Em có buồn chút nắng mùa đông

Ta là một tên tuổi trẻ lông bông
Thị trấn thì xa. Tinh tú lại gần
Hai ba tháng không hề thấy nắng
Mùa mưa dầm trắng bạc Trường Sơn

Về với núi chẳng cần râu cạo
Quần không gom, rách lộ làn da
Đêm đợi sáng nghe hoài ma quỷ
Nhạc người trần. Dội lại âm ba

Về với núi để làm beo cạp
Sao giờ đây bỏ núi bỏ rừng
Thương sông núi quì hôn đất đá
Bên kia đồi, máy giục thu quân...

Đêm đột kích

Tháng chạp, đánh đêm
đoàn xe mở mắt mèo
đổ quân bên đường quốc lộ
Cánh đồng mùa nước nổi
Ừ ừ mùa đông lạnh cóng châu thân

Tháng chạp đánh đêm
Sợi dây chuyền nhau người trước dẫn người sau
Con trăn đen dài vô tận
nổi lên giữa đồng ngập nước

Tháng chạp, đánh đêm
Mang lại chiếc áo jacket màu olive
Thêm một trái lựu đạn
Một chiếc bản đồ, và địa bàn
Và khẩu súng trường
Và cả một con tim

đầy những gào thét

Ôi đêm nay, ta đang lên đường
Có ai nhỏ giùm ta một giọt lệ
Có ai đốt giùm ta một que nhang
Có ai khẩn cầu Phật Trời phù hộ
Ta đang lên đường hỏi người bộ đội
Ta đang tìm người, người làm sao biết

Đừng dạy khôn ta hỏi những người anh em
Lúc này, ta chỉ cần làm sao đừng ngã té
đừng rớt vào hồ ao hay hố bom
Hay sẩy chân mà chết đuối
Lúc này hãy cho người lính tiền sát được mạnh
dạn dẫn đường
Hay cho khẩu súng khỏi bị nước vào
Hay lương khô khỏi bị nước vào

Lúc này hãy cầu cho ta bình tĩnh
đừng chửi thề đừng nóng nảy
Xin đừng luân lý giáo khoa thư những con hùm
con beo
được dạy phải đi săn mỗi

Tháng chạp đột kích đêm
Tiếng ai khê ho khan giữa đồng ngập nước
Người dẫn đường dừng lại
Cả đoàn người cũng dừng lại, đợi chờ

Tháng chạp đột kích đêm
Bừng lên trái sáng đồng minh oà vỡ
Đại đội rạp mình xuống đồng nước lũ

Một đêm quá dài
Dài vô tận em ơi

Về với phố

Thành phố nọ trở về vui một bữa
Quán cà phê và bạn hữu tao mầy
Phố xanh hồng sáu chục cũng còn say
Hướng bọn trẻ ở trên rừng vắng gái
Gát chân lên bàn, giày da vệt đế
Cốc xây chừng ngầy ngậy giọt bơ thơm
Ánh mặt trời đọng lại trong ly con
Gió sông thổi, tà áo màu tha thướt
Vĩa phố trời cho rộng vài ba thước
Đường phố không dài nên đi xuống đi lên
Muốn theo gót nàng nhưng không dám làm quen
Thôi chỉ biết ngồi lì mòn cả ghế
Để cố uống một lần mai từ già
Những mái nhà, những cửa tiệm, đám đông
Đàn bướm màu làm đẹp cả hoàng hôn
Để gìn giữ làm của thời tuổi trẻ

Thành phố nọ trở về vui một bữa
Đám cô hồn, mấy đứa buồn như nhau
Tiếng hát Khánh Ly, quán mờ đèn lu
Ai nức nở xoáy hồn ta, đau nhói
Mất mỗi đứa nhấm nghiền,
u hồn khói thuốc
Đêm bên ngoài, hay
đêm của thanh xuân
Giọt đen cà phê, quạnh đặc linh hồn
Đôi mắt bạn bè chao ơi, buồn quá đôi !

Thành phố nọ trở về vui một bữa
Vết hết tiền chung lại một lần say
Có nỗi buồn nôn ọe thành mặt xanh
Khi nhớ một hai thằng đã vào lòng đất
Hỡi những tay miệng môi hô hào chém giết
Những ngài dạy đời xin hãy về đây

Để ta dẫn vào trong ổ mật khu
Hù Việt Cộng để biết thế nào là ái quốc
Ta sẽ chỉ thế nào là khối óc
Loét lở đỏ lôm tua tua sợi gân
Của một người lính trẻ mới hai mươi

Thành phố nọ trở về vui một bữa
Đây cột đèn hiu hắt một mình ta
Đây vĩa hè, máu ta đổ hôm qua
Chào tay nhé, thằng anh hùng suýt chết
Vui đi nhé, người ta đang nháy nhót
Cửa quan quyền, lính khố làm sao vô
Anh nghĩ gì, người tài xế già nua
Đang đốt thuốc chờ người hùng khuây khỏa

Thành phố nọ trở về vui một bữa
Ngày thanh xuân hối hả để quên đời
Đâu có buồn, chỉ một chút tủi thôi
Khi em cũng vô tình quay mặt lại...

Tôi đã về, em ạ, đêm nay

Tôi đã về, em ạ, đêm nay
Tôi đã về, con tim như bật võ
Cho dù mục tiêu có ngàn tấn nổ
Tôi sẽ lao vào cảm tử cho xem

Tôi đã về, đêm quá tối đêm đen
Lo lắng quá, trên từng vuông thước đất
Đường cái thênh thang, mà tôi lội nước
Tôi đang lội vào, địa phủ đón chờ tôi

Tôi lo em ơi, người tôi đã yêu
Người đã cứu vào hồn tôi vết sẹo
Trăm trận trăm ăn, nhưng em, thì bại
Bại chừng nào lại lo chừng nấy, Quỳnh ơi

Chúng tôi băng đồng, bì bõm chơi vơi
Mất muốn nổ nhìn về nơi cửa tử

Tuy Phước đang xa, lập lòe ngọn lửa
Chúng tôi đang về, chiếm lại quê hương

Hãy tiến vào thêm
Hãy bò vào thêm
Hãy tắt máy truyền tin
Hãy nói với đại bàng chúng ta không cần trái
sáng
Hãy ngậm dao găm, tay hờm cò súng
Hãy làm cho địch choáng váng mặt mày
Hãy âm thầm chuẩn bị giờ G
Hãy cẩn thận đừng bắn lầm những người vô tội
Hãy coi chừng bọn xâm mình đặt mìn
cài lựu đạn
Rán dọn nhà xong rồi mai về thành phố tung
hoành

*****

Địch hoảng kinh rồi

Lũ chuột ăn đêm
Không ai có thể ngăn bước giày của những
thằng cảm tử

Trong ngày ngất của nỗi vui mừng quá độ
Là nỗi buồn như xé tận tim can
Có xác người con gái nào đang nằm
trên sân
Nàng nằm sấp, lưng dầm đê đỏ máu
Nàng nằm sấp, mái tóc dài tung toé
Máu cũng khô dần trên màu áo thiên thanh
Có ai kể rằng, nàng bị buộc ra sân
Kéo cờ lạ,
Và nòng súng chĩa từ đằng sau
ai bắn ?

Tôi đã quì bên xác người giáo sinh trong trắng
Có nên mừng không, người chết không phải là
em
Có nên vui không, trời hồi đôi mắt mơ huyền
đã khép kín khi trời bắt đầu lại sáng ?

Những ngày quân về những ngày quân đi

Những ngày quân về những ngày quân đi
Ba ngọn tháp Chàm mái nhà nường tựa
Ba ngọn đỉnh trời không đèn không lửa
Gạch lớp rêu phong, lạnh khí âm Hời

Trong lòng tháp chàm, trú ngụ bấy dơi
Chiều hôm dơi bay sà trên doanh trại
Lòng trống hoang tàn, khóc thương triều đại
Phòng tuyến dưới chân lớp lớp kềm rào

Những ngày quân về những ngày quân đi
Bình Định quê em hang hầm vô kể
Buổi sáng xuống đồi, thân nhân đứng tiễn
Buổi tối mang thân người bạn đi về

Những ngày quân về những ngày quân đi
Ba lô hành quân, mấy ngày lương thực
Thị trấn bên đường, ngọn đèn mờ nhạt
Thèm lấm chao ơi, mái ấm gia đình

Những ngày quân về những ngày quân đi
Nặng trĩu trên vai, ba lô súng đạn
Con tàu ì ầm bay về mặt trận
Ứng trực phi trường chờ đợi chuyển quân

Những ngày quân về những ngày quân đi
Hôm qua dẫn đường, hôm nay hộ tống
Ngày qua An Khê đêm về Tuy Phước
Tiếp cứu quận đường bị mất hồi khuya

Những ngày quân về những ngày quân đi
Em qua Gò Bồi đường về An Cữu
Trận đánh hôm qua xóm làng đỏ lửa
Chỉ còn chú gà trưa gáy lẻ loi

Những ngày quân về những ngày quân đi
Anh lội mỗi chiều lao vào địa phủ
Có đêm trăng sao, có đêm mưa lũ
Mả rạch kênh bờ, anh ở qua đêm

Những ngày quân về những ngày quân đi
Hôm nay Bồng Sơn mai về Phước Lý
Anh đứng trên hầm địch chôn đạn pháo
Vui mừng đêm nay, thành phố bình yên

Những ngày quân về những ngày quân đi
Bình Định Nho Lâm Tân Dân Phù Cũ
Mẹ về thăm quê, đợi con giải tỏa
Giữ những con đường không có mìn chông

Những ngày quân về những ngày quân đi
Qua những làng thôn hoang tàn đổ nát
Bình Định quê em đau thương tang tóc
Biết đến khi nào thấy được mùa xuân

Những ngày quân về những ngày quân đi
Bên này Gò Bồi, bên kia chợ Huyện
Em gồng bơi thuyền đến phiên chợ kịp
Anh gửi mua giùm một ít trâu cau
Để anh làm quà thừa với mẹ cha...

Bóng tối

Trong bóng tối có ai còn phân biệt ?
Có ai còn biết được người hay ma?
Chúng tôi lỡ sinh trong thời oan nghiệt
Chỉ chập chùng những bóng tối tha ma

Chúng tôi phải dùng tai thay đôi mắt
Chúng tôi phải dùng mũi để nhìn trông
Thần trí cứng, đuổi theo từng tiếng động
Tim như chùng vỡ cả khối hư không

Chúng tôi sống, ngày là đêm, bóng tối
Trong hầm sâu, dưới địa đạo u minh
Hơi huyệt hắt, theo từng cơn địa chấn
Tai ù ù như bật vỡ âm thanh

Chúng tôi đợi, từng giờ như thế kỷ
Hỏa châu vàng oà vỡ cả màn đêm
Ngọn cứu rồi, nơi này không Phật Chúa
Chỉ ánh sáng lò, thẳng thốt, mộng mênh

Chúng tôi đã nghe nhiều hơn thấy
Tiếng côn trùng rên rỉ, tiếng mưa rơi
Cả tiếng mở cửa một người lính cũ
Rất an bình không thao thức suy tư

Chúng tôi sợ nhưng kèm cơn sợ hãi
Bóng đêm ơi, côi lụy của hồn âm
Ngọn gió lạ, như nổi từ địa phủ
Ông bà ơi, xin phù hộ đàn con

Lính rừng

Anh là lính bộ binh
Giày da mòn trung thổ
Đời quần quanh sinh tử
Hầm hố pháo xung phong
Cổ áo một hoa mai
Mà mùa xuân chẳng biết

Gái đẹp chê lính khổ
Tiểu thư mơ người hùng
Anh mang hai chiến thương
Lên rừng xem gái Thượng

Cái chồng nàng hãy bắt
Anh không cần bò trâu
Những đứa lên Trường Sơn
Thường những thằng ế vợ

Một tháng không thấy gái
Tối nằm mơ xuất tinh
Ai dạy đạo đức kinh
Xin mời lên giảng đạo

Từng giây chờ kiến lửa
Chửi thề đám chăn trâu
Bắt ông lên rừng sâu
Đêm ngày ăn đạn pháo...

Những ngày ở Trường Sơn

Mưa rừng và bụi đỏ
Sương trắng bạt núi đồi
Con đường dốc về đâu
Thiên đàng hay địa ngục?
Gai nhọn đan dày đặc
Móc thịt máu chảy ròng
Người lính thương dẫn đường
Run chân không dám tiến

Tức mình, kê hòng súng
Sau lưng thẳng khinh binh
Ra lệnh mây không lên
Tao bóp cò dừng hồi

Nói mà lòng muốn mếu
Muốn nói thêm một câu
Tao cũng sồn đái đây
Mây làm sao biết được ?

Bài tình cho vợ lính

Em là gái đồng bằng
Anh là trai trung thổ
Quê em chôm chôm đỏ
Quê anh thanh trà xanh

Anh có giòng sông Hương
Em có giòng sông Hậu
Giòng sông em hiền hậu
Giòng sông anh bao dung

Sông hai bờ nhớ thương
Anh mang tình lính bộ
Bụi rừng và bùn đỏ
Về quê hương Cửu Long

Biết em, ngày qua sông
Chưa quen mà đã nhớ
Trường giang dài sóng vỗ
Vỗ hồn anh mênh mông

Ngày hợp hôn, thành phố
Mưa bụi nhỏ bay nghiêng
Em nép vào bên anh
Áo hồng cài hoa tím

Anh mang bộ đồ lính
Giày trận bùn chưa khô
Em cười như đóa hoa
Đẹp và xinh nhất phố

Bất công

Kẻ mập ở nhà lon sáng bóng
Lính gầy vác võng, vác tai ương
Nỗi buồn nghiền nghiền nỗi cơm sống
Khói bốc cay theo khói chiến trường...

Lính qua sông

Mùa mưa lính mới hay đào ngũ
Lính cũ càng thưa thớt chợ chiều
Chuẩn ụy ra trường chơi trung đội
Lèo tèo một đám lính đầu hiu

Phòng tuyến xuôi xuôi đồi Tháp Bạc
Đàn gà lục tục đến bờ sông
Giòng sông nước lớn trôi chiều chậm
Ráng đỏ bùng lên cả một giòng

Đưa súng lên trời, đầu ba lô
Giơ toàn ngực lép cưỡi hô hô
Bỗng nhiên hồn trẻ như mười tuổi
Lính qua sông, rộn rã hai bờ...

Đêm ngủ ở chuồng ngựa Pasteur

Tặng Phạm văn Nhân

Lính trận về thành, không chỗ ngủ
May viện Pasteur còn chuồng ngựa
Hai thằng tuổi ngựa nhờ qua đêm
Nằm nghe sóng biển ru buồn tênh

Tuổi ngựa thì ngủ chuồng, cũng xứng
Quen rồi mã mương hầm thức trắng
Ngủ đi, hãy cố ngủ đi con
Để mai còn về Quân Khu Năm
Chọc đám hậu cần trên An Lão...

Một thời tuổi trẻ

Nốc cạn cà phê. ném tàn thuốc lá
Mau kịp khởi hành. để kịp giờ G
Lau lấy cặp tròng. bòn lem Trung Bộ
Nhà ai còn đèn. chào nhé ta đi...

Mùa mưa xe người. nhão nhề khốn đốn
Những con thú người. râu tóc Trường Sơn
Gặp bạn giữa đường. chửi thề mấy tiếng
Pháo dội rền vang. tiếng nói mất còn

Ngày một lên đường. điểm danh đầy đủ
Ngày ba trở về. những đứa cúi đầu
Dưới chân nổi buồn. vẽ thành bàn thạch
Không nói mà lòng. gai xước châm đau

Rời đi, đi hoài. dấu giày trện giẫm
Lún vào đất đai. mưa máu mưa rừng
Để cuối đoạn đường. nhảy tàu qua Mỹ
Lún ngập cuộc đời. hai chữ áo cơm

Về thành

Cô hàng tóc dài đẹp tựa hồ ly
Bình hoa nghiêng nghiêng đáng em hao gầy
Từ rừng về thành đón xe Vạn Hạnh
Một lũ bạn bè đốt sợi tình thân

Điều thuốc chuyển nhau, tháng ngày thanh xuân
Tóc dài râu ria mãi buồn quên cắt
Mùi vị thuốc tê còn nghe hăng hắc
Trốn trại về thành, ngực đỏ chiến thương...

Tối lộ mấy đường ngã bảy ngã năm
Đái trước cửa lầu cài then kín cổng
Cột điện mấy hàng chong hàng lính khổ
Canh giữ phố phường một lũ vinh thân

Đêm ngủ trên trần xe đồ ra Trung
Để mai lên đường, giang hồ xứ Thượng
Xa xa vọng về những tràng nổ chậm
Chiến tranh còn dài hãy cố ăn chơi

Khi qua trại gia binh

Đèn xe chọc thủng màn đêm đặc.
Sứ đoàn chào nhé ta lên đường
Qua trại gia binh đèn còn thấp
Bóng ai như người vợ bỗng con

Chị ạ, hãy dỗ con, gặng ngủ
Xứ mình lịch sử chỉ tương tàn
Xin chị đừng chờ hoài, hoá đá
Kẻo buồn lòng thế hệ cháu con

Kinh nghiệm 1

Ở một nơi có quá nhiều anh hùng
Tay lãnh tụ thường là tay sợ chết
Ở một nơi có quá nhiều kẻ chết
Kẻ xúi nhiều thường là kẻ sống lâu

Đêm xuống đồi

Sáng qua đèo An Khê
Chiều trở về Tháp Bạc
Đêm keng khua tập hợp
Lại xuống đồi làm ăn

Đoàn xe đợi ngoài sân
Tháp in nền trắng sáng
Những bầy dơi đập cánh
Đưa tiễn buổi ra quân

Đội lại chiếc mũ rừng
Đeo vào dây ba chạc
Đây là trái lựu đạn
Đây là lưỡi dao găm
Đây là khẩu súng trường
Phần oan khiên tuổi trẻ

Xe lăn, đèn mờ tỏ
Những tượng người lặng im
Đêm rất nhẹ trên không
Sao trên vai nặng trĩu

Đêm trên đồi Bánh Ít

Sông chảy dưới chân đồi
Nhớ hoài đêm không ngủ
Ra bờ sông gọi mãi
Chỉ vầng trăng lắng nghe

Hành quân dưới chân đèo An Khê

Làng ở bên kia đồi
Bông quỳ vàng lấp trũng
Tôi qua đó hành quân
Thầy trò chia gian khổ

Trên cao găm đạn pháo
Dưới đất treo mìn chông
Và tôi bóp trái tim
Nơi một vùng lục soát

Nơi nào cũng nước mắt
Nơi nào cũng đau thương
Tôi nhìn xuống nhìn lên
Ai là thù là bạn ?

Chợt thấy ai thấp thoáng
Dáng nhỏ áo vàng hoa
Hồn tôi chợt thiết tha
Màu vàng buồn cổ mộ

Em nhìn tôi, mắt đỏ
Hận thù hay van lơn
Tôi làm sao moi tìm
Để lòng tôi, em hiểu ?

Dại Khôn

Ba năm ở Bình Định
Đánh giặc Liên Khu Năm
Mấy lần bị chiến thương
Sao em nào cũng tránh

Tức thằng cha trốn lính
Lại được em như hoa
Giờ hấn còn ba hoa
Dạy ta về ái quốc

Tháng mười qua đèo

Tháng mười đang mùa mưa
Qua đèo di chuyển bộ
Chu Pao đèo Tử Thần
Sương mù che hiểm lộ

Hai bên đèo vách dựng
Đá trọc nắm bom xăng
Bìa rừng đã khai quang
Sao lạnh chân lạnh cẳng

Hỡi ông tiền sát Thượng
Ông quen núi quen rừng
Sao đôi mắt thất thần
Của loài nai mắc bẫy

Thương đứa con trần mạc
Không áo giáp che người
Súng nhẹ với mũ rừng
Làm sao mà đỡ đạn ?

Gan dạ lên anh bạn
Kéo một lũ nằm nhà
Lại lên mặt dạy đời
Lính sao mà hèn nhất

Tháng mười nhớ

Tháng mười em dưới ấy
Trời có mưa sáng đêm ?
Mưa nơi này tối tăm
Người che người tránh gió

Hành quân ăn cơm vừa
Dùng nước trời thay canh
Ba thằng lính thay phiên
Thổi hoài lò củ ươi

Tháng mười trời mau tối
Trời lại vắng trăng sao
Đêm nằm ngoài vòng rào
Anh nhớ em biết mấy...

Niềm tự hào buồn bã

Ở một nơi của thành phố này
Máu của người lính đã đổ
đã khô,
Và sẽ phai đi dấu vết
và sẽ bị lãng quên

Tôi là người làm thơ
nên có bốn phận ca ngợi người lính vô danh ấy

Nhưng người lính vô danh ấy là tôi

Vậy thì xin cho tôi tự ca ngợi tôi
đừng kết tôi là tên kiêu ngạo

Bằng cấp

Có những điều mà người ta sẽ không bao giờ
quên
Không phải cái bằng treo trên tường triện son đỏ
chói
Bởi trên địa cầu này, cấp bằng nhiều vô số
Mà bằng nhiều người ta thường hay tánh tham
lam

Tôi là thằng rất muốn tham lam
Nhưng chẳng có bằng nào làm nên tiền bạc
Nhưng tôi sẽ tự hào để treo lên trang trọng
Cái bằng làm người lính khỏ miền Nam

Lính tiền phương

Khi ra trận ta là thằng chết trước
Tổ quốc ghi ơn, lãnh tụ đẹp lòng
Khi tìm vợ, ta là thằng chạy chót
Nên khó lòng ấp vợ đẹp trong chăn...

Bình Định ta về

Đứng trên đỉnh đồi Bà Gi
Sừng sững ba ngọn tháp trời
Đêm giật mình ngỡ hồn ma hời...

Ngày đầu ra quân, con tim sôi nổi
Đại đội đổ xuống cầu Bình Khê
Xuất phát từ đền vua Tây Sơn
Thọc sâu Bình Thạnh
Lục soát ngôi làng chân đèo
Người bạn ngậm ngùi trở lại quê nhà
Buổi trưa im lìm trên tàu lá chuối
Tiếng gà lạc loài côi cút
Hoang mang người bạn bỗng khóc mùi

Bình Định ta về
Bỗng đứng ba ngọn tháp trời

bao bọc thẳng con luân lạc
Ôi những đêm đợi giặc
Người lính trùm poncho ngồi bên bờ
ruộng nước
Một tiếng đồng hồ sao quá dài
Biết anh nghĩ gì đêm nay
Về vợ con, người yêu hay hòa bình ngưng bắn,
chẳng hạn

Bình Định ta về
Những hạt cát vương trong gót giày khi lội qua
sông Gò Bồi
Những vết cào xước cuồng của loại gai rừng
trên đôi Phù Mỹ
Triền đá sắc nào từ Phước Lý
Đàn quạ rừng nào kinh động của Tam Quan
Những đêm nước ngập đầu Tân Dân An Cửu
Nho Lâm

Giọt máu hồng đã thấm lòng đường phố Qui
Nhơn
hay trên ngọn đồi Kỳ Sơn Tuy Phước
Từ tuyến xuất phát đền vua Tây Sơn
Những niềm vui cũng chạy theo từng cây số
Khi về thấy lại tháp bình yên
Những niềm vui không rõ tuổi tên
Bình Thạnh, ta nằm đường cho dân trở về gặt
lúa
Chú gà buổi trưa bỗng đứng tặc tặc
Dận lính coi chừng, làng này của ta
Ôi những ngôi làng của ta
Tại sao hạt cát xưa không đau
cứ thốn hoài tim óc

Thế hệ chiến tranh

Thế hệ chúng tôi đã mang đầy vết sẹo
Vết sẹo ngoài thân và vết sẹo trong hồn
Không phạm tội mà ra tòa chung thẩm
Nhận án tử hình ở tuổi thanh xuân

Thế hệ chúng tôi loài ngựa thồ bị xích
Hai mắt buồn che bởi tấm da trâu
Quá khứ tương lai, chuỗi ngày vô vọng
Chúng tôi xoa bầm, không biết về đau

Thế hệ chúng tôi già như quả đất
Trán hằn lên những câu hỏi hoang mang
Ngoài phần nô, trong chán chường ẩn khuất
Như những nỗi buồn thế hệ chiến tranh

Đàn ngựa về thành

Khi trở lại ngồi trong lòng quán tối
Thuốc vàng tay, và vầng trán đăm chiêu
Thế hệ chúng tôi, những đứa đôi mươi
Hồn đã mọc những nụ buồn rất sớm
Khi trở lại, dựa lưng vào vách quán
Để giọt buồn pha đậm tuổi suy tư
Chiếc mũ rừng che nửa mặt âm u
Đôi giày trần bết bê bùn sinh tử
Khi trở lại mang về ngôi sao đỏ
Để làm quà của một kẻ bị thương
Cô hàng ơi, xin cô hãy cảm thông
Một tên lính trở về, từ địa ngục...

Anh ở trên rừng

Anh ở trên rừng với thương với kính
Với những đại ngàn mặt trời mất tích
Những người chung quanh màu da đen nám
Nên cuộc đời anh cũng phải nám đen

Anh ở trên rừng, mưa ngày mưa đêm
Không cần cùm chân, mà chân khó bước
Bước một cát lên, bùn già chân trước
Bước hai cát lên, bùn non chân sau

Anh ở trên rừng, măng trúc măng tre
Bãi bom bãi mìn đường mòn sạn đạo
Ngó lên trên trời, đỉnh trời cao ngạo
Ngó xung quanh mình, núi dọa thần linh

Anh ở trên rừng, thương em nhớ con
Không biết làm sao để về dưới nớ
Ăn trái ớt rừng cay nhưng cay nhớ
Cay cả cuộc đời lính thú cao nguyên

Qui Nhơn Mậu Thân

Phố biển nằm ép mình bên núi
Cửa vào Núi Hỏa nhìn qua đầm
Qui Nhơn tuy xa mà thật gần
Tôi không về thì buồn biết mấy

Bởi vậy tôi về nằm ngay cửa phố
Bên cây xăng ông Tề nhìn ra đầm
Tôi nói rằng, tôi yêu Qui Nhơn bao nhiêu
Nên tôi điên rồ chạy đầu chạy trước

Tôi biết rằng khi xa Qui Nhơn chắc khóc
Nên tôi càng tha thiết với Qui Nhơn
Và khi máu mình đổ xuống mặt đường
Tôi mang chiến thương tạ tình thành phố

Ngôi sao đỏ tôi trang hoàng trên ngực áo
Tôi biết chúng nằm tiu nghỉu vô duyên
Bởi có bao giờ em chịu xót thương
Bắt tôi phải trồng gốc si cà phê Bạch Tuyết

Màu áo cũ

Chiếc áo một thời đã không gìn giữ
Đã nhuộm rồi, như thể một màu tang
Thưa không phải! Áo xưa còn cất kỹ
Để khi nản lòng, lấy áo ra mang

Ta mặc vào, giữa Mỹ mênh mông
Người lính cũ bây giờ đậm trẻ lại
Như thể cả buồn tim buồn phổi
Đã ngợp đầy hai tiếng gọi: Quê hương

Xứ Núi

Trung tướng về đây trung tướng đau tim
Hướng gì một tay quan quèn, thiếu ụy
May có gái rừng tằm bày ngực vú
May có sơn thần phù hộ cháu con

Xứ đày xứ cô xứ tằm mô hôi
Xứ em giang hồ xứ anh tứ chiếng
Xứ địch từng đàn đông như lũ kiến
Xứ ta mỗi mồn chờ đợi viện binh

Xứ của những tay anh chị xâm mình
Xứ kẻ hận đời bị trừ bị đập
Xứ của mấy thằng ngày đêm đánh giặc
Hết núi đến rừng thất bát xang bang

Xứ của cái buồn dễ kết tình thân
Của cốc cà phê chuyện nhau điệu thuốc
Những đứa ở rừng thường không cổ cánh
Thôi đành chia tình trong lúc khó khăn...

Thời đi lính ở Bình Định

Biển ôm nửa vòng khu Sáu
Chuyến xe lam qua trường nội trú
Trở về thăm em một lát rồi đi
Em mặc áo hoa cà
Hỏi anh về Bình Định
Anh kể đường đầy mìn
Đôi đầy hang đá
Đánh hoài vẫn chưa bao giờ hết địch
Anh không biết ngày mai
nên buồn để râu để tóc

Chưa ba mươi sao anh bảo là buồn
Em nói
Anh đau lòng như ai chém vào tim

**Đêm giao thừa nằm giữ đường
cho thẩm thúy hằng**

Dẫn một đàn con chiều xuống núi
Giao thừa. Không ai nhắc mà đau
Giao thừa hai tiếng đậm tâm não
Trừ tịch: poncho gạch lót đầu

Một đêm sao lại buồn như mếu
Muốn nổ tan tành cả cõi đêm
Giao thừa giao thừa ta xuống núi
Làm hiệp sĩ mù giữa cõi u minh

Giao thừa, ai đó mời ta rượu
Một nhấp, mà hồn tê tái ư
Anh bạn, nghe gì không, tiếng nhạc
Người ta đang nhảy đầm,
dạ vũ mừng xuân

Giao thừa mừng tuổi con heo bịnh
Xin cửa nhà dân làm cỗ xuân
Trung đội lập bàn thờ giữa mả
Ta khẩn âm hồn
bảo bọc đàn con.

Eo chết

Địch cho trung đội qua eo chết
Hai bên sườn, đại liên đan nhau
Nổ. Nổ giòn.
Đất đá kêu đau
Sủi bọt,
Khói bốc lên,
Bốn bề dội vào vách xám

Một hai ba, lộn, nằm co quắp
Còn lại, vẫn ào lên, ào lên
Dừng bò! dừng bò!
Trung đội phó hét cuồng điên
Cổ tranh bắt mỗi cháy mạnh

Gió tạt, khói mù
Bốn bề khói rợp
Xé cay trên cặp mắt nổ tròn
Khắp bốn bề gào thét xung phong

oOo

Cao điểm chiếm rồi
Vui mừng quá độ
Mà sao, người truyền tin rơi lệ
Báo cáo trong tiếng mất tiếng còn
Về những thằng
bị kiến cắn ngử yên(1)

(1): tử trận

Từ biệt núi rừng

Trở lại đồng bằng xa núi thẳm
Dầm mưa Đồng Tháp nhớ Trường Sơn
Qua sông diên điển vàng bên rạch
Lại nhớ về mùa hoa Đơn Dương

Từ biệt núi rừng, vùng đất khổ
Những ngày bùn đỏ bám giày saut
Mà sao lại nhớ, cơn mưa nhỏ
Ướt tóc mềm người em Buôn Hồ

Trở lại đồng bằng, không dám nhớ
Những hầm những hố những đêm đen
Mà sao vẫn nhớ nồi cơm sống
Khói bốc cay nồng buổi đóng quân

Từ biệt núi rừng không dám nghĩ
Những rừng cháy đỏ, những đồi ma
Mà sao cứ nhớ chùm lan dại
Giữa bãi hoang tàn vẫn nở hoa

Thôi nhé Trường Sơn xin bỏ lại
Ta về châu thổ lội qua Miên
Bỏ lại trên vai hòn núi nặng
Cho những bạn bè đồng đội anh em

Trong phòng cấp cứu

Viên đạn đồng đã cắt thịt tôi
Tôi quá đau mà em không xót
Khi tôi biết mình vừa thoát chết
Tôi càng cuống cuống, sợ hãi thành điên
Lần bị thương đầu, tôi vẫn anh hùng rơm
Lần bị thương thứ hai, tôi nằm thìn thít
Tôi đang ở phòng trần gian hậu chiến
Đêm cứ trôi hoài từng giọt nước hồi sinh...
Tôi ước đến điên cuồng một giọt lệ em...

Hoàng hôn trên bản địa

Tặng Hà Kỳ Lam

Xung quanh ta, núi rừng vây quanh
Ta ở trong hầm, ngõ làm ẩn sĩ
Cũng muốn làm học trò Lão Tử
Cởi trâu bỏ thành phố vào rừng
Phải chi Trường Sơn, không có ma quân
Ta để tóc dài
thì vui biết mấy
Giày rơm cỏ, nhà sàn, sắn chồn, đặt bẫy
Có đất trời thì vô lượng mệnh mông
Có buổi chiều, thung lũng tắm hoàng hôn
Có tinh tú đêm đêm trên trời nháy múa
Có gái thổ, trần truồng, căng tràn ngực vú
Có tuổi ngàn, em gái mọi đùa trăng ...

Xung quanh ta núi rừng lặng yên
Ta đứng trên đỉnh đồi
cao hơn ngàn thước

Ta bé nhỏ mà hồn ta bát ngát
Bát ngát theo từng hơi thở của hoàng hôn
Trên những cánh rừng u mặc mênh mông
Trên những lưng đồi cỏ tranh vàng thẫm
Dưới ta, màu hồng lẫn màu đỏ sậm
Hất lên một lần
Rồi bóng tối tấn công
Rồi một màu đen ghê rợn u minh
Bắt đầu chụp lấy cuộc đời
của người lính núi

Hành quân đêm

Tháng bảy, hành quân đêm
Xe đổ ngoài đường Mười Chín
Không hỏa châu
Không pháo dọn đường yểm trợ
Chỉ những quân ma và đêm mực xạ
Chỉ có địa bàn con số trắng lân tinh

Tháng bảy hành quân đêm
Đêm nay có những người không ngủ
Trên đầu không một vì sao nhỏ
Dưới chân nước ngập tới mình...

Tháng bảy hành quân đêm
Giữa đồng không mông mênh
Trái sáng đồng minh oà vỡ
Cả bọn rạp mình xuống đồng nước lũ
Một đêm quá dài
Dài vô tận em ơi ...

Lính núi

Anh ở núi, núi với trời núi dựng
Anh ở rừng, rừng phong tỏa, rừng vây
Anh ở nhà binh, làm lính vùng hai
Quân đội bắt mang hai giòng sông và ba hòn núi
Hòn núi thì đen, đen như bóng tối
Giòng sông hai vành tang trắng dưới chân
Núi sông ơi, lửa cháy đỏ rừng
Phòng tuyến đêm qua bạn thù chất lớp
Chu Pao, Tam Biên, Dakto, Daksuk
Trường Sơn quá dài sao kham nổi đôi chân
Đồi cũng quá nhiều núi cũng nhiều hang
Rừng non rừng già chập chùng phong tỏa
Lính vùng hai, mưa rừng bụi đỏ
Đêm tiền đồn cao độ lạnh căm căm
Có những ngày dài đơn vị hành quân
Mòn con mắt chờ trực thẳng tiếp tế
Sống mãi nơi rừng, xa thành xa phố
Râu tóc lâu ngày chỉ rậm ở hang
Khi thềm em, thì lại nhớ chị Năm...

Trở lại đồng bằng

Anh trở lại đồng bằng
Giày bám đầy bùn đỏ
Cám ơn em mái trọ
Đầy cõi lòng bao dung

Cám ơn má bữa cơm
Nồi canh chua cá lóc
Cám ơn người và đất
Hiền hoà như Cửu Long...

Tấm hình thời chinh chiến cũ

Tôi trở dậy, lục tìm ngăn kéo cũ
Tìm một thời tôi bỏ lại Nam thiên
Và im lặng, trời ơi, tôi buồn bã
Tưởng niệm một thời tuổi trẻ cuồng điên

Ngăn kéo cũ đã lâu rồi không mở
Tấm hình tôi lem luốc nhìn không ra
Tôi đứng giữa những nỗi buồn lịch sử
Lẫn tự hào của tuổi trẻ hôm qua.

Ngôi quán ở Kontum

Quán mở rồi, đôi mắt sáng long lanh
Chiếu sáng hồn tôi trong ngày buồn bã
Đôi má ửng, em làm tôi nín thở
Dưới lụa ngà, tôi hoa mắt quàng xiên
Em cười vui, dưới ánh đèn soi nghiêng
Hồn sưởi ấm, dù ngoài kia mưa gió
Muốn cắn vô cùng, chiếc đồng tiền trên má
Để mang về làm kỷ niệm Kontum
Trong những ngày rong ruổi hành quân...

Giọt nước Cam Lộ

Ngôi nhà nào cửa phố
Người em nào không quen
Xưa rồi chuyện chiến tranh
Mà sao mình vẫn nhớ

Nhớ bên ngoài đạn nổ
Nhớ tiếng máy truyền tin
Nhớ người em kể bên
Lần bị thương tá túc
Hình như một làn gió
Hình như một mùi hương
Đã phủ xuống đời anh
Như điều trân quý nhất

Vì em mang ly nước
Khi anh khát anh đau
Ôi giọt nước thiên thu
Mất một thời lính trận

Để rồi khi lặn đạn
Còn nhủ đời bao dung
Để khi sờ vết thương
Nhớ một người không biết

Tháng ba đi hành quân

Tháng ba đi hành quân
Trưa qua đèo Mang Giang
Dưới đồi hoa cúc dại
Nhớ em tôi tan trường

Mang Giang rừng tiếp rừng
Sương mù không thấy đỉnh
Áo nhà binh chưa khô
Mong dài thêm cái nắng

Tháng ba đường ra trận
Qua bìa rừng khai quang
Mang Giang này Mang Giang
Quạnh hiu hồn cây cỏ

Lên đèo di chuyển bộ
Áo trận vẫn chưa khô
Người lính quần ba lô
Bóng đổ dài vách đá

Nơi này cây cỏ khổ
Hướng chi ta con người
May còn dưới chân đèo
Màu hoa xưa kỷ niệm

Giữ gìn

Có đôi mắt đi vào đời cả kiếp
Có làn môi cháy nóng cả tim khô
Có lệ mềm mà thấm tận làn da
Có bé nhỏ mà mong manh quá đỗi
Khi một người trải tim mình nông nổi
Em giữ dùm tôi một nửa nhé, được không

Tôi vô gia đình vô giáo dục tôi lông bông
Mình mảy tôi đã lã bầm mệt nhức
Tôi nói trăm lần tôi lên xứ núi
Có nghĩa là tôi muốn trốn tránh loài người

Tôi đào hố đào hầm chôn lấy đời tôi
Trong huyết đạo bùn sinh lên quá gỏi

Tôi bỏ hình em trong quần trong túi
Và đọa đầy em trong giấc ngủ mộng tỉnh

Buổi tối xuống đồi làm quỷ hiện hình
Đêm ít ngủ nên râu phờ tóc bạc
Khi về phố dẫn vài tay khinh bại
Dựa lưng ngồi nghe nhạc Trịnh Công Sơn
Sáng lên đường, xe bốc nháy mắt khu
Tiếp tục đóng vai Nỗi Buồn Nội Chiến...

Tình Si

Nhã

Ngày tháng không có trong sổ tay
mà nhớ hoài trong trí
Nhã ở nơi nào, mà thơm hoa lý
Tóc như còn vương mùi chàm kết gội đầu

Nhã ở làng trên
Anh về làng dưới
Cây đa già chĩa ra trăm nhánh
Sợ thần linh nên em không dám cho hôn

Anh qua làng, chỉ dám ban đêm
Em chạy giặc, về phương nào không biết
Cây đa già chĩa ra trăm nhánh
Không biết khi nào anh được hôn em...

Theo Em

Theo em bỏ núi về châu thổ
Bỏ mán về kinh làm rể xa
Ngác ngác ngơ ngơ đồ máy ngược
Hồn mênh mông khói cuộn sau nhà

Theo em mấy bữa quên buồn bản
Làm rể người Nam yêu miền Nam
Miền Nam: chín cửa sông ra biển
Mỗi nhánh sông: Một nhánh tóc mềm

Theo em như suối về sông rộng
Sông chở tình em như phù sa
Phù sa bồi đắp tim châu thổ
Bồi lấy tim người những nhánh hoa

Theo em, mê sáu câu vọng cổ
Theo Út Trà Ôn về Trung Lương
Theo cánh ô môi vừa mới nở
Tiếng quách bánh phồng rộn rã quê hương

Theo em, ra mắt bà con vợ
Cậu Bảy, Dì Hai, em thứ Ba
Ngày xưa con gái xa cha mẹ
Ngày nay thanh niên làm rể xa

Theo em, tình đất, tình vương trạch
Tình của non sông, tình của em
Cám ơn người nữ vùng Châu thổ
Cho anh về gởi rể miền Nam.

Thơ Của Văn

I.

Ngày hôm ấy tôi lênh đênh vô định. Gọi thăm sương và khói mờ mờ. Lòng cảm động mờ trên từng lá nhỏ. Xanh và xanh yêu dấu vô vàn. Tôi chẳng giấu lòng tôi hờn dỗi. Theo lẫn hoài ngày một ngày hai. Kìa con sóc xám băng đường chẳng sợ. Kìa hàng cây trắc bá ôm tay. Hai và bốn lũy thừa hai mươi sáu. Kiếp đời thành vô tận âm dương. Tôi nhắm mắt hôn thì thăm bụi cỏ. Xanh mùa xuân vô lượng vô chung. Triền diễm mộng kiều nga nhụy thảo. Mắt lạnh lòng. Sâu thăm một hồ gương. Tôi không dám run tay buông chầm phẩy. Sợ giòng sông hụt hẫng không trôi. Ai đã đẩy khối sầu lên thạch nhũ. Và ai cứ gọi mãi, không thôi. Ai đã đứng mong manh rừng lau: Tôi!

*Tóc rũ dài gió lộng bến tang cô. Ai không xót
sao tôi đây phải tủi. Ơi ơn đời lẽ ai nhỏ giùm tôi.
Tôi bỏ mẹ nên theo phường du thủ. Tôi bỏ cha
nên ngạo mạn du côn. Tôi bỏ hết lên trần xe tình
đầu. Bạn vắng trăng cô độc bến An Đông. Sao
lại nóng như cay cay trời hỡi. Sao lại chùng lại
chạnh. Vì sao. Ân vô lượng tôi trả bài học thuộc.
Ân lượng Ơi. Ân lượng sao không trao. Tôi sẽ nén
nuốt thêm ba trái khổ. Em biết không quả đắng
mà ngon. Ngon ghê gớm khi hột qua tâm khổ. Khi
thịt mềm đắng chát héo hơn.*

II.

*Ngày hôm ấy tôi lên xe bỏ lớp. Theo vắng trăng
cô độc mênh mông. Nhòa nhạt lạnh chòm Đại
Hùng hun hút. Vì sao nào trở lại miền Nam. Tôi
cũng muốn người chặn cừu cô lữ. Tôi cũng thèm
em ngủ trên vai. Yêu dấu hỡi. Sao vẽ vời để đỡ.
Đời lênh đênh núi lạ sông dài. Trăng dài bãi*

hằng hà tinh hệ. Một ngum trăng còn lại đọng trên tay. Tôi già mục. Lòng xanh như bạc đá. Rêu phong đầy Đại Nội. Ô hay. Thì ô hay trăng là trăng miên viễn. Xe thì lặn. Đèn đóm lập loè. Khi sum họp là khởi đầu ly biệt. Chắc tôi phải về xin chút bao che.

III.

Ngày hôm ấy tôi lên xe về phố. Bạn bè đâu tìm một chút tình thân. Lầu vách dựng che một trời cổ độ. Mái tình ai đã phủ rêu rong. Con đường ngược mà hồn tôi trải thẳng. Lòng ô hay gợn một chút băng khuâng. Thương khu Sáu mấy thằng ra sông tiễn. Người em về nơi bến lạ Tầm Dương. Tôi thềm lại cùng chiếc bàn quạnh quẽ. Cốc xây chừng un sợi khói thanh xuân. Thì phố lạ. Sao lòng tôi giận dữ. Đi. Đi đâu cho một cuộc hành

*trình. Đừng quên rũ tôi trở về tội nghiệp. Mất
môi người. Tôi bỏ lại xa xôi.*

IV.

(tặng Nguyên)

*Ngày hôm ấy tôi lên xe về núi. Núi có buồn kéo
tận Trường Sơn. Có hòn đá xưa bỗng thành thiên
cổ. Chinh phụ ơi thương người hay thương con.
Chinh phụ ơi đừng nghe lời huyễn mị. Vai người
mềm sao gánh hết cô đơn. Tôi bỗng giận những
phường sách vở. Đẹp quăng đi những dụ dỗ thiên
đường. Vâng thưa chị thưa em thưa mẹ. Hai
tháng tròn đã đổ bóng Triệu Phong. Bên đầu
gánh. Con thơ tròn một tuổi. Bên đầu kia là gánh
nhớ nhung. Gánh nhớ nhung ấp đầy động cát. Ấp
đầy sông Thạch Hãn Cửu Long. Ai đã cất bài ru
con*

Nam Bộ. Nghe đất trời nhỏ lệ Việt Nam.

V.

*Ngày hôm ấy tôi lên xe về biển. Sương mù sương
tôi run rẩy đèn pha. Tôi rất sợ khi qua rừng qua
núi. Em biết không rừng núi cũng bơ vơ. Thì bơ
vơ tôi phải về bản thổ. Thì bơ vơ tôi đã gọi bên
trời. Ai ở đó, dịu mềm như liễu rũ. Sao bạo tàn
đóng phập cả đời tôi. Ai ở đó, không! ai ở đó.
Trời đã đêm đã sáng đã ngày. Màu lục thủy
cũng là màu hồng thủy. Thái Bình Dương thì
cũng nghĩa trang dương. Ai ở đó, ngàn năm đôi
mắt tội. Một trăm năm tôi ra biển gọi thăm.*

Cảm tạ Đồng Bằng

Phà chậm. Bờ xa mờ khói quện
Bên này bên ấy rộng trường giang
Đồng bằng bổng chốc mà thân thiết
Bởi có em là một tình nhân

Anh về xứ thấp đôi giày vệt
Áo bạc như người quá nổi trôi
May mà cuối bến, em chờ đợi
Giường chiếu em mang trải cuộc đời

Phà chậm. Đìu hiu bờ sậy ngủ
Bơ vơ thân gỗ mục lác dòng
Trở về mất ngợp trời sông cũ
Nhớ Trường Sơn lại mến đồng bằng

Cảm tạ em. Người em Cần Thơ
Anh theo em bỏ xứ. Bao giờ
Bao giờ. Như thể tiền thân trước
Một kẻ lưu dân trở lại nhà

Có phải em là trăng thanh
Soi lên miền anh ngủ
Có phải em là trăng tỏ
Theo đời anh lênh đênh
Có phải em là dòng sông
Cho anh về tắm lội
Có phải em là cây bưởi
Cho anh trèo hái bông

Có phải em là Cần Thơ
Anh về yêu châu thổ
Có phải em là đồng bằng
Thịt căng tràn vú sữa
Để một dòng chín cửa
Trải nhánh dài nuôi vừa đất miền Nam

Cảm tạ em người em Cửu Long
Em cho anh hơi thở đồng bằng
Từ trong lòng dậy nguồn ơn lượng
Của chập chùng cam khổ tiền nhân.

Gặp Em Sài Gòn

Gặp em trong chuyến xe về muộn
Trăng đã lên trên khu Hàng Xanh
Đường qua Gia Định chia trăm ngã
Có ngã nào em hiểu tình anh ?

Có phải anh ngồi không nói năng
Lòng anh như đã nói trăm lần
Mắt em là cả trời Lê Lợi
Mái tóc em: Thoảng gió Bạch Đằng

Có phải em là Gia Long
Để anh về không ngủ
Cho lòng anh hạ đỏ
Sân trường thêm băng khuâng

Có phải em là Trưng Vương
Để anh về trước cổng
Thềm màn mưa rất mỏng
Miền sợi tóc nhớ nhung

Có phải em là lan
Trong vườn cây Bách Thảo
Có phải em là trầm
Ngải bắt hồn điên đảo
Có phải em Saigon
Kiêu sa và hoa lệ
Hồn nhiên và tươi trẻ
Mùa rộn ràng chim non

Gặp em trong chuyến xe về muộn
Trăng đã lên trên khu Hàng Xanh
Sàigòn Tân Định trăm ngàn ngã
Có ngã nào em hiểu tình anh ?

Tháng chín

Cũng một lần, tự nhủ, phải xa
Sao vụn lặn, con tim trở dậy
Có những điều phải giấu tận lòng
Trăn trở như người bị ốm

Khi mắt ấy như trời tháng chín
Là sóng tôi cào cựa khôn nguôi
Đã qua rồi cái tuổi hai mươi
Sao si đại lòng tôi cơn nước lũ

Sao run sợ, bởi một điều không thể
Là băng khuâng tôi nhuộm bệnh lạ kỳ
Tháng chín lá vàng đã phủ rừng cây
Tôi cổ thụ, trơ những nhánh yếu đuối

Tôi đứng ở đây một mình thui thủi
Trăm năm rồi thương tội lắm tình nhân
Gặp một lần, người bỏ miền phù vân
Tôi còn lại nhìn theo người mất hút

Đừng chạm nhé, áo lòng tôi đã rách
Kéo tôi về ôm lấy những chờ mong

Khi chị về

Xa thì xa. Người cũng thật xa
Chị có về bàn chân bỏ guốc
Dòng sông đêm trắng. Thở dài não nuột
Dấu chân rồi cũng xóa. Nằm im
Chị có về trăng mười sáu trăng lên
Một giọt sương cũng lạnh mình lóng lánh
Hay giọt lệ của một thời con gái
Hay giọt vui của tuổi chớm hoa xuân
Mười sáu trăng tròn hồn chị băng khuâng
Đêm ra tắm ngoài bến sông im vắng
Chiếc gáo dừa. Múc trăng. Trăng động
Dòng suối trắng lai láng cả bình nguyên
Ai khóa thân lồ lộ cả trăm miền
Chị có thẹn vì trăng nhìn trên lá
Khi chị về gió len bờ khe hạ
Mơn man từng nụ thắm. Mơn man
Khi chị về em quá ngẩn ngơ
Cho em gửi theo vầng trăng kỷ niệm

Để lại từ tâm

Thì cô đơn cũng lấp đầy khoang cửa
Ba bốn giờ đêm lạnh nghe hơi sương
Để mang trong hồn một nỗi nhớ thương
Xe nghiêng bánh. Không. Người phu hốt rác
Thì xa vắng, thì mệnh mông xa vắng
Ly tách khô đọng lại giọt cà phê
Con chó hoang cào cửa đến mê mê
Cửa đã đóng sao nhà chừng ngập gió

Tôi thức giấc. Sàn nhà hoang. Trống ngõ
Ai hôm qua đến gõ cửa một lần
Một lần rồi, người để lại từ tâm
Sợi tóc cũng ướp theo mùi nhung nhớ

Nói gì đi, bài thơ vừa dang dở
Những nỗi buồn thật vô cớ vô duyên
Thèm vô cùng một tiếng nói Việt Nam

Thèm ai đọc cho nghe một bài Nguyễn Bính
Nói gì đi, xứ này, quá lớn
Tìm đâu ra những trái tim hồng
Giữa vô cùng không núi không sông
Một tiếng cảm thông
cũng là ấm áp

Thì cô đơn cũng lấp đầy quán sớm
Ai đến đây gió bỗng nổi mùi hương
Rồi bỏ đi, sao để lại nỗi buồn
Như chai rượu trống trơn lòng ly tách
Thì gió nổi, đâu có gì cay mắt
Lời hôm xưa, không trăn trở mà đau
Gặp một lần thì trời cũng mưa ngâu
Tội nghiệp lắm cho những người ngăn cách

Bông châu thổ

Vườn giữa trời châu thổ
Tuyệt vời những loài bông
Vườn giữa miền lỵ khổ
Dịu dàng hoa từ tâm

Bông vàng, như diên điển
Bông trắng như súng đồng
Miền Tây ơi vương trạch
Đất và người bao dung

Tôi là tên lính trận
Giày vệt khắp đồng bằng
Ngày quân dừng xóm nhỏ
Diên điển vàng rộ sân

Mẹ vo nồi gạo trắng
Em ra vườn hái bông
Nồi canh chua diên điển
Ấm chút tình non sông

Giờ tôi tù gánh củi
Qua vườn xưa nhà em
Vẫn mùa bông diên điển
Sao cả trời buồn tênh

Mẹ ngồi nhìn ra cửa
Tóc bạc mỗi mơn trông
Em đâu rồi, hỡi mẹ?
Gió chuyển mùa lập đông

Đôi mắt

Qua đôi hồ của mùa hè vừa dậy
Mây xanh mà gợn chút buồn hiu
Tôi nói rằng, thương nhớ bao nhiêu
Mà chim vọt theo đường Nam bay miết
Hãy kể giùm tôi những trời xa cách
Khi hai người hai ngả. Tôi không

Qua mùa hè theo chuông đổ giáo đường
Sợ áo mỏng em ra đường lễ sớm
Trên làn tóc em, sương mai có ướt
Để tôi bên này, như người tình si
Để tôi bên này, gửi theo đường bay
Lòng tôi trẻ và dại khờ lấm lấm...

Tôi cũng có, ngày xưa,
Một người áo trắng
Đậm hôn tôi người con gái Thê Rê Sa
Khi em về, đôi lũng bỏ xa

Tôi cũng bỏ cả cà phê thuốc lá
Em không biết một đôi lần buồn quá
Tôi lên xe và chẳng biết đi đâu
Cám ơn một thời tuổi trẻ Việt Nam
Cho tôi hiểu tình yêu và nước mắt
Cho tôi hiểu khi một người hạnh phúc
Là ấm thêm lòng giọt lệ nhớ nhung
Là có một người yêu rất thủy chung
Là tiếp tục lên đồi cao chờ đợi
Như bên trời, có những người ở lại
Ra biển gọi thăm những người xa nhau
Để trở thành những hòn đá Vọng Phu
Để cho tôi được làm thơ ca ngợi.

Thật Xa

Khi một người bỏ đi thật xa
Sợi tóc sâu mọc dài nỗi nhớ
Con sóc nhỏ gặm hoài trái khế
Người đi rồi, nước nở mùa thu
Thì người đi, không biết tôi đau
Sáng trở lạnh dạ mền cảm cúm
Con sáo xưa, bỏ lồng xanh tím
Sáo bay rồi, trời đất mênh mông
Lòng tôi đây, lứt lọi mạn nguồn
Giữa đất khách, thuyền đâu cặp bến ...
Thôi đành giữ trong lòng, kỷ niệm

Một nhành bông nguyệt quế, héo khô

Đường Lá Me

Bao năm chưa trở lại
Về thăm đường lá me
Mùa thu bông me rụng
Mùa xuân tôi xa nhà

Bao năm đi biên biệt
Mang nỗi buồn cách xa
Con đế mèn đã ngủ
Xanh xao mùa trăng xưa

Em buồn hơn cô phụ
Trăm năm người về chưa
Về chưa tôi lỗi hẹn
Mỗi năm mùa lá qua

Bao năm chưa trở lại
Mưa qua cầu Phủ Cam
Mưa qua dòng An Cựu
Mưa xám trời quê hương

Bao năm dài cách trở
Đường xưa biết còn em
Ôi một ngày về lại
Chắc sẽ buồn úa thêm

Người yêu tôi ở đồng bằng

Người yêu tôi ở đồng bằng
Tôi quá buồn vào buồn uống rượu
Khèn xưa cùng tiếng phèn la
Lửa không thấy tôi say mềm đỏ gấc
Tôi lên mấy năm cái rừng cái núi
Xanh là xanh, áo trận ngụy trang
Giới biên tôi quân đợi hai hàng
Tôi hỏi chúng đường nào lên Tân Cảnh
Chúng đổ rượu lên đầu tôi, đến lạnh
Ông thầy chưa chi đã muốn chu làng *
Tôi đập đầu nước mắt hai hàng
Em không biết tôi ma hời, ma xó
Em không biết tôi mồ côi mồ cút
Còn gì trên đời hay chỉ con tim

Người yêu tôi ở đồng bằng
Tôi hỏi lính đường nào lên Tiên phước

---

* Chu làng: Say

Đèo sấm xạm, rừng tiếp rừng sừng sững
Tôi áo ngự hàn trấn thủ ba năm
Tôi quên cuộc đời quên cả chị năm
Đôi lúc sợ chim trong quần nín đái
Chiều chạng vạng dẫn đám quân xuống núi
Chơi trò chơi âm phủ âm binh
Đôi khi bụi đời bỏ áo nhà binh
Mặc áo bà ba, lội sông vào xóm
Đám nhái nghe hơi người nhảy bồm
Tôi quăng vài quả lựu đạn bồi theo
Trò hú tim tôi Ba Cận Thị anh hùng
Tôi chạy có cờ đạn vèo đạn hú

Người yêu tôi ở tận đồng bằng
Tôi đánh điện về nàng xin hỏi cưới
Ông già vợ chịu thằng trai tứ chiếng
Cho nàng theo cầm bước chân tôi

Nàng đứng đưa tay chờ đợi chân đôi
Tôi chạy xuống, ôm chầm hôn tới tấp
Đám cưới không nhà cao, nhà thấp
Không áo quần lễ lạc xênh xang
Tôi quá nghèo, chỉ bộ đồ xanh
Dăm thằng bạn quen nhau thời khốn khó
Nàng thì ào bên tôi, cần gì thứ đó
Miễn tình anh vô lượng như thơ anh

Hình bóng

Mắt muốn mở mà đêm dài vô tận
Tay thả rời mà cuồng dại vòng ôm
Sợ nắng hời, hắt hiu còn sót lại
Chiều đi rồi níu lại cũng buồn thôi

Ta qua sông, sông đã mờ, không rõ
Ta lên cầu, cầu đã chạm mù sương
Hình bóng hời, đập gương tìm mảnh vỡ
Người ở nơi nào, sông núi cũng tang thương

Vào Giếng

Tôi ở bên ni trời viễn biệt
Em xa. Xa ngái tận phương trời
Ở đây tuyết trắng giăng mờ ngổ
Tháng giêng em và tôi hai nơi

Nơi quê nhà trời đã vào xuân
Em nơi nào, Sài Gòn, Qui Nhơn?
Tôi qua Nữ ươc trời không độ
Khuấy cốc cà phê đặc nổi buồn

Em nơi nào, nắng có vàng không?
Cho tôi về thăm lại Ban Đông
Những đôi hoa tím, đôi sim tím
Tím theo từng cây số nhớ nhung

Em nơi nào, chim én về không?
Trời quê hương lúa trở đồng đồng
Cho tôi nhớ lại mùa xuân cũ
Em đã theo đời tôi ruổi rong

Em nơi nào, hương sứ còn vương?
Tôi có người yêu đẹp lạ thường
Đêm tối miền cao trời thấp lại
Muôn sao trời cũng chụm yêu thương

Em nơi nào, rừng có lao xao?
Trời mù sương, bóng em gầy hao
Tôi đi để lại người em nhỏ
Giữa rừng hoa quì vàng chiêm bao

Xin em hãy lại căn nhà cũ
Giúp mẹ tôi lau màng nhện giăng
Cố thử xem giùm trong một xó
Đôi giày há mồm thuở thanh xuân

Xem thử trong giày còn hạt cát
Của những ngày tôi lội thăm em
Xem thử đế giày còn bệt gót
Của những ngày gian khổ lênh đèn

Em nơi nào, ở nơi nào nhỉ
Trời đã giêng rồi, em biết không
Tôi qua Nữ Uớc ngày không độ
Gọi cốc cà phê, lạnh nổi lòng

Lạnh thêm nổi nhớ trùng trùng
Tìm đâu hương cũ giữa dòng viễn khơi

Sợi tóc nhớ nhung

Chuyến đò nào đưa em về trong mưa
Tôi mang đôi mắt em theo dòng kinh xám
Tôi nói một mình, tôi chỉ còn em
Chỉ còn em, có nghĩa là lòng tôi nhỏ lệ

Thì đò đưa người xa khuất rừng lau
Rồi tôi sẽ về cùng đầm dạ trạch
Em còn mang cho tôi chiếc khăn sọc rằn
Vướng thêm sợi tóc dài bỏ sót

Sợi tóc mấy năm em làm tình nhân
Khi em theo tôi một thời lận đận
Khi nhớ nhung theo con nước đầu sông
Khi đêm ngày ấp đầy những trang nhật ký

Khi yêu tôi, em trở thành thua lỗ
Bất chước ca dao, hái nụ khổ đau

Tôi bỏ em lặn lội miền cao
Những ngày chiến tranh không thấy nắng
Chiếc quần vừa phơi, chưa khô đã mặc
Mùa mưa dầm dề trên vải poncho
Trang giấy nào bỏ lại đêm qua
Viết dang dở như mảnh đời bạn hữu
Đường lên đồi cao, gai rừng chấn lối
Thằng lính mở đường run không dám lên
Em có biết không? tôi giấu yếu mềm
Thèm bị thương được nằm bệnh xá

Tôi bỏ em về miền duyên hải
Ngày đầu năm lửa cháy Qui Nhơn
Bộ đồ vàng trung đội ngụy trang
Gian khổ lắm chiếm từng con phố
Nhớ người truyền tin bò qua con lộ
Cổng tôi về băng bó vết thương

Nhớ vô cùng, cô gái không quen
Quên cả sợ, mang giùm ly nước
Tôi đã uống vào cơn đau khát
Cả tình yêu chan chứa Qui nhơn

Tôi đã qua Phù Cũ Bồng Sơn
An Cửu, An Khê, Tân Dân, Tuy Phước
Nhớ cây đa, chiếc cầu trong văn Võ Phiến
Thương những người bỏ xứ xa hương
Nhớ vầng trăng trên xóm Gò Găng
Bà mẹ nhớ con mắt mù kết nón
Và những đêm sao trên đồi Bánh Ít
Cho tôi cố tìm đôi mắt người yêu

Nhớ những chuyến xe xuôi ngược sáng chiều
Ai trong ấy, cứ cắn hoài sợi tóc

Khi mái tóc chớm vai gầy bé nhỏ
Tôi biết em còn gọi với nhớ nhung
Tôi bỏ em đi, theo những dặm trường
Những vinh nhục, những lầm than hạnh phúc
Ai mang cho em một chùm bông bưởi
Bỏ thêm vào nỗi chùm kết cho thơm

Tôi bỏ em vào tận rừng tràm
Em cũng theo tôi nuôi chồng lận đận
Bà Tú Xương ngày xưa gánh gạo
Em cũng theo bà gánh tiếp lao đao
Cám ơn em, người con gái miền Nam

Khi trở lại Montreal

Khi những người mới gặp hôm qua
Mang theo những tâm hồn viễn xứ
Tôi đến thăm em gõ cửa tình sương
Lòng cũng thơm tho một ngày mới dậy

Hôm ấy, trời thật nhiều mù sương
Ai nói thềm cốc cà phê nhà chợ
Em có nghe gì không
Con bồ câu mắt nhỏ
Cúc cù gọi bạn tình nhân
Trên những cành sồi lên dốc nhà em
Và cánh cửa mở òa gió sớm

Đêm qua bọn này thức trắng
Nói cười hò hát huyền thuyên
Lâu lắm rồi kẻ Bắc người Nam
Những chuyến xe đời túa ra trăm ngã
Lâu lắm rồi ngựa què thúc thủ

Nhớ bờ xa đồng cỏ quê hương
Ta ngựa hề mạng tuổi long đong
Theo suốt chiều dài hề đau thương đất nước
Ta ngựa hề vó câu khắp khưởng
May mà cuối cùng hề sống sót cuộc chơi

Khi những người mới gặp hôm qua
Cụng ly uống mừng những người mới biết
Trời quá nửa đêm, xốn xang gió chồm
Thành phố hai giờ, cửa ngõ gài then
Thành phố này trước lạ sau quen
Cảm ơn những tấm lòng đỏ tình bạn hữu.

Về Nam

Một bãi sông trắng đầy ảo mộng
Tôi về. Trăng cũng nhớ về Nam
Em xa. Mái tóc mềm hơn lụa
Có tấm lụa lờ trong suối trắng

Tôi quá ngẩn ngơ nhìn chẳng thở
Trăng rơi vào cốc rượu lung linh
Tôi theo dài bãi tìm trăng đậu
Chỉ có buồn, một nỗi lặng thinh

Cầu Trời

Xe đưa tôi lên Cầu Trời
Hắt hiu viễn phố, bụi ngùi hạ lưu
Xe chơi với chốn tận mù
Tôi trầm luân chốn oan cừu trần gian
À ơi, xe chạy cho ngoan
Con trâu đã trả lại sừng, ngoài ao
Dỗ tôi, tôi quá hư hao
Tù và ai rúc cũi nào. Thiết tha

Về lại phòng ngủ

Còn đây, một chỗ bên trời
Còn đây chìa khóa mở đời cứu mang
Còn đây với tủ với bàn
Xếp trăm nỗi nhớ ử ngàn nỗi quên
Còn đây tắc dạ thức mền
Giường dưng, gối lạ, ngọn đèn vàng hiu
Còn đây, còn đêm tịch liêu
Trong tôi con sóng thủy triều trở trăn...

Một nửa vàng ngọc lan

Em xa nhà. Tôi xa quê
Em bỏ đi, tôi cũng đi, chẳng về
Kể từ sông núi từ ly
Đá ê ẩm đá, người ê ẩm người
Em đi, thị trấn ngậm ngùi
Có con phố cũ nhớ người đèn chong
Em đi, buồn lại dòng sông
Bên này, buồn lại nửa vàng ngọc lan
May còn một nửa vàng trắng
Để tôi soi bóng dặm ngàn ly hương

Điếu thu

Tôi đi, thì tôi đi đây
Đi đâu, đường vẫn rụng đầy lá thu
Hôm qua trời quá sương mù
Hôm nay trời vẫn một màu bệnh nhân
Tôi đi, đất lạ, trời gần
Có hàng cây dễ trụi cành nhìn theo
Ngôi giáo đường trắng đìu hiu
Hồi chuông đã đổ tiễn chiều vào đêm
Trên nhành một lũ quạ đen
Oác lời cho thảm điệu kèn điệu thu
Chỉ tôi, không ai tiễn đưa
Khi đời đã rụng cuối mùa thanh niên

Tình đại

Trang giấy đã vẽ đầy mái tóc Huế tôi
Mấy mươi năm vẫn không mất đi
một giòng suối chảy
Tuổi mới lớn, bỗng một đêm không ngủ
Nghe như mùi thơm còn thoang thoảng bên đời

Tôi ngộp chết rồi sợi nắng vàng tươi
Óng ả trên giòng mun đen huyền diệu
Ôi bài tính nào đầu cho khó hiểu
Cũng không khó bằng tình cảm dậy thì

Tôi học trò nghèo dám mơ tiểu thư
Áo tôi rách vai nào mơ công chúa
Tôi , người thấy nhau mà như hai đứa
Trong phận cuộc đời lại cách xa nhau

Nhưng trời cho tôi đôi mắt con tim
Con mắt để nhìn con tim để nói
Thay vì miệng môi tôi câm tôi nín
Con tim cứ thầm tiếng nói chị ơi

Chị ơi, chị ơi, mái tóc hôm qua
Tôi vẫn mang theo những ngày còn lại
Giòng suối mun đen vẫn còn chảy mãi
Trong hồn một người bỏ Huế lưu vong

Nói hoài

Một chiếc xe chạy hoài cũng mỗi
Hướng ta tên già, chạy đã mệt hơi
Nhưng ta xin thề, lòng ta vẫn mãi
Vẫn mãi nói hoài hai chữ em yêu

Dù em giận ta, cau mày nhăn trán
Dù em khinh ta, một kẻ vô loài
Dù em sợ ta, bụi đời lính tráng
Ta vẫn nói hoài hai chữ em yêu

Dù em nhìn lên, mơ toàn hoàng tử
Dù em nhìn quanh, vàng bạc lụa là
Dù em, quay lưng khi ta nhìn thẳng
Ta vẫn nói hoài hai chữ em yêu

Dù em hành ta thất điên bát đảo
Dù em đi ta, bảy nổi ba chìm
Dù em, kêu ta, một thằng vô sĩ
Ta vẫn nói hoài hai chữ em yêu

Ta vẫn nói hoài, dù em bần dân
Ta vẫn nói hoài dù em mệnh phụ
Những thằng sở Khanh thường hay nịnh bợ
Còn ta, thưa em, chỉ có tấm lòng

Tấm lòng của ta, dù em hai mươi
Tấm lòng của ta, dù em sáu chục
Những thằng như ta quý như châu ngọc
Sao vẫn chia nhau căn bệnh thất tình.

Qua sông mùa mận chín

Qua sông mùa mận chín
Tháng nắng ngai đường xa
Em ra vườn sau nhà
Hái mời anh chùm mận
Bông mận rơi lấm tấm
Vỏ mận hồng như môi
Ơi em, mắt có đuôi
Má đồng tiền ửng đỏ
Gặp em, người em nhỏ
Nên quên cả đường về
Trái mận nào dậy thì
Anh giữ hoài không cần.

Si Dại

Cô hàng cho xin ly cà phê nhỏ
Tôi uống cho đầy đôi mắt trong
Một mai tôi chết bên trời Bắc
Em làm sao được khóc bên song

Tôi mang gió núi miền Trung lại
Em sưởi dùm tôi một mảnh tình
Đôi khi thấy áo bay đầy phố
Ngỡ hồn mình hiu hắt mùa thu

Cô hàng có chiếc quần đen mượn
Tôi ở trên rừng để tóc râu
Một đời phải sống qua ngày tháng
Mặc dù đôi lúc quá buồn thiêu

Tôi trót sinh làm tên du thủ
Ai mang tôi một chút hơi hờm
Chưa ba mươi sao già quá đỗi
Nửa đời người hay một trăm năm

Ừ nhĩ hình như trời đang sương
Người bỏ tôi đi vào đêm không trăng
Đêm quá tối, người làm sao thấy
Những nỗi buồn chất ngất Trường Sơn
Bình Định 9/1969

Tình si

Cuối cùng anh cũng phải từ giã em
Ước gì con đường qua nhà em là con đường
vòng
Để anh được nhìn em một lần nữa
Tại sao em lại mời anh ly cà phê quá đen
Để anh phải nhớ em những đêm không ngủ ?

Em Tây phương

Đôi mắt em xanh trời mùa hạ
Như mặt hồ gợn một chút buồn vương
Mái tóc em óng mượt lạ thường
Vàng thắm cả một dòng nắng mới
Buổi sáng, em qua, phòng tôi bỗng ấm
Tôi nhìn em, gặp lại tuổi thanh xuân
Em Tây phương mà hiền dịu dị thường
Lời thỏ thẻ ấm hồn tôi viễn xứ
Em đến cùng tôi mùa hoa dại nở
Dưới trời xanh, cây lá bỗng tình si
Những loài hoa mới nhú tọt hôm kia
Thành thiếu nữ mặc trăm màu áo cưới
Em ngồi xuống, triền cỏ xanh bối rối
Mây cũng ngừng. Mây nín thở không trôi
Con kinh bên đường dừng lại chân đôi
Và bướm lượn, và chim rừng riu rít
Em ngồi xuống, dáng nghiêng soi mặt nước

Bóng của người, tôi muốn giữ trăm năm
Sao tôi lại buồn, chiếc bóng mong manh
Chao động mãi, và chao ơi tan vỡ

Thì hôm nay, một mình tôi, còn lại
Em đi rồi, đi xuống lầu thang
Đi ra parking, vẫn dáng dịu dàng
Và cửa đóng, và xe rồ tiếng máy
Tôi đứng trông theo, bóng người đã khuất
Mà hồn tôi nhòa nhạt một cơn mưa...

Sao tôi lại buồn, lại nhớ Đơn Dương
Con đèo xám, sương mù hôn thị trấn
Chiếc quán trên đèo, gió lùa vách trống
Mỗi năm tôi về đốt sợi tình si
Mỗi năm tôi về thị trấn hoa quỳ
Đôi giày trần bám bùn đêm đột kích

Ngày bỏ nước tôi đi không dám nhớ
Biển dưới kia, và em ở trên cao
Em ở trên cao trong cõi sương mù
Trên cao nữa là một vùng mây trắng
Em bỏ tôi đi buồn hiu thị trấn

Như bây giờ người con gái Tây Phương...

Em lên đồi xem lễ

Ngày chủ nhật em lên đồi xem lễ
Tôi trồng cây si đứng đợi bên cầu
Chiếc cầu đưa người lên dốc chiêm bao
Tôi nghe cả hồi chuông vọng về lễ sớm

Tôi bước theo người vào khung cửa thánh
Những ô cửa trời lóng lánh thủy tinh
Nắng cũng vàng cũng tím cũng xanh
Tôi vô đạo cũng cúi đầu kính Chúa
Đồi càng lên cao, càng đầy tiếng gió
Những chú chim hiền đã thức đuổi nhau
Và lời thánh ca lên cao lên cao
Lên cao vút ngập hồn tôi chết điếng
Em nhắm mắt, nhìn em, ôi thánh khiết
Tôi biết mình, có tội, vì yêu em...

Mai em về, xin được bắt tay

Mai em về nơi ấy rất vui,
Cho tôi gửi lời chúc mừng hạnh phúc
Em không nhận quà, xin em nhận giúp
Cái bắt tay này, gọi chút tình thân

Cái bắt tay này truyền từ con tim
Sầu tủi lắm, mà giả vờ vui lắm
Em không biết, khi tôi cười tức khóc
Đau vô cùng, như đánh bạc thua to

Cái bắt tay này chuyển từ thịt da
Lửa sẽ nóng để làm em ấm áp
Ở nơi ấy, mưa dầm hai ba tháng
Em lấy gì sưởi ấm lúc em đau

Cái bắt tay này, kỷ niệm đàn ông
Những lúc thất tình mang ra để nhớ
Để có lúc buồn lấy tiêu xài đỡ
Cũng yêu thầm nhớ trộm vu vơ

Cái bắt tay này để phòng khi xa
Em cảm lạnh không ai chuyển hơi nóng
Để hơi sức tôi đổi thành viên thuốc
Cho em mau lành vui với chồng con

Tại sao

Tại sao môi ấy như hoa nở
Tại sao làn tóc như là mây
Tại sao đôi mắt như man dại
Tại sao không rượu hồn lại say ?

Tại sao, trời hỡi, chim bay lại
Giữa cõi đời ta, mà hót vang
Tại sao trong trái tim già cỗi
Một phút nào lại phải băng khuâng ?

Dư niệm

Một chiếc khăn màu lam em tặng cho tôi
Vâng, em ạ. Không còn gì để nói
Thôi từ tạ để một lần xuống núi
Và thêm một lần, vĩnh biệt tình yêu...

Trên mặt đất này, câu chuyện lứa đôi
Nhàm chán như chuyện ăn chuyện ngủ
Trong chiến tranh này, trai trừ gái cộng
Sao ta lại buồn như kẻ thua đau

Thì cứ quên đi một khu vườn sau
Trái ổi trái xoài xum xuê bóng mát
Thì cứ quên cánh diều bát ngát
Và con ve sầu tội nghiệp thở than

Thì cứ quên đi những đêm sáng trăng
Đám trẻ quên giờ giới nghiêm đập lon bắn súng
Trăng sáng quá, trăng tắm sân hàng xóm
Em có biết rằng, trăng đã sáng hồn tôi

Thì cứ quên đi khúc mía chia đôi
Viên kẹo cục đường còn cay con mắt
Khu vườn xưa ngõ giữ gìn thân ái
Làm sao giữ gìn chim sáo qua sông

Ôi chiếc khăn này mang những gai đau
Vô tâm lắm, và phũ phàng lắm lắm

Cũng muốn vát xuống giòng sông quá khứ
Sao lại mang vào túi áo, khi đi
Để giữ gìn những yêu dấu tuổi thơ...

Giả thử

Giả thử một ngày em phải xa tôi
Em không biết tôi phải buồn biết mấy
Tôi sẽ khổ, vì tôi vừa đánh mất
Tuổi trẻ lẫn tuổi già, lẫn cả chiêm bao

Tôi biết tôi một thằng lẩn lú, hư hao
Tâm vọng tưởng những điều không thực tế
Nhưng em ạ, em cho tôi nụ cười tươi trẻ
Trong vườn tôi, tôi xin giữ để làm riêng
Tôi còn lại cho em, chỉ một trái tim
Tha thiết lắm, và cũng tội tình lắm lắm

Rồi sẽ có một ngày em phải xa tôi
Hay có lẽ, tôi xa em, không biết
Cõi trời đất, diệt sinh, sinh diệt
Tại sao em còn cửa mãi hồn tôi ?

Tình xưa

Có một người lính cũ
Có một người yêu xưa
Gặp nhau, mà bỡ ngỡ
Gặp nhau mà chiêm bao

Muốn gọi lại tên quen
Mà sao, không dám thốt
Hôm qua thì hôm qua
Thôi thì đành vĩnh biệt

Vĩnh biệt anh và em
Vĩnh biệt giòng mực tím
Vĩnh biệt những hẹn hò
Những vui buồn hạnh phúc

Vĩnh biệt bài thơ nhỏ
Mang mang một nỗi buồn
Chở một thời tuổi trẻ
Chiến tranh và từ ly

Em bây giờ nội ngoại
Anh bây giờ lính già
Sông thì chia trăm ngã
Đời thì mây phù vân

Thôi thì xem hoa niệm
Của một thời chiến chinh

Xa lạ

Khi quả địa cầu này biên giới xoá tan
Khi tiếng nói cùng chung lời tình tự
Khi quả đất này loài người gần gũi
Tại sao có người rất lạ quê hương ?

Rất lạ Việt Nam dù em dễ thương
Dù em da vàng, miệng môi thanh tú
Đôi mắt em là chút buồn xa xứ
Pha thêm cả màu vời vợi Đông Phương

Vâng, ta hỏi em, *cô người Việt Nam*
Mắt em đen viền, tô than, ngơ ngác
Vâng, em đẹp, mà ta cay đắng
Đất nước mất rồi
ta cũng mất em sao?

Gọi cốc cà phê để nhớ nhung

Một chỗ dừng chân, ngày lãng du
Nơi đây phi cảng trắng sương mù
Một con tàu chợp đèn ra bãi
Những mắt nhân tình đợi ở sau

Gọi cốc cà phê cốc nhớ nhung
Tàu đi, tôi có tiễn ai đâu
(Những người tôi tiễn thì đi biệt
Còn lại mình tôi những chuyến tàu)

Tàu lại xa rồi, tôi ở đây
Ngoài kia chiều đã chạm chân ngày
Những người đoàn tụ đang cười nói
Chỉ có mình tôi nổi lạnh đây

Còn đâu cánh bướm ngôi trường nữ

Khi về phố ấy không chờ cửa
Bạn khố băng khuâng nặng gót giày
Áo lính đã đen màu thất trận
Cô hàng cũng đẹp quán về quê

Bây giờ còn lại tường vôi vữa
Một gốc ngâu già đứng rũ trông
Còn đâu bầy bướm ngôi trường nữ
Chỉ thấy trên đường rụng trắng bông...

Ô cửa tình nhân

Những ô cửa tình nhân đêm nay có ràn rụa
Thành phố ngủ rồi em thức một mình
Cửa vịnh ngọn đèn hải đăng chờ tàu cập bến
Càng lên cao, cầu bắt nhịp tình nhân

Anh qua cầu mỗi đêm giữa vùng kim cương
Em vẫn thức đợi chờ chinh phụ
Cửa biển sẽ dẫn vào cầu Brooklyn
Có tiếng còi tàu rúc lên chào mừng New York

New York đêm nay mở lòng đèn sáng cả đêm
Anh trở về nhìn từ trên cao không phận
5000 toà nhà chọc trời thổi lấy gió Hudson
Đêm Halloween ta đi dạ hội
Thành thị lúc nào cũng lộng lẫy như ngày hội
thời trang
Anh chen chân giữa rừng người khiêu vũ
New York, trái táo đỏ no đầy trên vú em
Bắt anh thềm cấm

Hỏi em

Hỏi em em xa xứ
Hỏi anh anh xa nhà
Mời em vào quán vắng
Chia nỗi buồn hai ta

Ngày trở lại Montreal

Đã mấy năm mới về lại Montreal
Thành phố hôm nay từng bừng mở hội
Những con đường phong tỏa
Tiếng nhạc xềnh xang nhạc jazz xềnh xang
Lướt thướt lòng đường St. Catherine
âm âm dội vào vách phố

Đã mấy năm mới về lại Montreal
Bỏ xe hòa cùng rừng người xuống phố
Những vỉa hè khiêu vũ
Nắng chói lòa bờ ngực trắng tây phương
Những tấm bích chương
những quây tranh và người họa sĩ
Những bàn ghế lộ thiên
Cà phê và thuốc lá
Và nhạc chảy lai láng trên thân thể em hồ tinh
man dại
Và em bụi đời xỏ tai xỏ mũi
Tóc nhuộm đỏ vàng

Chia nhau điều drug

Mấy năm rồi mới trở lại Montreal
Cơn mưa mùa hè chờ anh tại trạm metro
Rơi trên lòng phố cũ
Xám bầu trời mùa hạ
Mà ngỡ như một bữa Sài Gòn
Lâu lắm rồi anh mới để đầu trần
Hứng lại những giọt mưa ngọc ngà
yêu dấu

Những giọt mưa của thời tuổi trẻ
Những giọt mưa của buổi hẹn hò
Những giọt mưa xanh
chuyến xe màu xanh
Em mang áo màu xanh
từ Sài Gòn về Tân Định
Tóc ướt mềm thu mình trong bóng tối

Mấy năm rồi mới trở lại Montreal
Anh đứng chờ ai trong đêm khuya khoắt
Đổi tờ bạc lấy vài đồng bạc cắc
Bỏ vào máy-nhớ-nhung
gọi ai
không biết gọi ai

Đêm sao trên cao

Ngọn đôi đưa anh, đưa anh lên cao
Mây và sương và mặt trời lửa dại
Ôi những ngọn đôi làm đêm thấp lại
Để sao càng gần
như một giải kim cương
Bỗng những chùm sao, xẹt khắp bốn phương
Mặt đất dội tung, đêm bừng trái sáng !
Kẻ thù ta ơi, ngừng chơi một lát
Kẻo ta lạc rồi đôi mắt người yêu.

Một ngày tháng chín (*)

Thôi cũng tạ từ nhau tháng chín
Tạ từ. Người có nhớ gì không?
Một lần sum họp rồi hai ngã
Hai nhánh sông xa đến nỗi nùng

Tháng chín. Trời ơi là tháng chín
Để đôi vàng lá ở bên sông
Để sông hun hút về vô tận
Để nhớ nhung nhung nhớ chập chùng

Tháng chín. Tại sao là tháng chín
Dường như còn có dấu chân êm
Dường như có cả mồ phong diệp
Trên bãi lòng ta đang ngủ yên

Tháng chín. Có gì không để nhớ
Một ngày như hằng bữa. Thời gian !
Sao ta bỗng thấy lòng rưng rức
Tháng chín về, tặng một vết thương !

Tặng ta ánh nắng hoàng hôn lưa
Tràn ngập vào xe, ấm chỗ ngồi
Tặng ta cái bóng thời si dại
Bờ vai gầy, đôi mắt sáng, bờ môi...

Giờ đây, tháng chín vàng bên ấy
Bên này, có kẻ lại băng khuâng
Cầu xưa mấy nhịp nhìn sông nước
Có nổi dùm một nỗi nhớ nhung...

(*) Được sửa lại trong lần tái bản này.

Nòi ta

Mưa xóa Kỳ Sơn, không thấy đỉnh
Làng hoang trở trời mấy căn nhà
Mùi thúi bay về. Người hay vật
Hiên ngoài, chuối rũ, trưa tha ma

Trưa chiếm mục tiêu, không phát súng
Đi tìm củ chum. Pha cà phê
Nòi ta, giòng máu quen công tử
Đừng tắc cù ta, ta cảm ơn...

Đôi mắt Tam Quan

Đường ra tiền phương, xe dừng chợ phố
Ghé thăm cô hàng, đốt thuốc tình si
Gọi ly xây chừng, pha thêm đôi mắt
Đôi mắt xứ dừa, đôi mắt Tam Quan

Đôi mắt của em xanh màu dừa xanh
Tôi về Tam Quan, nhớ em gái nẫu
Nhìn em, nhớ ngày tôi qua vườn cũ
Uống trái dừa xiêm nước ngọt tận lòng

Tôi vào Hoài Ân, đụng Liên khu Năm
Núp dưới gốc dừa che mây che nắng
Ôi những thân dừa che tôi được sống
Lỡ đạn cày bừa, chỉ chút tang thương

Tôi về Tam Quan, ngược lên đèo Nhông
Theo những vòng lẩn chiếc xe mười bánh
Oí người Tam Quan, da em quá trắng
Bắt tôi bồi hồi mỗi bận hành quân...

Rồi một ngày

Rồi một ngày, tôi phải xa em
Tôi cũng hiểu, nỗi buồn rầu nhỏ lệ
Chỉ một con đường qua sông ra biển
Mà đứng bờ này để nhớ bờ tê
Tôi sợ vô cùng hai chữ từ ly
Hai tiếng oan khiên ấn vào số kiếp
Cái có rồi không. Cái còn rồi mất
Ai giữ hoài một phần mộ cho riêng
Ai cất hoài gương lược và mùi hương
Tôi sợ lắm, đời mong manh lắm lắm
Tôi sợ lắm, trời ơi hình với bóng
Chắc ngày nào, tôi vĩnh viễn xa em
May mà thưa em, tôi còn con tim
Hình ảnh em tôi sẽ mang theo cả đời cả kiếp...

Tạ lỗi nàng

Buổi sáng dậy, làm bài thơ ăn sáng
Nhớ một thời mơ mộng với tình câ
Chợt thoáng xuống, mùi hành tiêu nước mắm
Thấy tội tình cô vợ mấy mươi năm

Nàng dậy sớm lui cui làm trong bếp
Ta ngồi đây, đùì nhịp nặn bài thơ
Thơ ta gái, gái Kinh, và gái Mán
Thơ ta tình, tình của tuổi ngu ngơ

Nàng không biết khi hôn ta thơ thẩn
Thì tai ta còn âm động nổi niêu
Nàng không biết ta nghe niềm bất nhẫn
Muốn chạy bên nàng, muốn nói mình yêu.

Hoa đồng

Ngày đầu tiên gặp em
si tình mà không dám ngỏ
Em đứng giữa vườn,
tươi cà tươi cải
Anh ngẩn ngơ nhìn như phải chiêm bao
Sân nhà em lấm tấm hoa ngâu
Khế cũng trở hoa
Rụng bên bờ giếng nước
Chiều chậm xuống
nhả lên trời khói trắng
mất... mất... dần trong ánh nắng hoàng hôn...

Em xinh vô cùng giữa vườn xanh trở bông
Khiến bướm ong quên buổi chiều sắp ngủ
Bướm trắng bướm vàng tham lam nhụy nở
Để si tình càng nẩy nở hồn anh

Đừng nói gì tôi,
hỡi người truyền tin

Anh có biết là tim tôi đang ca hát
Anh không biết, khi nàng xách thùng tưới nước
Là bụi ốt bụi cà hớn hở mừng vui
Là hồn tôi cũng mát lấm anh ơi...

Từ đấy mỗi lần trước khi qua sông
Anh vẫn dừng lại bên nhà
Để nhìn em gái nhỏ
áo bà ba giữa vườn xanh rau cỏ
Xinh xinh cỏ nội hoa đồng...
Cau mới trở buồng, trái nhỏ non non
Khi cau lớn em nhớ để dành cho anh em nhé...
Rồi anh sẽ đứng bên người yêu nhỏ bé
Sẽ dâng cau
dâng trâu
dâng rượu đến khắp bà con
Cha mẹ anh xa, chỉ còn đám bạn lột lon

Mượn chiếc dodge cũ mềm
không mui làm xe đám cưới
Và súng nổ liên thanh mừng cô dâu mới
Để mọi người vui dùm những thằng thám báo
chịu chơi...

Nhưng cuối cùng sông núi vẫn chia phôi
Có ai biết một ngày anh phải bỏ
Phải đành đoạn xa lìa người em nhỏ
Phải tha phương nơi xứ lạ quê người
Đã bao năm rồi nước vẫn cứ trôi
Chắc những mùa cau vẫn trĩu buồng trĩu trái
Không biết có buồng nào em dành cho anh
ngày anh về lại
Để anh còn tưởng nhớ lại người thương
của hoa đồng cỏ nội quê hương...?

Gốc nhớ

Sân nhà ta cỏ mọc hoang vu
Những gốc đại cứ kiên trì bám đất
Như nỗi nhớ cứ bám vào trí óc
Muốn nhỏ hoài càng nhỏ ngọn xanh um

Mà vườn nhà thì quá đổi mệnh mông
Bầu trời xám, quạ gọi bầy đi ngủ
Cầm chiếc cốc, cốc hoài gốc cỏ
Làm sao bứng hoài gốc nhớ trong ta

Mời em

Mở cửa xe mời em
Mời em đi Nữ ươc
Hôm nay, năm tháng hết
Mình đi phố cuối năm

Anh sẽ đợi dù mưa
Anh sẽ chờ dù tuyết
Em shopping mấy tiếng
Anh sẽ không kêu ca

Anh sẽ đuổi dâm tà
Anh sẽ chữa động dục
Sẽ không liếc ngang dọc
Không nhìn ngực nhìn mông
Cuối năm cố lập công
Cả năm làm chồng tốt

Có điều không dám chắc
Bởi trần gian điển ân
Bởi sắp sửa mùa xuân
Hoa người ôi đẹp lạ...

Khi qua Nữ ước

Rồi cuối cùng người cũng bỏ đi
Còn ta, một bóng quạnh hiu này
Như ngôi nhà gió nhìn ra biển
Không thấy người, mà bảo biệt ly

Người một nơi, và tôi một nơi
Bao năm xa cách người xa xôi
Tôi qua Nữ ước trời mưa bụi
Uống cốc cà phê để nhớ người

Vị tình

Em tôi mang áo màu xanh
Tóc mềm nắng chảy một giòng suốt mơ
Làm duyên ngắt cánh mười giờ
Cài lên mái tóc, em chờ tôi khen
Tôi không khen mà chỉ hôn
Để em phải nếm vị buồn tình yêu

Thu xa người

Một người đi phương Bắc
Một người về phương Nam
Lá rừng thu chưa vàng
Sao nghe buồn vời vợi

Một người đi để lại
Một người về lại mang
Mang gì, một mùi hương
Quyện trong từng mắc xích

Người đi về dưới đó
Ta đi lên trên này
Mùa thu lá chưa bay
Mà đau thêm nội cỏ

Rừng lá vàng, tía, đỏ
Phiêu du, hể phiêu du
Mùa thu ơi mùa thu
Ta trở về chốn cũ

Cầu xưa dài vô tận
Gió lọt lọt đầy xe
Sợi tóc người hôm qua
Mùi hương người bỏ đó

Chờ ai, chờ ai đấy ?
Mà sầu lên rừng cây
Mùa thu lá chưa bay
Mà hồn ta heo may

Nhủ đời bao dung

Tuổi thanh xuân đã bỏ chạy khi nào
Bỏ mặc ta với tuổi già tiếc hối
Nhưng những tình si vẫn nồng nàn nóng hổi
Bởi cuộc đời yêu dấu lắm, phải không ?

Hỏi

Mới gặp nhau một lần
Mà trăm năm như thể
Thì ra, người cao thủ
Bùa mê nào nàng trao ?

Trách

Xin đừng kết tôi là tên lãng mạn
Để tôi phải buồn đi uống rượu cả đêm
Chắc Trời khiến tôi đau khổ vì em
Nên để em pha tôi một ly cà phê thật đậm
Để tôi phải trở về
suốt đêm trần trọc
Cứ nhớ hoài một đôi mắt tô than...

Bồi hồi biển dâu

Từ sông núi đó ngậm ngùi
Từ trăm năm cũng bồi hồi biển dâu
Ngỡ rằng nước chảy qua cầu
Màu biệt ly cũng chỉ màu từ ly
Trời xui gặp gỡ làm chi
Trong hân hoan có chút gì đau thương

Hỏi lòng

Bến kia, lạnh nấn đôi hàng
Phố kia, và những con đường lặng im
Nhà kia, đóng cửa im lìm
Sao tôi không đóng nỗi niềm muội mê

Hiên tình

Hồn tôi trăm ngả Bàn Cờ
Cám ơn em
mái hiên nhờ đụt mưa
Bây giờ hạt nặng hạt thưa
Tôi mang nỗi nhớ
đụt nhờ ai đây ?

Gặp nhau lần đầu

Quê em, miền sông Hậu
Quê anh, tận ngoài Trung
Những giòng sông yêu thương
Đều chảy về một cửa

Anh gặp em một bữa
Mà trăm bữa nhớ nhung
Anh gặp em một lần
Mà trăm năm tiền kiếp

Em về Sài Gòn nắng
Em đi Sài Gòn mưa
Saigon vào giờ trưa
Mưa rơi dài xa lộ

Màu áo mờ ngã Bảy
Anh như cột đèn cam
Trưa Sài Gòn chuyển giông
Chiếc xe đồ rời bến

Chưa cầm tay để giữ
Mà bịn rịn lời trao
Chỉ nói lời vu vơ
Mà đã về thương nhớ

Từ buổi ra về

Từ buổi ra về xao xuyến mãi
Một vầng trăng lạnh, một giòng sông
Giòng sông một nhánh mà hai ngã
Trăng lạnh tìm đâu để tạ lòng

Vườn em cây lá xanh chiêm mộng
Cải trở bông vàng, cuối chạp đông
Tháng chạp lội sông còn lạnh rét
Mà trong hồn ấm cả mùa xuân

Anh bạn, chờ tôi thêm lát nữa
Để tôi còn đốt sợi chiêm bao
Tôi có một người em gái nhỏ
Đôi mắt nàng sáng cả hồ sao

Dừng nhắc đêm nay nằm nghĩ địa
Tôi còn vài phút để tôi mơ
Một giàn hoa giấy bên bờ dậu
Và người yêu, xinh đẹp lạ thường

Như vậy, tôi chỉ còn năm phút
Trời chưa vào tối, chỉ hoàng hôn
Hãy để tôi nhìn lên đôi mắt
Trước khi chia chác với âm hồn

Tôi đang níu lại, đang ghì lại
Mà hai chân vẫn chạy vẫn đi
Bỏ người con gái làng Tân Ngã
Bỏ cánh hoa quê tuổi dậy thì

Tôi bỏ dấu chân về với cát
Bỏ mênh mông về cõi mênh mông
Bỏ những đau thương và nước mắt
Nhưng làm sao bỏ được dòng sông

Trời ơi thềm lấm, lên đồi cũ
Xem thử bên sông, khói lũng chiều
Xem thử nhà ai bông cải chạp
Có vàng như màu áo người yêu

Bây giờ tôi ở xa ngàn dặm
Xứ của muôn hoa đẹp tuyệt vời
Nhưng có hoa nào là vĩnh cửu
Có hoa nào yêu dấu đời tôi ?

Xa lạ

Cô bạn chờ ai chiều đã lặn
Chờ ai, đêm đã xuống. Khi nào
Xe tôi đậu sẵn, mà tôi vẫn
Đợi mãi đợi hoài, như chiêm bao

Cô bạn lạnh lùng như gỗ cây
Hồn tôi đây: mưa lạnh giăng đầy
Trời ơi, hai kẻ nhìn mưa, đợi
Cô đợi người, tôi biết đợi ai ?

Lao khổ rừng trà

Người em Kiên Lương

Em thị thành chẵn vệt
Tôi tù binh đào trùn
Gặp em lòng muốn hỏi
Sao miệng đành lặng câm

Hồ xanh, bèo không thấy
Vịt đói chẳng buồn bơi
Nắng hồ sôi bốc khói
Mây trời chẳng muốn trôi

Đây phần trùn tôi đào
Hổ, côm, trâu và đất
Đây căn phần người tù
Tôi xin làm tặng vật

Lũ vịt trên hồ xanh
Chen nhau dành mâm cỗ
Em nhìn tôi, ô hay
Cúi đầu đôi má đỏ

Tôi không nghe em nói
Tôi chỉ nghe trái tim
Để đêm nằm biệt giam
Tôi đau vì hạnh phúc

Mùa giáng sinh trở lại Núi Trầu

Mùa Giáng sinh tôi trở lại Núi Trầu
Bè tràm qua kênh lên đồi Núi Sọ
Chiếc thập tự in giữa nền rắng đỏ
Tôi vác bè tràm trả nợ quê hương

Trở lại Núi Trầu vào đêm Giáng sinh
Chúng tôi cùng nhau quay quần bên bếp lửa
Đón Noel, chén trà nhẩn lồng chia xẻ
Người bạn rừng rưng hát nhạc Dân Mừng
Ai lấy chiếc thìa gỗ nhịp. *Đêm Đông...*

Bên này, người thiếu úy tù binh

Bên này, người thiếu úy tù binh
Vẫn quen si tình như một thời lãng mạn
Anh nhìn qua sông, bờ tre im lặng
Hát khẽ một bản nhạc buồn *Tôi đưa em sang sông*

Con sông Hà Tiên không rộng, không sâu
Một nhánh vào đồng nhánh kia ra biển
Có những buổi chiều nhìn sông yên tĩnh
Anh vẫn thì thầm, tôi đưa em sang sông...

Đàng sau anh, rừng tràm mênh mông
Mờ lên giới biên, rừng lau trắng mượt
Chân anh quỳ, vai oằn lên khổ nạn
Mà mắt anh quá dịu dàng, hồn quá từ tâm
Anh hát một bản nhạc buồn *Tôi đưa em sang sông...*

Mùa nước lớn ở Trà Tiên

Bốn năm ở Trà Tiên
Tràm xanh mờ lên mắt
Mênh mông đầm lau lách
Bèo lớp lớp ngụy trang

Mùa mưa nước từ bưng
Theo kênh ào ra cửa
Rừng tràm như hoang đảo
Chỉ thấy nước mênh mông

Chỉ thấy đám tù nhân
Ngóp ngoi cùng nước lũ
Chỉ thấy trên Núi Sọ
Từ phía Làng Nhà Chung
Chiếc thập tự trăm năm...
Nhìn trần gian bi lụy...

Con cá ta câu

Con cá lóc ta câu
Con cá trê ta lưới
Nửa ký cho thái thú
Chút đỉnh cho anh em
Không kể vất, đĩa đen
Năm no nê hút máu

Ta vạch miệng con lóc
Ta vạch miệng con trê
Ta rỉ giọt tê tê
Đê mê ta híp mắt

Ta thả cần thả cước
Ta rẽ sậy rẽ lau
Cá ơi mi có đau
Sao ta nghe rên rỉ
Mất mi như ngấn lệ

Đuôi mi cố vấy vùng
Bắt mi ta vui mừng
Mà lòng ta lại xót

Cám ơn con cá lóc
Cám ơn con cá đồng
Để ta về nạp công
Thêm một ngày được thờ

Muốn khắc thơ trên đá
Mà lại rét hằm sâu
Mà lại sợ chần trâu
Làm quan toà xử án

Cổ thi

Khi đọc bài cổ thi
Mơ đôi giày rơm cỏ

Thì bây giờ có cỏ
Thì bây giờ có rơm
Để lót đời tối bưng
Để đỡ lưng đau nhức
Đừng chọc ta, con kiến
Đừng phá ta, con sâu
Cho ta xin chiêm bao
Để ngày mai trâu ngựa

Quê nhà bỏ lại

Ô Cửa

Ngôi trường cũ có bao nhiêu ô cửa
Để tôi về đếm những đám mây
Tôi sẽ gọi một bầy chim sẻ nhỏ
Những con chim từ xa vắng lạc bầy

Tôi sẽ đứng như một người thiên cổ
Lớp học buồn, như từ cội cô đơn
Thầy ngồi đó, đôi vai gầy tóc bạc
Chút ngậm ngùi, cơn nắng đọng hoàng hôn

Tôi sẽ về để biết mình bé dại
Hôm nào đây, chạy đuổi cuộc hành trình
Sông núi ấy, hai bên bờ ngăn trở
Đứa nào còn, nào mất giữa đao binh

Tôi sẽ nhớ một người tôi yêu dấu
Người nào đâu, về lại buổi hôm qua
Dấu chân nhỏ như vết hài vụn cổ
Đôi mắt nào theo mãi cuộc đời ta

Tôi sẽ nghe những hồi chuông lễ sớm
Đứng bên cầu tôi sẽ đợi chờ ai
Trong sương muối, người còn mang áo trắng
Trắng cả vùng trời, trắng cả đời trai

Tôi cũng hiểu rồi cuối cùng, thua lỗ
Khi bỏ trường tôi ra đứng bờ sông
Người bên ấy đang đợi thuyền ghé bến
Tôi bên này, mưa bắc lạnh căm căm

Dù đối lòng như cuộc đời chàng Dũng
Vì đám mây bên ô cửa gọi mời
Tôi bỏ xứ lao đầu vào binh lửa
Coi cuộc đời như một chuyện rong chơi

Và người ấy qua dòng sông sương muối
Tôi lên rừng theo dòng thác binh đao
Và người ấy theo sông về biển lớn
Tôi tội tù trả nợ kiếp bò trâu

Giờ thiếu phụ đã nằm trong lòng biển
Tôi về Đông, về Bắc, biết về đâu
Trắng thiếu phụ tôi mang vào song cửa
Cho một lần, cho vô tận thiên thu

Tiếng hát từ quê nhà

Chiếc xe lầm lũi trong mưa lạnh
Trời mù. Mờ mờ đôi đèn pha.
Bên ngoài, mưa gió đang cuồng loạn
Trong này, ràn rụa tiếng hát em

Cám ơn em, mang tiếng hát từ xa
Chở thêm nỗi buồn trong ta da diết
Cám ơn em, hai hàng xa cách
Nhưng rất gần qua tiếng hát quen thân

Tiếng hát một thời tiếng hát miền Nam
Tiếng hát chở mang những ngày tuổi trẻ
Tiếng hát theo ta lên rừng xuống bể
An ủi khi buồn, chia xẻ khi vui

Tiếng hát nào thống thiết chia phôi
hay quằn quại cùng nỗi buồn thế kỷ
Tiếng hát cất lên trong thời máu lửa
Từ những con tim không biết hận thù
Tiếng hát dịu dàng trên những tao nôi
để anh phải nhớ hoài những trang cổ tích
Tiếng hát ngợi ca tình yêu ngọc bích
Lẫn cả nỗi buồn thế hệ chiến tranh

Cám ơn em và bài tình ca
để ta biết con tim miền Nam
sẽ còn đập mãi...

Đêm Từ biệt Việt Nam

Lăn chiếc phuy dầu lên cá lớn
Trời ơi, ta từ biệt Việt Nam
Việt Nam. Đêm ấy đêm trừ tịch
Có những con người lại cách ngăn

Chào những đường thân, những lối quen
Những hàng cây rũ lá bên thêm
Chào cây cầu đá qua thành phố
Chào những bờ hiên, những cột đèn

Chào ai, lằm lũi trong đêm lạnh
Cơn gió giao mùa chớm lá xuân
Người về cho kịp đêm đoàn tụ
Ai lại lên đường. Ai lặng cầm

Vẫn biết lần đi là bỏ hết
Là phủ tay. Cháy túi. Sạch trơn
Quay nhìn lại: Em còn bóng nhỏ
Ngọn đèn vàng lạnh một dòng sông

Về đi. Em nhớ đừng ôm mặt
Rồi thấp giùm anh một nén nhang
Con có hỏi anh. Em hãy chỉ
Mây dịu dàng trôi giữa mênh mông

Về đi để tiếp đời cô phụ
Tiếp mảnh hồn khô héo nhớ nhung
Mai mồng Một, cẩn rằng đừng nấc
May cuộc đời tươi đẹp mùa xuân

Về đi để trả bài ma quỷ
Những đau thương cầm nín chất chồng
Em hãy lấy ngày này gỡ kړ
Một ngày nào chim đã bắt tằm

Về đi, kéo máy tàu đã nổ
Như những người ôm ngực con tim
Trong khoang chật, nghe chừng nín thở
Anh hùng đâu. Một nỗi lặng thinh

Gió trừ tịch hú dài Bãi Giá
Đập mạn thuyền, sóng vỗ buồn tênh
Đêm vượt thoát ai ngồi nín thở
Cả quê nhà, mờ nhạt hai bên

Lăn chiếc phuy dầu lên cá lớn
Trời ơi, ta từ biệt Việt Nam
Việt Nam. Một vệt mờ xa thẳm
Một chút rưng rưng bật xé lòng

Việt Nam. Tối quá, không đèn lửa
Ta ở trên thuyền ngực vỡ toang
Một nỗi buồn như đông đặc lại
Một nỗi vui oà vỡ cả hồn

Là lúc biết mình như thoát nạn
Sáng chân trời, hồng rực vầng dương
Là lúc, thấy mình như bất hạnh
Sắp làm người không có quê hương

Là lúc lòng dừng đứng chờ đợi
Nỗi dừng đứng buồn bã lạ lùng
Như thể trong một trời chuyển động
Một giọt sương cô độc tận cùng

Nha trang

Khi trở về phố gió xa xôi
Hàng keo vẫn chờ em, rũ tóc
Đêm qua em nằm trên mặt cát
Đếm hoài vì sao không hết Nha Trang

Có những nỗi buồn em gửi lên cao
Có những nỗi buồn em trao xuống biển
Sao là mắt của bà Tiên hiển hiện
Biển cứ thâm thì mời gọi em đi

Mấy mươi năm rồi em nhỏ bỏ đi
Biển nhớ một đêm xô hoài không ngủ
Nha Trang ơi, trái bàng khô vỏ
Đi đâu rồi cũng thương nhớ Nha Trang

Phố tôi

Cả hồn tôi xin được lột vĩa hè
Để bao bước giày, dẫm hồn tôi với phố
Bởi phố đó, xa rồi, thì mới nhớ
Tôi nói thầm, xin từ biệt phố tôi

Phố của tôi, có một khoảnh trời xanh
Luồn giữa phố, gió từ sông lộng thổi
Khi người ta chỉ nhớ trái xoài trái ổi
Tôi nhớ môi nàng, thắm đỏ màu son

Phố của tôi, buổi sáng nghe hồi chuông
Em gái thị ngoan hiền cúi đầu làm dấu
Tôi theo nắng trên áo dài như bướm
Về cửa giáo đường đứng gác ngoài hiên

Phố của tôi buổi chiều hồi chuông
Tôi mãi mê tìm mái tình ẩn trú
Em thương tôi thương một thằng lính thú
Nên cũng quên cúi đầu, làm dấu thánh
amen

Bụi chuối bên đường

Nơi chúng tôi ở bốn mùa như bốn hướng
Hàng cây quanh năm, làm lính giữ đường
Buổi sáng đi làm, trời mới tỉnh sương
Buổi chiều trở về, hoàng hôn sậm tối
Đời sống xứ người quay cuồng thúc hối
Nên ít thì giờ để nhớ để nhung...
Đời sống xứ người tất bật lao lung
Ngày tháng trôi qua khi nào chẳng biết
Trong trí tưởng, quê nhà như biển biệt
Những cây phong sồi đã che khuất lãng quên

Có một ngày giữa tiểu bang mộng mênh
Chúng tôi đã bàng hoàng dừng xe, thẩn thức
Bụi chuối nhà ai bên đường đã mọc
Chuối mẹ chuối con, trời hồi quê nhà
Có điều gì rưng rức trong tim ta
Khi cả một quê hương bỗng nhiên trở lại
Thấy cả vườn sau cây xoài cây mận
Bụi chuối sau hè, lu nước, mương con
Chiếc gáo dừa còn để đấy, héo hon...
Thấy cả bụi chuối con nép mình nhỏ bé

Chúng tôi đã ngồi trong lòng xe, lệ ứa
Giữa muôn trùng tiếng gọi của quê hương

Quê hương thu nhỏ

Vườn cỏ nhà đã mọc cao
Như ngày tháng không hề chuẩn bị
Hôm qua ra vườn
Bông honeysucking vàng như dạ lý
thơm ngát mảnh vườn
Quê nhà thất lạc
bỗng trở về thu nhỏ
Đây là khóm rau dền
chen đỏ sậm giữa màu xanh rau răm rau quế
Trái ớt hiểm chín mùi
điểm trang giữa vườn cà vườn cải
Bón lại khoảnh vườn rau
nâng niu một trời cố xứ
giữa chỗ lạ người

Nhớ nhà không cần châm điều thuốc
mà cắn vào cánh lá quế thơm
vị ngây ngây tê đầu lưỡi - quê hương !

Bài cho Tam Kỳ

Mấy mươi năm chưa một lần về thăm
Thị trấn ấy biết còn đàn sáo ngủ
Ngôi nhà trọ còn giàn hoa giấy đỏ
Gốc cây xưa còn đỡ một khoảng trời
Khi em một thời của tuổi rong chơi
Và tôi một lần, bạn cùng bảng phấn
Em nhắc Tam Kỳ, làm tôi quay quắt
Bữa cơm tháng nào quán Huế hôm xưa
Những sáng Tam Kỳ lất phất trời mưa
Những chiều xe thô mập mờ bụi xám
Nơi tôi đến, không họ hàng lân láng
May mà Tam Kỳ còn những con tim

Như những ngày tôi có Trần Cao Vân
Những ô cửa và mây trời xanh ngắt
Tôi giấu các em, nỗi buồn trang sách
Khi pháo dội về đen ám chiến tranh
Khi tôi đợi ngày về cõi đạo binh

Bài toán giải theo nỗi buồn lịch sử
Nơi tôi đến, xe dừng bên Chợ Được
Đất trắng Thăng Bình ngọt vòng khoai lang
Có ai về, lên mạn Quế Sơn
Nhấn giùm tôi mùa cá chuồn đã đến
Nậu nguồn ơi, mít non tôi chưa nếm
Sao tôi lại đành bỏ nậu mà đi

Tôi bỏ nậu đi, bỏ lớp trường xưa
Bỏ quán cô Thuyền, bỏ nhà Nam Ngãi
Bỏ chiếc xe hàng qua đêm đậu lại
Cùng tiếng máy đèn rền rĩ thâu đêm
Bỏ những người em Đệ Lục, Đệ Tam
Bỏ những người em, chào thầy buổi sáng
Thầy giáo các em, giờ thành lính trận
Mong hiến cuộc đời đổi lấy niềm vui

Mấy mươi năm chưa một lần về thăm
Tam Kỳ của tôi, và của các em
Cho tôi xin gửi một lời xin lỗi
Của một người thầy giáo lưu vong

Quán cũ đã cài then

Khi tôi về quán cũ đã cài then
Còn gốc sứ vẫn nở chùm hoa đỏ
Chiếc bảng hiệu, vẫn còn xanh hàng chữ
Nhìn xuống con đường, nhìn xuống bờ sông

Khi tôi về, tôi nhớ mệnh mông
Một góc cũ, và những ngày si dại
Em ở nơi quây mắt đen hoang dại
Bình hoa pha lê, một cánh phong lan
Và mái tóc dài như chảy miên man

Khi tôi về, từng góc phố thân quen
Thành xa lạ, như lòng tôi rướm máu
Đây quán cũ nhìn xuống giếng đỏ ối
Tôi đứng trên bờ, không biết đợi ai

Khi tôi về, vẫn vũ trời mây đen
Ai bảo với tôi cô hàng đã chết
Cũng bờ sông này, nàng đi ra biển
Không ai tiễn nàng,
trừ cây cầu đá trông theo

Thì tôi về, yên lặng, tang thương
Thành phố xám, những ngôi nhà kín mít
Vâng, thì em ra đi nơi này vẫn thế
Vẫn một bầu chớ đại rú cuồng điên...

Đêm xuống tóc

Đêm tức thở như hăm đêm huyết địa
Đêm dậy mờ, đêm đặc quánh, ma trôi
Đêm ôi đêm, đêm tội quá, chôn Người
Thân thể ấy, cả buồng tim rỉ máu
Đêm thấm quá, em theo chàng xuống tóc
Em cắn răng, ăm ức với lòng đêm
Trời đêm không sao, không lửa, không đèn
Đâu ánh sáng để soi người nhắm mắt
Tội nghiệp quá, người nằm trong huyết đất
Đây lá cờ em đắp trái tim anh
Núi sông đây, có những lũy, những thành
Những châu thổ,
những thảo ngàn,
Những đồng bằng
Trường Sơn,
Bình Long, An Lộc
Những Tân Cảnh, Chu Pao, Hạ Lào,
Bồng Sơn, Ban Mê Thuột
Những Đồng Tháp Mười, Cai Lậy
Trèm Trèm, U Minh

Những bờ rừng, bờ bụi, bờ kinh
Từng thước đất, máu ứa trào mạch đất
Từng thị trấn hôm qua còn xanh ngắt
Thì hôm nay đêm mộ khúc cãm cãm

Thì đêm nay, từng nhát cuộc âm thầm
Đất dừng lạnh, đất ơi, xin dừng lạnh
Đá dừng cứng, đá ơi xin dừng cứng
Để thân người tử xót ngập trời cao
Để trăng còn quẩn quít những vì sao
Hương tổ quốc còn đậm đà huyết đất
Em đắp cho anh cánh đồng lúa máu
Máu sinh linh đỏ thắm cả miền Nam
Em đắp thêm anh áo núi mền sông
Sợ anh lạnh, không hòm, không nhang khói
Sợ anh tử, không mộ bia, thăm hỏi
Sợ anh hẩm hiu, cháo lú, ăn xin
Em gào kêu cùng ma quỷ âm binh
Xin hàng ngũ oan hồn về che chở
Em đắp mình anh ba hàng sọc đỏ
Để ngàn đời xương tóc quện thiên thu

Huế gọi ta về

Có một dòng sông mềm như dải lụa
Có hai ngôi trường như đôi tình nhân
Có một con đường mỗi ngày hai bận
Anh theo em về, qua bến qua sông

Có một chiếc cầu bắc qua thành phố
Thành phố mù sương, phố cổ mù sương
Có anh tội tình như loài cỏ thụ
Em đậu trên cành, làm anh băng khuâng

Có buổi trời mưa, trời mưa không ngớt
Có em xăn quần, bên đập chờ ghe
Không biết nhìn lên hay là nhìn xuống
Thôi thì quay về, để khỏi u mê

Có một ngôi nhà, muốn vào không dám
Có một nỗi buồn cứ bám chung thân
Con sóc đại khờ gặm hoại trái đắng
Và anh đại khờ nên mới yêu em

Rồi một mai tôi phải xa Bình Minh

Rồi một mai tôi phải xa Bình Minh
Tôi không biết có một ngày trở lại
Thôi thì hôm nay, tôi xin phát mãi
Cái gia tài của một kẻ sắp điên

Rồi một mai tôi phải xa Bình Minh
Chiều nay, cho tôi xin được chào lần cuối
Gia tài của tôi, những cây kem chuối
Như những con cá chuồn nóng lạnh nhào nhê
Như những ký đường ký gạo dấu tận đáy khe
Mỗi ngày tôi mang trở về thành phố
Chiếc thùng cà rem, gia tài tôi đó
Đã giúp một người ngẩng mặt nhìn lên

Rồi một mai tôi phải xa Bình Minh
Xa những trẻ con, đứng chờ trước ngõ
Xa những cụ già nhìn tôi mất đồ
Xa những cánh đồng bốc lửa mùa khô

Xa những dòng kênh, vàng đục phù sa
Xa những bến đò, bến sông, bến nước
Tôi phải đi xa, thật xa, tổ quốc
Còn lại gia tài, tôi phát mãi, rồi đi

Rồi mai này tôi phải rời xa Bình Minh
Những làng xóm xin cúi đầu từ tạ
Xin từ biệt người quen và kẻ lạ
Dẹp hết nỗi buồn đang mừng mủ, nhức đau
Khi chọn cho mình kiếp sống lưu vong
Có nghĩa là làm một tên không tổ quốc
Tổ quốc trời ơi, đâu là đất nước
Đâu là trời đất của riêng ta
Đâu là sông là núi của ông cha
Đâu là khoảnh trời cho ta dưỡng khí
Ta sợ lắm những mỹ từ lừa mị
Những vòng hoa nguy trá, những nhân danh
Những tiếng anh hùng dũng sĩ quang vinh

Những chữ nghĩa âm vang sắc mùi giết chóc
Phản động, chó săn, Việt gian, phản quốc
Những chiếc tròng thất cổ
Những bản án không tên
Những mổ mật người, uống máu moi tim
Những bài hát bài thơ sắc mùi đồ tể
Ta sợ lắm, làm con bò gặm cỏ
Làm con trâu kéo mãi chiếc gông bừa
Ôi đất trời này, thật quá dễ thương
Đâu đâu cũng là mái nhà Thượng đế
Vâng, đâu cũng là đêm đầy tinh tú
Cũng là ngày tươi đẹp hoa xuân
Cũng nổi buồn chen lẫn nổi hân hoan
Cũng tiếng khóc, tiếng cười, ôi hạnh phúc
Đâu cũng là trái tim hiền thực
Đừng bắt con tôi phải học giết người

Tôi đã mất rồi, mất tuổi đôi mươi
Tôi không thể để con tôi, mất thêm lần nữa

Thôi thì già từ, già từ tất cả
Trước sau gì tôi cũng phải ra đi

Trong thùng tôi vẫn còn đầy cà rem
Xin tặng bà con chút quà lần cuối
Xin tặng bà con kem đường kem chuối
Gọi là chút tình của kẻ sắp xa.

Ta bán cà rem, hê!

Ta đã về ôm những nhánh tang thương
Cúi đầu bước đi giữa lòng phố cũ
Con phố của ta, ruột rà trăm ngõ
Sao bây giờ mỗi khúc mỗi đau

Ta đã trở về, bốn năm phù du
Hồn hóa đá, người thành dã thú
Ta đổ dành ta tai trời ách nước
Thôi đã hết rồi, món nợ tiền khiên

Thì tại sao xin một chỗ dung thân
Cố xứ ơi, cây đào trước ngõ
Ngôi nhà ta, trời ơi bỗng lạ
Con đường xưa, thay đổi nào nùng

Ngày xưa Từ Thức trở về, hương bưởi băng
khuâng
Đất trời quê hương dễ thương thế đó
Hôm nay ta trở về, đóng vai ông lão
Đi giữa lòng âm phủ trần gian

Ông lão buồn trong tuổi thanh niên
Ngày tháng lửa binh, già hơn quả đất
Sau cuộc chiến tranh làm tên sống sót
Sau cuộc tội tù đi bán cà rem

Ta bán cà rem hề, ta bán cà rem!
Lắc chiếc chuông đồng, khua vang làng xã
Ôi những hồi chuông lâu rồi đã ngủ
Bỗng hôm nay, choàng dậy, ngỡ ngàng
Trên đầu ta, mây trắng thênh thang
Dưới chân ta, vòng xe nhật nguyệt
Chuông đồng leng keng, thay người đào huyết
Gọi những ma hồn trong buổi đảo điên

Ta đạp qua cầu, qua bến, qua sông
Qua những xóm làng, công trường mồ mả
Chiếc áo trận xanh, sạm mùi khói lửa

Chiếc mũ rơm đan, vương miện tội tù
Ta qua những miền thiên cổ âm u
Ta đập vào thùng, ngẫu nhiên ca hát
Ta bán cà rem hề, kem đường kem chảy
Thêm kem oan cừu chất ngất miền Nam

Những con đường Nam Bắc Tây Đông
Những trạm mọc lên chó vàng chó sói
Hỡi sợi dây sên, mi là bạn khó
Kết cùng ta những nỗi lênh đênh

Ta bán cà rem hề, thì bán cà rem
Bà con ơi, đừng nhìn ta mà khóc
Ta đang đứng trong chuồng thú vật
Ít ra ta vẫn là một con người

Em bé quê ơi, nghèo lắm, phải không
Lại đây anh tặng em một cây kem chuối
Có phải em là con một người lính ngự
Nên cuộc đời toàn là những cơn mơ ?

Ôi những tiếng reo giòn, ông già cà rem
Chưa đầy bốn mươi, ta già thế đó
Ta không buồn đâu, tóc ta bạc trắng
Như một ông già chuyện cổ phương Tây

Ông già Noel vào mùa Giáng Sinh
Lắc chiếc chuông đồng phát quà phát bánh
Ta cũng như ông đầu làng cuối xóm
Lắc chiếc chuông đồng, tiếp tục dùm ông...

Rộc Rau Muống

Con đế nào của tuổi đại u mê
Cứ than vãn giữa đêm hè xứ Mỹ
Hay chú đế của một thời ủy mị
Đang gọi những mùa đã mất trong ta
Đang gọi những cánh đồng xưa bao la
Những cánh đồng ngập tràn rau muống
Ôi những ruộng đường,
Những bước chân luống cuống
Giữa một vùng đầy nhạc đế xên xang
Biết chú nào núp ẩn giữa rộc non
Nô giỡn cùng cọng rau tươi mát
Gặm nhấm những chồi non xanh ngắt
Đôi cánh thổi kèn, nhả nhạc đêm xanh
Đứa nhỏ thời nào của xứ Nha Trang
Của thời Sinh Trung chưa bồi chưa lở
Của mỗi năm, những trái xoài trái ổi
Rủ nhau xum xuê dưới bóng mát thiên đường
Của những mùa loạn lạc nhiều nhưong

Của những đêm trăng,
Sân nhà Sấm trắng như bánh trắng
Chú đế của ta cũng theo mùa trăng để lớn
Gọi cô nàng bạn gái trong hang
Thằng bé cũng lớn lên theo những mùa trăng
Nhớ Sấm, đi tìm cho Sấm chú đế
Chú đế có đôi càng vương đế
Râu vút lên trời, đầu bóng như mun
Chú đế giữa đồng xanh thắm chơi rong
Cứ khuyến dụ ai một thời đại nhỏ
Một thời ai, tấm truồng không mắc cỡ
Hái trộm trái xoài vẫn nhớ tới Sấm
Nhớ chú đế nào to nhỏ trong đêm
Khiến ta cứ xôn xao hoài phải thức
Chú đế của ta, cánh màu hung đất
Trước bạn trước thù râu cũng vênh vang
Chú cũng như ta - tóc hạ Nhatrang

Hồn xanh mướt mây Hà Ra Xóm Bóng
Da đồng đen của mặt trời dưới Chặt
Tóc hung hung của nắng lửa Hòn Chồng
Chú theo ta, lên Rù Rì mệnh mong
Du thủ cùng ta xóm trên xóm mới
Ta thương chú hơn trái xoài trái khế
Trên đầu giường, bên cạnh chú, hồn ta

Con đế nào của tuổi đại u mê
Cứ than vãn giữa đêm hè xứ Mỹ
Hay chú đế của một thời bé nhỏ
Đang gọi những mùa đã mất trong ta...

Kinh thành sương

Qua cửa đông mà nhớ cửa tây
Hồn ta sương cũng ngập giăng đầy
Hỡi cô tóc xõa trong thành nội
Cô bỏ đi rồi, tôi không hay

Như vậy tôi về, đường không thuộc
Nhà nhà đã đóng cửa cài then
Những con đẽ ngủ quên mùa lạnh
Đêm kêu ran khóc với miếu đền

Trong tôi, trời hỡi, sương đầy ngập
Huế của tôi, là kinh thành sương
Cho dù lịch sử đau bầm dập
Và thành quách kia, rêu phủ đoạn trường.

Quán cóc bên đường

Nơi những thằng tứ xứ gặp nhau
Một quán bên đường, bên tường vách cũ
Nơi những chiếc đòn ngời
xích thêm tình bằng hữu
Cốc xây chùng đậm màu mắt trường soeur
Nơi những thằng đến ngồi đấy, rồi xa
Để kẻ ở ngậm ngùi rừng nước mắt
Nơi có nỗi buồn trong làn khói thuốc
Đôi mắt trũng sâu thế hệ chiến tranh ...

Nhưng sao...

Ở đâu cũng vẫn đất trời
Cũng rừng cô tịch cũng đồi tà dương
Cũng ngày nắng, cũng đêm sương
Cũng qua cũng lại phố phường người đứng
Cũng trên trời một vầng trăng
Cũng sông vẫn chảy hai giòng ngược xuôi
Nhưng lòng sao lại không nguôi
Vẳng con bìm bịp gọi chiều nước lên...

Người chị miền Bắc

Tôi có một người anh không hề thấy mặt
Tôi có một người chị dâu không hề biết tên
Người anh ấy biết đâu tôi đã giết
Trong một lần nào đó ở cao nguyên

Tôi tự đổ dành tôi anh mày xăm lằng
Tôi nói với tôi, anh mày Cộng Sản
Nhưng làm sao tôi có thể nói với chị dâu mình
Đôi mắt trống khô bên đàn con nheo nhóc

Ngày hết chiến tranh, chị từ Bắc vào Nam
Chỉ mang theo những bát sành vài ba cân gạo
Người ta nói rằng miền Nam không có chén để
ăn cơm
Dùng vỏ dừa thay bát
Người ta nói rằng hạt gạo miền Nam là hạt vàng
Dân miền Nam nghèo xơ nghèo xác

Chị dắt đàn con không cha đến thăm mẹ tôi
Người dâu miền Bắc vẫn còn chung thủy
Chị lạy mẹ tôi và kêu bằng mẹ
Rồi chị khóc
Chị khóc vì nhớ chồng
Chị khóc vì hiểu được sự thật về bát sành, cân
gạo...

Mẹ tôi lạy trước bàn thờ anh tôi
Chị lạy trước bàn thờ anh tôi
Tôi lạy trước bàn thờ anh tôi
Trong khi bên ngoài tiếng loa chất chúa...

Mẹ

Thưa mẹ hôm nay con về
Sẽ nằm xuống để mẹ quất thêm những lần roi
để nhìn lại mẹ xúc muối vào vết bầm
để thấy mẹ ôm con mà khóc

Con may mắn làm dân Nha Trang thời thơ ấu
Để con biết đời không phải mây xanh
Để con thương đời như mẹ thương con

Dù chỉ sau khi chửi con là thằng con không cha
mất dạy
Con lạy mẹ, cứ tát vào mũi con thêm thật mạnh
Con khóc òa, mẹ đã quá già nua

Mà con đâu có bao giờ còn được tuổi thơ
để có dịp nằm chịu đòn mẹ đánh...

Tuổi ấu thời tôi ở Nha Trang

Tuổi ấu thời tôi ngang dọc Nha Trang
Như con đế mèn ham vui bỏ mẹ
Da tôi sạm đen ngâm hoài nước bể
Tóc hoe vàng vì nắng lửa Rừng Dương
Hồn tôi xanh, xanh rau muống Sinh Trung
Mất dư dật, mây Hà Ra Xóm Bóng
Tôi lêu lổng cùng những con khúm núm
Bởi vì Nha Trang vô hạn trò vui
Mùa hè, trên tôi, nắng lửa mặt trời
Tôi chạy mãi, hai chân trần bỏng cháy
Tôi đùa mãi, cả mùa hè năm ấy
Tìm bắt hoài, con khúm núm lủi sâu
Tôi đuổi hoài chú nhông đất đủ màu
Con chim núi cũng phải giật mình bỏ trốn
Dưới cầu Hà Ra, tôi nhào tôi lộn
Mùa vui tôi, dư dật lộc Nha Trang

Mấy mươi năm rồi, tôi không về thăm
Cơn sóng biển đã trở thành sóng nhớ
Nha trang ơi trái bàng khô vỏ
Đi đâu rồi cũng thương nhớ Nha Trang

Giữ Chút Mong Manh

Năm một tuổi, mẹ bồng tôi chạy loạn
Tôi không cha, không cùm đất quê hương
Bỏ lại sau. Rừng. Đồi núi Langbian
Những con ngựa trong mùa đông dịch chứng
Những đồng cỏ, những rừng thông,
Đường lên, dốc xuống
Những vườn rau xanh ngắt, không người trông
Tôi lớn khôn, không ngày tháng năm sanh
Sớm biết chiến tranh buồn hơn nước mắt
Nhớ gì không, Đơn Dương, quán gió
Sương ôm trời, sương ngàn ngút che mây
Nhớ gì không, những xe xúc xe cây
Ánh đèn bão quán trên đèo hiu hắt
Có những buổi nhìn hoài con đường sắt
Nằm chờ vợ, con tàu cũ ở đâu
Mẹ tôi ru tôi, nước chảy qua cầu
Gặp nhau cũng núi sông màu cay đắng

Tôi quá nhỏ sao giữ người đứng vững
Những dòng sông, dòng thác réo trong đêm
Những mắt môi, những xác thịt yếu mềm
Khi bóng tối nặc nùng men rượu quý

Khai sinh tôi đây, xa cha lạc mẹ
Tôi nói làm sao về một quê nhà
Tôi phải kể gì về một tuổi thơ
Buồn phải đọc một bài kinh cầu nguyện
Những trang giấy đầu tiên,
những giờ cô nhi viện
Mây Bết Lê Hem, sóng biển Hòn Chồng
Nắng thì vàng thắm cả trường sân
Tôi ôm mặt làm con chim côi cút
Tôi đã có những vì sao thổn thức
Những con đế mèn gọi mãi đêm trăng
Tuổi thơ tôi, tôi không thấy thiên đường

Tôi chỉ thấy con ngựa gầy thổ mộ
Nó thổ huyệt hơi lên cầu ván cũ
Ngọn roi bầm, bầm cửa máu ruồi xanh
Tôi cũng là con ngựa bồm rung
Kéo hết nổi, loạn ly, cùng tuổi chúng

Tôi gặp lại cha vào năm mười một
Hôm nào đây, sao tôi ngỡ hôm qua
Trời cũng mù sương, phi đạo bơ vơ
Trưa chẳng nắng để mây buồn trong khói
Ba tôi đến,
“con là Ty? “, người hỏi
Chiếc áo lương đen, côi cút giữa trời
Tôi ghen ngào, rưng rức một tiếng ba
Rưng rức mãi, cho mỗi ngày mỗi lớn
Rưng rức mãi, bên lòng cha vạn đại
Bên dòng sông sương khói mịt mù

Bên những cột đèn ử rữ mùa đông
Trong tiếng rao hàng đêm đêm Hàng Đoát
Trong những xóm, người di cư cắm đất
Cắm thêm từng nỗi nhớ quê hương
Vâng thì tôi cũng có yêu thương
Theo tiếng tục con gà trống ồm

Bao năm sau, tôi cũng đành bỏ Huế
Con gà kia, già quá, sao cam
Chiếc áo lương đen, chiếc áo thợ đường
Chiếc mũ xám, chiếc dù đen, đã mất
Tháng ba, ba xa, nằm trong lòng đất
Tháng tư tôi lên đồi núi gào kêu
Quê người đây, mây lững nặng ban chiều
Tôi ôm mặt biết thêm đời mất mát

Cuối năm bên dòng Hudson

Trở lại dòng sông này mấy bận
Bên kia thành phố đã lên đèn
Cơn mưa nhòa nhạt hoàng hôn lạnh
Chiều cuối năm trời mau tối thêm

Mưa phủ trường giang không thấy bến
Nơi này, nơi ấy như hôm qua
Con sông vẫn một vùng sương khói
Vẫn buồn theo lau lách bờ xa

Sông vẫn hắt hiu con phà đậu
Vẫn bầy chim biển tiễn chiều đi
Sao sông không thấy con đò cũ
Chở người về bên nớ bên ni

Sông vẫn mênh mông và mênh mông
Đây là đâu hay dòng sông Hương
Thêm ơi, một chuyến phà năm cũ
Một chuyến phà chở hết quê hương

Thèm ơi một chuyến phà Thừa Phủ
Chở những người áo trắng qua sông
Có bao cô gái qua Đồng Khánh
Để tôi còn đốt thuốc chờ mong

Thèm ơi bếp lửa đêm trừ tịch
Chiều cuối năm rồi, anh nhớ em
Nhà em bên ấy giòng sông nhỏ
Bông cải mùa xuân vàng rộ sân

Ừ nhỉ, cuối năm nơi đất lạ
Mưa mênh mênh và sông mênh mênh
Ừ nhỉ, hình như lòng rướm lạnh
Tiếng còi phà u uẩn hoàng hôn

Tiếng còi phà đã giục từ lâu
Phà ơi, phà ơi cho ta một góc
Ta sẽ đứng yên như người Từ Thức
Và cô đơn như cùng tận cô đơn
Như một người không có quê hương

Sông đưa người

Khi ấy sông chở hoài nỗi nhớ
Để sóng buồn sóng vỗ tiếp băng khuâng
Khi một người bỏ nước để lưu vong
Chỉ có giòng sông mới tiễn đưa người đào thoát
Chỉ có giòng sông mới nhìn theo òa khóc
Nên biển đã mặn đầy nước mắt mênh mông...

Chia tặng chung nhau

Về đây, rẽ cỏ bờ hoang địa
Kiếm nổi buồn chia tặng chung nhau
Người mẹ Bắc lên non tìm xác
Người mẹ Nam xuống biển tìm con

Về đây, người đỏ gay hơi rượu
Vác xẻng ra vườn đào cốt khô
Người sẽ khóc như trời tháng bảy
Về đây, lớp lớp những oan mô

Về đây, hương lửa tro tàn lạnh
Thiếu phụ nào điên loạn trên non
Có đứa con không nhìn mặt bố
Dẫn mẹ về qua những triền sơn

Về đây, đào lại mồ vô tội
Lịch sử này ai được ai thua ?
Ai giải cho xong lời chung thắm
Triệu oan hồn đòi mạng hôm qua ?

Bạn bè

Ngày gặp bạn cũ

Những thằng bạn buổi hôm nào áo trận
Thoắt giờ đây: tóc đã điểm hoa râu
Khi gặp lại từ phương này quả đất
Chợt nhìn lên: giờ vầng trán đã nhăn

Trong đôi mắt mỗi mê cùng cơn áo
Có chút gì phảng phất của quê hương
Mây Đèo Cả như hôm nào dừng lại
Chiều Pleiku như buổi nọ mù sương

Thấy như thể trời Bồng Sơn mưa đổ
Chiều cuối năm quân chuyển xuống Đèo Nhông
Đường xe lửa ai ngồi chầm điếu thuốc
Áo tơi dầu che khuất dãy Cù Mông

Thấy như thể lon Guigoz cam khổ
Chút đồ ăn còn trộn với tử sinh
Nhai hối hả kịp xuống đồi đột kích
Mưa xóa dầm dề khu trại gia binh

Thấy như thể đêm qua về quận lý

Vài ba thằng trẻ chiếu dưới đêm trăng
Dầm trái ổi và bi đông rượu đế
Con cá khô thiếu chia chút tình thân

Thấy như thể mồ hôi và nước mắt
Mặn và đau từ núi nọ rừng kia
Qua An Lão mà tao còn gọi máy
Về Phù Ly hai đứa lại xa lìa

Thấy trở lại những chuyện đời dâu bể
Hôm nào đây miệng hò hét xung phong
Trong chớp mắt, cả cơ đồ sụp đổ
Buồn gì không hỡi thế hệ long đong

Thằng ra Bắc, kêu thầy, thầy bỏ xứ
Thằng vào Nam, gọi bạn, bạn lưu vong
Sông núi ấy bao hồn ma trở dậy
Kéo nhau về, kêu thăm một mùa xuân

Những thằng bạn buổi hôm nào áo trận
Thoắt giờ đây, tóc đã điểm hoa râu
Khi gặp lại từ phương trời viễn khách
Chợt nhìn nhau, sao nước mắt lưng tròng

1981

Cuối Năm trong Quán Cà Phê Mỹ

Ghé lại Dunkin gọi cốc cà phê
Cô hàng mắt xanh nhìn ra ngoài cửa
Ngày cuối năm bầu trời thiếp ngủ
Những nhánh cây gầy gượng chờ mùa đông

Cô hàng ơi, đôi mắt quá trong
Sao không thấy lòng tôi quay quắt
Sao không thấy mắt tôi mờ trên chiếc cốc
Nhìn nổi buồn đặc sệt chưa tan

Vâng người con gái nào cũng mắt tô than
Cũng bí mật như lòng kim tự tháp
Tôi cũng muốn đùa, con chim xứ tuyết
Ngày cuối năm, em lại buồn so
Bắt tôi tội tình lòng dạ để đâu

Ghé lại Dunkin gọi cốc cà phê
Nhớ bạn, ra ngoài đường đốt thuốc
Một chút cay cay xé nồng con mắt
Như khói mù buổi sớm Việt Nam
Cốc xây chừng để lại Qui Nhơn
Chắc sẽ nguội và đọng thành lệ đá

Trang giấy nợ ta có lần ghi sổ
Còn chữa ta, một kẻ, chạy làng

Thì xin cô hàng một cốc tang thương
Đời cũng đôi lần bỗng thêm chất đắng
Cũng có khi muốn hòa nước mắt
Nhấp theo từng hớp nhỏ héo hon
Của một người thua trận lưu vong...

Căn nhà trong khu Sáu

Khi chuyển xe sáu giờ khởi hành
Hôm nào ta bỏ Nha Trang lên miền cao
Nhớ vô cùng người ở xa
Điều thuốc mỗi chung, ướm nhòa con mắt

Người gởi cho ta chiếc jacket
Xe lên đèo mù, mặc áo bạn trao

Có phải người đỡ ta như chiếc phao
Khi ta bấp bênh biển đời nổi sóng
Khi cơn bệnh và hăm tôn nóng
Lăn lộn cùng đời. Mảnh sống tang thương
Muống cháo nào miệng đắng cổ khan
Để ta hiểu thêm về tình bạn hữu
Vâng. Đời cũng đôi lần khó hiểu
Việt Nam thì xa, lại gặp xứ người
Giọng nói tiếng cười vẫn thuở rong chơi

Nhắc nhở chuyện trò huyền thuyên bất tận
Kể lại một thời giang hồ áo trận
Căn nhà xưa, bạn cũ quây quần
Chiếc chiếu cơ hàn bao đứa đặt lưng
Nghe như đâu đây mùi hôi ẩm mốc
Phòng để cửa, mùa đông tối đặc
Đêm về khuya nghe sóng vỗ Qui Hòa
Có những thằng về từ mặt trận xa
Có những thằng đứng bên lề cuộc chiến
Có thằng đêm nào giấu hình ẩn tích
Về vội vàng, bỏ đi nửa đêm
Căn nhà lúc nào cũng như chùa hoang
Một góc phòng mấy bao gạo trắng
Những khách hàng không bao giờ ghi sổ tháng
Ngày thanh xuân như những áng mây trôi

Bạn nhớ gì không ?

Chiếc cận thị trệ xuống của Phạm cao Hoàng
Dáng thư sinh học trò Mường Mán
Và Lê văn Ngăn, Thái Ngọc San, Lê văn Trung
Và chiếc mền đắp ba bốn thằng dơ bẩn
Những chén cơm khô chưa rửa
Và cửa đôi khi mở ra
Một gương mặt ló vào
Để không bao giờ tìm gặp lại

Như đêm trăng trên Gành Ráng
Như chuyến xe lam qua trường Sư Phạm
Như cơn mưa giông nào Qui Nhơn
Như tóc em sưng mềm đội mưa xuống phố
Như đôi giày trận bụi bùn bỏ lại ngoài hiên
Ta sống sót trở về hải hùng thất đảm

Bạn còn nhớ không những ngày ở Phan Rang

Ta trở về để râu để tóc
Những toa tàu đen, và con đường sắt
Bỗng nhớ vô cùng hoa quỳ Đơn Dương
Thương tội tình toa sắt trống trơn
Dưới chân đèn trong mùa tiêu thổ
Khi núi sông đau màu cách trở
Thì sá gì những kẻ xa nhau

Nhưng cuối cùng, phép lạ nhiệm mầu
Ta gặp lại người, bên này quả đất
Qua đường dây xa, rừng rừng nước mắt
Thì ra núi sông trở lại trùng phùng
Hỏi thăm gia đình, bạn hữu vợ con
Hỏi và thương căn nhà khu Sáu
Thương một căn nhà bao năm gần gũi
Thương một nơi tình nghĩa cơ hàn
Hỏi người làm gì - đóng tủ đóng bàn
Hỏi ta làm gì - hành nghề điện toán
Cười ha hả, ngày xưa cầm súng
Giờ làm thêm ba thứ lạ đời
Thôi còn chút tình bằng hữu chia đôi
Cho ấm chút lòng quê người đất khách ...

Ngày bạn đến thăm

Bạn xa vượt trăm dặm đường
Hai thằng mang cốc ra vườn nhìn mây
Khê khà chén rượu vui đầy
Nói cười nhắc chuyện tháng ngày thanh niên
Trời ui ui, thấy bạn hiền
Trán nhăn nếp khổ, má cần rảnh sâu
Gió thu mà lạnh nổi sầu
Hắt hiu ngọn tóc bạc màu thời gian...

Khi qua Chương Thiện

Theo chiếc xe đồ về Cao Lãnh
Đi qua doanh trại nhớ trung đoàn
Ta đứng bên này phòng tuyến cũ
Hồn ngậm ngùi như bãi nghĩa trang

Đất khổ, ta về, con ngựa lạc
Chỉ còn mưa rớt như kim châm
Mưa
Đưa ta về ngồi lại
Trong quán nghèo năm cũ,
Trống không

Chị ạ, cho xin vài điệu thuốc
Để tôi còn đốt nhớ Thần ưng
Thưa chị có gì sao chị khóc
Ngoài trời mưa vẫn nhỏ rừng rừng ...

Nửa đêm uống rượu bạn bè

Nửa đêm, mấy đĩa quanh bàn rượu
Nửa đêm, bình bông trong hơi men
Nửa đêm, bạn ạ, ly chưa cạn
Rượu vẫn đầy kho, môi vẫn ngon

Nửa đêm, có lẽ ngoài kia, gió
Có phải như là mùa chuyển xuân
Thì ở trong này, ta đón lộc
Vất nổi buồn, vất nợ trần gian

Nửa đêm, như thể ngày xưa ấy
Mấy thằng trai chiếu dưới đèn trăng
Trăng sáng phớt trên hàng kếm lạnh
Rồi chảy vào bát rượu băng khuâng

Nửa đêm, mấy đĩa chưa buồn ngủ
Buồn ngủ làm sao, ta chiêm bao
Lính trận dưỡng quân, nhờ tí tửu
Để mai nằm xuống hồn bay cao

Nửa đêm, doanh trại đèn leo lét
Người lính canh ngồi như tượng đêm
Ma quỷ muốn chơi, xin hoãn chiến
Để ta còn đụng với anh em

Hãy cho ta một trái cầu gai
Ta rút chốt bỏ vào ly cối
Phải tập tành ra trận đừng run
Xứ này Việt Cộng nhiều như đĩa xôi

Rượu quý, mời nâng lên mà nốc
Đời này tuổi trẻ mà trăm năm
Tha lỗi khi ta gào ta hét
Là ta điên cuồng
muốn nổ xác thân

Máu cao, mặc nó, ta còn thở
Cố nghĩa là ta còn tuổi xuân
Hãy đốt cho thêm đời chất nhựa
Cho ngọt bùi cái kiếp phù vân

Tình đồng đội

Bạn mang cho ta trái bầu trái bí
Hàng xóm láng giềng xa mấy trăm miles
Quà từ phương xa của người bạn khố
Một thuở vẫy vùng thám kích vùng Hai

Vợ ta nấu canh, canh bầu canh bí
Một ít tôm khô, cho ngọt nổi rau
Ta chan canh vào, chan tình xa xứ
Chan ngọt tấm lòng một cánh điều hâu

Cọng rau cay cay mà mắt cay cay
Không dám nhìn lên sợ mình phải khóc
Tháng chín quê người thu vừa mới chớm
Cám ơn đất trời hai đứa gặp nhau

Cám ơn trái bầu trái bí từ xa
Mang tình quê hương, thêm tình chiến hữu
Cám ơn đất trời đã cho rau cỏ
Ở chốn quê người mà ngở quê hương

Cõi riêng

Bệnh

Khi chóng mặt là biết mình sắp ngã
Tuổi đời ơi, thu sắp chuyển mùa rồi
Nuốt nước bọt đắng khô bờ họng cổ
Còn bao ngày tiếp tục với trò chơi

Khi nằm lại, đau râm lần tra khảo
Chợt giật mình, thấy nước mắt cay cay
Đời bể khổ, phải không, ừ không phải
Chỉ lệ lòng thấm lạnh cõi nhân người...

Cửa đóng lại, xin kín nhà kín cửa
Đừng mang vào tiếng động của trần gian
Xe cộ ấy là kinh hoàng tiếng nổ
Rạn vỡ đầu vỡ nhĩ vỡ tâm can

Hãy gượng dậy, cuộc đời ơi quá đẹp
Ngoài vườn sau, chim đang hót yêu nhau
Thi sĩ hỡi, Trời vô cùng độ lượng
Muốn những thằng thi sĩ sống thật lâu...

thu

Nghe gió chuyển mùa thu về hôm trước
Sẽ lên đường, tháng chín tháng mười ơi
Cây sẽ đứng, lạnh và buồn tóc ướt
Lá thay màu, mây ủ xám âm u

Trên những lá đang cựa mình nhức buốt
Là sắc màu đẹp nhất của thiên thu

Tu

Bạn khuyên ta bây giờ phải tu
Ta vào thư phòng, lục ngàn trang kinh sách
Ôi sách vở, chữ xưa hồn đã rách
Và chữ nay cũng buồn cũng một tang thương

Niềm kiêu hãnh buồn bã

Cuối cùng những tế bào ta cố giữ trăm năm
Đã lần lượt theo nhau về nơi thiên cổ
Khi tôi nhớ có nghĩa là tôi sẽ khổ
Ởi cuộc đời là tử biệt sinh ly

May tôi vẫn còn một hoài niệm xanh
Dù chỉ là một niềm tự hào buồn bã
Trên ngực lép vẫn còn chiến thương ngày cũ
Như đáp đền ân lượng của quê hương

Nói với vợ

Ngày đã vàng rồi, buồn bã làm chi
Xin tiếp tục tiếng cười cùng tiếng hát
Thành phố nọ trở về đêm trắng mất
Thị trấn này nhắc lại chuyện đời xưa
Những đứa già bỗng trẻ như hai mươi
Lòng ấm lại, khi xe đời xuống dốc
Này em ạ, lâu rồi ta bỏ thuốc
Thì hôm nay, một hai điếu, không sao
Cuộc đời vô thường như giấc chiêm bao
Tận hưởng hôm nay kéo rồi khỏi tiếc
Để khói tương tư mơ huyền đôi mắt
Trong khi đất trời vàng úa ngoài kia...

Đêm mất ngủ

Đêm quá khuya thì đêm quá khuya
Những tiếng động chỉ mơ hồ đi ngủ
Trời ngoài tối chắc gió mùa đã nổi
Tiếng xạc xào của lá cửa mình đau
Đêm quá khuya, đêm không chịu trôi mau
Mắt đã mỏi mà sao trông chẳng khép
Hồn đã lắng, mà trần gian lại thức
Có lẽ bên ngoài, nụ đã khai hoa
Có lẽ bên ngoài, lời gió thiết tha
Và lá đã đầm giọt sương mềm lạnh buốt
Có lẽ bên ngoài đêm đang hợp xướng
Ca ngợi cuộc đời sinh diệt miên man...

Mưa đêm thức giấc

Ở đây đất lạ quê người
Mấy mươi năm cũng một đời xứ xa
Ngày ở Mỹ đêm quê nhà
Có khi thức giấc, bên ngoài, trời mưa !
Buồn ơi lạnh khép chần thửa
Nghe như lời vọng quê nhà: Tiếng xưa

Tri ân

Một người lính Mỹ bỏ đi
Trăm người lính Mỹ chia tay không về
Tìm tôi theo em từng giờ
Cầu xin em chỗ mịt mờ bình an
Mong rằng từ cõi tang thương
Nở lên những đóa hoa vàng thiên thu

Đi

Bây giờ tôi bỏ tôi đi
Bây giờ tôi chỉ đi tìm chiêm bao
Tôi có mây trắng trên cao
Có rừng thu, tuyệt sắc màu trần gian
Bây giờ trời đất thênh thang
Tôi lên trên núi trên ngàn để vui
Dưới kia, mệt quá cuộc đời
Xa kia, xa quá, vội vời Trường Sơn

Thất nghiệp

Bốn năm đi cải tạo
Nàng bị giở nuôi ăn
Mỗi lần nàng đến thăm
Quà chồng bao Vàm Cỏ
Nàng thương sợ ta khổ
Thiếu sợi nhỏ phù vân

Ta nhìn bàn tay sần
Lòng thương vô bờ bến
Ôi đời người vợ lính
Em đã khổ vì ta
Bây giờ là vợ tù
Khổ ngàn lần hơn trước

Gương mặt nàng lem luốc
Lớp bụi đường bụi than
Còn đâu, thời điểm trang

Còn đâu, hương và phấn
Giòng nước đan mưa trắng
Lau sậy mờ bờ kênh
Lạ trời đường không trơn
Để vợ ta khỏi ngã

Bây giờ ta thất nghiệp
Nàng vẫn đổ mồ hôi
Ngày xưa thê chờ phu
Bây giờ phu chờ vợ
Ngày xưa thê tựa cửa
Ngày nay phu tựa song
Chờ thê về lập công
Giúp rửa dùm chén bát...

Chim và phong thơ

Hiên nhà tôi có hai chim nhỏ
Mỗi mùa xuân tha lại cọng rơm
Trên thùng thơ chim làm chiếc tổ
Cọng rơm đan một cõi thiên đường

Nắng chưa ngập triền hoang đại cỏ
Sao đất trời đã quá dễ thương
Con chim mái hiên từ trong ổ
Con trống bên ngoài
ríu rít yêu đương

Chim không hay thùng thơ đã mở
Những phong thư đầy ngập tâm hồn
Phong thư đỏ như màu rượu đỏ
Pha ngọt ngào của buổi tân hôn

Chim trở lại tha thêm ngọn cỏ
Tôi cõi lòng cũng đỏ từ tâm
Trên cành khô nụ xanh vừa trở
Như lộc mầm vô lượng mùa xuân

Cho con ngày vào trường thuốc

Năm con lên một tuổi
Ba trâu ngựa trong rừng
Ngày bè tràm đồn củi
Ngày lợn nhà đào kinh

Năm con lên bốn tuổi
Ba bỏ nhà ra đi
(Nhà đâu còn mà ở
Quê đâu nữa mà về)
Nhìn con yên giấc ngủ
Ba hôn. Lòng tái tê

Ngày con lên năm tuổi
Con bỏ bà ngoại già
Bỏ bạn bè xóm cũ
Xuống thuyền đi tìm ba
Tìm ba khi bão dậy
Tìm ba khi sóng gào
Tìm ba trời chớp lửa
Khi đêm không vì sao

Tìm ba, con run rẩy
Tìm ba, mẹ cuống cuống
Tìm ba, mẹ quì lạy
Thằng cướp đừng bắt con

Năm con lên sáu tuổi
Mẹ dẫn con đến trường
Mẹ đứng ngoài hiên cửa
Lá vàng rơi trên sân
Con ngác ngơ cõi lạ
Bạn nhỏ đã mù tăm
Nói gì con không hiểu
Cả ngày con lặng câm

Và mỗi năm, mỗi năm
Lá vàng rơi trên sân
Mẹ đứng ngoài hiên cửa
Nhìn con ngày lớn khôn

Giờ con vào trường thuốc
Mẹ ba vẫn trường đời
Sáng đây chuyển một lá
Chiều trong shop mờ hơi
Ngày lạc loài đất khách
Đêm mênh mông quê người
May còn niềm hãnh diện
Thấy con nay nên người

Cuồng ngâm của tên thất trận

Những mảnh đời như những cơn giông
Đã xé toạc cả tiếng cười tục lụy
Đã dữ dội, như trăm ngàn tạc đạn
Đã rũ mềm, lê lết cát không lên
Đã u mê, chướng khí, du thủ, cô hồn
Đã mất dạy, đã sượng sùng, gổ đá
Nhưng bạn ạ, đời đôi lần mệt lả
Mười bánh xe cứ chở mãi chập chùng
Bụi thì mù, mưa thì phủ tai ương
Con ngựa đứt dây,
Hí hoài trên núi
Bàn tay cắt vào mảnh chai tươm máu
Hồ trường này đây, đập cốc. Về đâu?
Bóng thì xa, sương thì khói mịt mù
Ta thì ngậm cả tang hồ rách nát
Sông với núi, sá gì mưa với nắng
Sá gì đêm ngoi ngóp khối bùn đen
Sá gì ngày nhầy nhựa biển u minh
Trắng cũng thổ những bãi đờm ứa máu
Vâng bạn ạ, khi làm tên thất trận
Đôi khi buồn, buồn quá hoá thành điên
Đôi khi sầu mưa cả mặt xanh
Đập vào vách, giận cho thẳng khốn kiếp

Chào mừng Sáu mươi, tuổi ngựa

Sáu mươi, chiếc dép như chùng rách
Mòn cả trần gian những đoạn trường
Quanh quần bên ta lời cáo phó
Như nỗi buồn bia mộ hoàng hôn

Sáu mươi, một con đò cô tịch
Một chuyến xe lóc cóc bãi chiều
Và tuyết trắng phau, và đất mở
Và một trời cổ độ đìu hiu

Sáu mươi, trước mặt: chiều đi ngủ
Trước mặt hoang liêu mờ hoang liêu
Hãy ru ta nhé, ru ta nhé
Ta sẵn sàng chạm với quạnh hiu

Sáu mươi, nhìn lại, ta còn lại
Còn lại, một thân xác héo mòn
Không phải ! trong ta đang chuẩn bị
Cuộc hành trình vào cõi mênh mông

Tài liệu

Khi tôi học khoá học mùa thu
Giáo sư bắt sinh viên viết luận đề triết học
Phải tìm tài liệu tham khảo
Phải vào thư viện lục lạo sách báo, microfilm

Tôi chụp hình tôi dán vào trang giấy
Tôi nói tôi là chứng nhân
là người trong cuộc
Và đời tôi là một tài liệu quý giá vô chừng

Cả lương tâm loài người đang ở trên da thịt tôi
Cả đúng hay sai lầm của chủ nghĩa cũng đang ở
trên người tôi
Cả nỗi sống chết kề cận cũng ở trên từng sợi tóc

của tôi
Cả lịch sử cũng có mặt trên hai chân tôi
Đó là bằng chứng cụ thể
Cần gì chạy đi tìm tài liệu

Ông giáo sư mở trường con mắt
Rồi nói *sorry, you fail* !

Tôi nổi khùng mang cuốn sách sử của tác giả
thời danh
Mở chương về trận đánh Qui Nhơn năm Mậu
Thân ở cửa vào thành phố
Tôi giải thích là những gì ông viết là sai sự thật
Bởi tôi là người trong cuộc

Tôi biết rõ cả những đầu đạn sủi bọt và bốc
khói trên đường nhựa, trên thành xi măng
Tôi biết rõ chiếc xe tải thương lao vào lửa đạn
chở tôi về quân y viện
Tôi biết rõ đơn vị nào đầu tiên vào cổng thành
phố
Đây là vết thương của tôi làm bằng chứng
Thế mà người ta lại chạy đi tìm sách của ông
căn cứ vào sách của ông
Cái gì đúng cũng dựa vào sách ông

Họ không chịu nghe người trong cuộc nói
Họ không chịu nghe chứng nhân giải bày

Ông giáo sư vỗ vai tôi
Congratulation! You pass!

Những điều trước đây không nói được

Những thằng lính chúng tôi nghèo xác nghèo xơ
Tiền lương lờ nạp vào hầu bao tên thâu câu lạc
bộ

Đời lính xa nhà buồn thì vô kể
Ghi sổ hoài cũng không hết nhớ nhưng

Gia tài chúng tôi chỉ có những viên đạn đồng
Những trái mảng cầu, chiếc quần mòn rách
Và những bữa lon cơm nhão nhờ nước mắt
cả mồ hôi hoà trộn cả nước mưa

Những thằng chúng tôi chỉ quen chạy bò
Lâu ngày thêm hơi vũ nữ
Em có thương thì xin mở cửa
trái rộng lòng hậu phương
Nếu chê bọn lính nghèo không tước không quan
Thì xin được tặng em một quả mãng cầu gai
làm quà của thằng tác chiến

Cảm tạ

Trước sân nhà là những cây phong
Tàn cây xum xuê che ngôi nhà nhỏ
Ngày tôi đến đây, lá màu huyết đỏ
Và bây giờ, lá vẫn đỏ. Mùa thu

Cảm tạ trời, bóng mát xum xuê
Những cảnh đan nhau những vòng tình tự
Bóng mát
đã che chúng tôi trong ngày xa xứ
Giữa cội người tắt bật mồ hôi

Đêm vườn sau

Đêm vườn sau, còn tôi với trăng
Trăng vì lạnh, nên mờ không đủ sáng
Tôi cũng lạnh, nhưng lòng tôi rất ấm
Lâu lắm rồi, tôi có bạn, trăng ơi

Đêm vườn sau, con đế gáy mỗi mê
Tiếng rụng nhẹ, một lá khô từ già
Tôi đứng yên, và ngẩn ngơ, nín thở
Nghe vô cùng, gần gũi của vô biên

Và hình như tinh huyết của càn khôn
Đã lai láng cả một vườn không ngủ
Dịu dàng nhé, âm dương đang kết tụ
Và muôn loài đang âu yếm, sinh sôi...

Đêm vườn sau, còn tôi, với trăng
Trăng đang thức, lơ lửng không manh vãi
Trên tàn lá sỏi, trăng lai láng chảy
Trên người tôi, cũng vậy, chảy giòng trăng...

Thử một lần

Thử một lần, người lính già ơi
Hãy khinh mạn, như một thời tuổi trẻ
Đời đôi lúc cũng đậm buồn vô kể
Quẩn quanh suốt ngày với đồng hư vô
Quẩn quanh suốt ngày với những ông tu
Dạy cách làm sao lên thiên đàng cực lạc
Khi quả đất này quá chùng dư dật
Chưa nếm hết mùi, uống kiếp nhân sinh

Thử một lần, người lính già ơi
Lên trên ấy ôm vầng trăng mười sáu
Có cả bầu trời muôn vì tinh tú
Có núi chạm trời, vách đá bao vây
Thử một lần, chân chưa mỏi đâu
Hồn vẫn ấp những rượu nồng rượu đế
Bất quá giữa đường làm tên vô xứ
Ngủ bên thêm hoang tịch của trần gian...

Tuổi vàng

Một nơi này hiu quạnh
Đất lạ và người dưng
Hai vợ chồng ấm lạnh
Con xa nhà, quanh năm

Đi lên rồi đi xuống
Đi xuống rồi đi lên
Nói gì chừng ấy chuyện
Làm gì, cũng áo cơm

Hai tuần ra cắt cỏ
Mỗi tháng trả tiền nhà
Con ngựa hồ đã mỗi
hay thúc thủ đường xa

Đường xa, thì cũng vậy
Mây cứ trôi và trôi
Mùa xuân sang mùa hạ
Mùa thu rồi mùa đông

Chợt giật mình kinh hãi
Mới đó, đã bạc đầu
Quạnh hiu nào đất khách
Vợ chồng ta nương nhau

Còn gì, cho ngày cuối
Không dám viết sử xanh
Mong con đừng mang nghiệp
Như cha thời chiến tranh

Thú đau thương

Khi hai tay đã bấu vào côi tử sinh
Buốt đến lạnh và tê đùn não tử
Là hạnh phúc đã đau thương quá độ
Bật máu thành tia vọt động buồn tim

Khi tiếng cười vang vọng côi hư không
Khinh mạn lắm nhìn xuống giòong đen bạc
Như con vật đã cuối đường, tuyệt vận
Lạnh lùng đi cùng lắm cũng một đời !

Khi một đời lọt cửa ngục đầu tiên
Thì sá gì trăm ngàn nhà ngục khác
Nào em biết, ta không còn nước mắt
Trí thần ta đã bỏ xác bay lên

Ta đang mở tròng nhìn thú đau thương

Hoàng hôn

Những con đường như lối vào chiêm bao
Lá cành đan nhau thắm thì nho nhỏ
Khi ta trở về chiều hoàng hôn đỏ
Đỏ theo dặm dài tiếng hát Nat King Cole

Khi ta trở về, hồn bỗng đứng mênh mông
Xe chạy chậm đợi mặt trời đi ngủ
Mở cửa kính để vọng vào tiếng thở
Tiếng thở chiều, tiếng thở của hoàng hôn

Biển

Có những đêm sóng gọi thất thanh
Sóng gọi lên đường hay van trở lại
Quê hương là gì, đất trời vô lượng
Nghĩa lý gì đâu, xót ruột tim bào

Nha Trang là gì,
Sao hai chữ bầm gan
Hai chữ cứ chích hoài những đêm thao thức
Hai chữ cứ chồn vồn, trên đầu trên tóc
Cứ đội âm trong tâm trí già nua
Ừ, thì Nha Trang, Nha Trang thì sao
Dấu thơ ấu có ích gì tìm kiếm
Con còn đỏ tị nạn rồi, bỏ biển
Em bông bê đã mất tích không về
Nha Trang là gì,
Sao cứ gào mê
Cứ ngỡ như một ngày biển động

Cứ thấy lại một bầu trời lồng lộng
Nắng, gió, mặt trời, cát bỏng, phỏm chân
Và con ốc nào lặn dưới đáy sâu
Có đựng hết cho ta những ngày trở gió
Và trên bầu trời đêm muôn vì tinh tú
Có những vì sao nào côi cút nhất Nha Trang

Tôi bây giờ như loài ốc mượn hồn đi hoang
Vỏ ở xứ người mà hồn thì cố xứ
Ở nơi đó, Nha Trang trái tra trái ấu
Ở nơi này, nổi nhớ cũng trái ấu trái tra...

Còn chỗ nào

Còn có chỗ nào dành dùm khỏi tiêu
Để anh cất đi một thời tuổi trẻ
Để khi nản lòng hay buồn vô kể
Mang ra làm bùa, để ngẩng đầu lên

Còn có chỗ nào tạm trú nắng mưa
Để anh cất vào đôi giày hủ mủm
Để khi về già quê nhà thắc thỏm
Anh vẫn tự hào lợi khắp quê hương

Còn một chỗ nào u uẩn niềm phong
Để anh dấu đi hận thù phần nộ
Như con ngựa thồ xiềng chân xích cổ
Tiếng hí nã nùng, tiếng hí thê lương

Còn một chỗ nào phải giữ trăm năm
Vâng, thì thừa mình, con tim anh đó
Anh sẽ bỏ vào tấm lòng người vợ
Có một tên chồng quen thói lông bông

Đêm ở trên toà twin towers

Thang máy đi lên tầng thứ mấy
Hai lầu sừng sững twin towers
New York New York I love New York
Những con đường Non Stop ngày đêm

Ta lên chót vót lên cao phố
Chót vót cùng mây cùng trăng sao
Ta đứng trên vô cùng New York
Ngỡ như mình đứng giữa chiêm bao

Ta đứng giữa một trời ánh sáng
Nơi này là viên ngọc trần gian?
Dưới kia cuộn cuộn giòng ngân nhũ
Chảy mãi thành sông ngập phố phường

Duy chỉ Hudson là bóng tối
Làm sao nhìn thấy Thần Tự Do
Để nói trong đêm lời kinh nguyện
Xin Bà hãy nhớ đến Việt Nam

Đêm xuôi xa lộ

Xa lộ lái về đêm không ngủ
Đường dài đèn sáng như kim cương
Mỗi chiếc xe về mang lặng lẽ
Ngàn ngàn chiếc khác chờ cô đơn

Kinh Nghiệm

Một người hai người rồi ba người
Tôi nói hoài tôi là thằng chót
Tôi nói có lần tôi phần uất
Bởi vì tôi là thằng chót - chạy sau

Khi một người bị tất cả bỏ rơi
Cả em nữa
làm sao tôi không đau khổ
Tôi đã nói, đôi khi con hùm con hổ
Phải liếm hoài để nhớ mãi vết thương

Tôi mù đui ra với chiến trường
Bởi không ai dạy tôi phải chân sau chân trước
Để rồi khi biết đời này muốn sống
Phải sẵn sàng thủ chân trước chân sau
(Những kẻ nói nhiều thường hay chạy mau)

Ham vui

Ngày đã tàn mà chưa chịu về
Cứ ham vui làm thẳng biệt xứ
Mất đã mờ thấy gà hóa cuốc
Trời ơi, vui đến khi nào

Có lúc hoá khùng, giận giặc chiêm bao
Để đời hẩm hiu như con ốc biển
Con ốc mượn hồn buồn ôi liến xiển
Xỏ dây để dành làm của hồi môn

Chia chung

Ngó ra bên ngoài phi trường tấp nập
Ngó lên trên trời tàu xuống tàu lên
Ngó quanh mọi người vẫn đi, vẫn chạy
Ngó lại đời mình, vẫn xuống vẫn lên

Ngó xuống lầu cao, đường ngang đường dọc
Ngó lòng bàn tay, đường dọc đường ngang
Ngó miệng lưỡi mình, tiếng người tiếng mẹ
Ngó thân phận mình, Việt Mỹ tùm lum

Lạc đường

Tôi lạc rồi, em biết không
Tôi đang quờ quạng giữa vùng mù sương
Cũng vì cái ngạnh cái ương
Ngỡ mình là lính tiền phương thử nào

Rồi trời đất cho tôi mùa xuân

Rồi cuối cùng, nụ đã đâm bông
Chút e ấp của dậy thì con gái
Chút rạo rức của xuân mùa thay áo
Lộc của đất trời, em cứ tự nhiên !

Rồi cuối cùng, mùa đông ngủ quên
Khắp nơi nhân gian, phố phường mở cửa
Anh cũng mở cội lòng rêu phủ
Và lắng lơ chào
cô nhỏ tầm xuân !

Im lặng đen

Rồi nổi buồn tôi, tôi xin đóng cửa
Tôi đóng cửa rồi, còn im lặng đen
Còn con tim này ai cho tôi lửa
Tôi mất bạn bè, tôi mất cả em

Tôi đóng cửa rồi, mình tôi cô độc
Chỉ bốn vách tường, bàn ghế trơ cam
Tôi đóng chặt rồi, khoá hàng mấy lớp
Mà buồn cứ vào, cứ lạnh châu thân

Tôi nói với em, như nói với ma
Tôi kể với em, như người cuồng trí
Tôi phải làm gì, giữa cơn hồng thủy
Em tôi lênh bênh xác tấp Thừa Thiên

Tôi nói với mình, thằng tôi mất xứ
Tôi nói với quê, quê tôi điêu tàn
Tôi nói với lòng, lòng tràn lụt lũ
Tôi nói với nhà, tội lắm Việt Nam.

Mười Năm

Mười năm một góc phòng hiu quạnh
Một chỗ ngồi như kẻ ẩn cư
Mười năm miệng ngậm cùng tâm sự
Đời cứ loanh quanh hoài cơn mơ

Mười năm lên xuống thang lầu cũ
Đôi lúc nhìn về hướng cội Nam
Giật mình. Thấy huyết hoàng hôn đỏ
Trên nhánh cây gầy trơ trụi câm

Mười năm cũng vẫn dòng xe cộ
Cũng vẫn đèn xanh đỏ đập đều
Con đường lên phố mười năm ấy
Có exit nào để bớt cô liêu

Mười năm ta nhuộm bao lần tóc
Em còn thương không muốn ta già
Em không hiểu mười năm đã mỗi
Con ngựa què thúc thủ truông xa

4/1990

Tha lỗi dùm ta

Những con đường và những hàng cây
Những bảng số và đèn xanh đèn đỏ
Những tên gọi của những người cùng sở
Những láng giềng và bà Mỹ nhà bên
Tha lỗi dùm ta, ta không rõ tên
Cho dù đã hai mươi năm làm công dân mới
Tha lỗi dùm ta, mỗi ngày mỗi tối
Bên dòng đời, ta vẫn sống lơ mơ
Tại xứ Mỹ này, bạn ta chiếc xe
Chiếc xe già nua từ đời 87
Tội tình cho xe, cùng ta đưa đẩy
Ru nỗi vui buồn hoạn nạn cùng nhau
Có khi một mình lái lên đồi cao
Nốc cạn lon bia, mà sa nước mắt
Trong sương núi, mập mờ đỉnh dốc
Ngỡ như xóm làng buôn bản thân quen
Ngỡ như con đường dẫn ra tiền phương
Buổi sáng rít hơi thuốc chuẩn cho ấm

Khi ta đến, giặc mừng bắn pháo
Máu loang ngọn đồi cao nhất DakTo
Ta trót mang trong người ngựa chứng bơ vơ
Hôm nay, bỗng nghe gió mùa phương Bắc
Gió mang cái gì rất quen đã mất
Hay là mùi đất mẹ của ta?

Ngày bão rớt

Chiến trường chiến trường ! địa cầu kinh phong!
Như cơn bệnh đang vào giờ mê sảng
Mất bão đỏ ngẫu, xoáy cơn hôn loạn
Trút hả hê thêm lồng lộn điên cuồng
Ta theo đoàn người bỏ trốn tai ương
Ta chạy mãi giữa biển trần nước lụt
Nước ngập bốn bề, nước dâng, dâng ngập
Biết ở nơi nào, là chỗ bình an
Biết ở nơi nào lãnh địa Sơn Tinh?
(9/16/99 ngày bão Floyd quét NJ)

Mượn hồn

Hai mươi năm thì hai mươi năm
Con ốc hôm qua bây giờ trần trở

Tiếng sóng, mặt trời, cứ kêu đòi nợ
Quê nhà. Quê nhà. Hai chữ Việt Nam
Con ốc hôm qua từ một quê hương
Nằm giữa bãi, màu xa cừ, hổ phách
Còn lại bây giờ vỏ khô bạc trắng
Lạc lõng xứ người đợi thủy triều dâng

Tôi cũng như loài mượn hồn đi hoang
Từ chú ốc hôm nào tôi quên bỏ mất
Vỏ tôi đó nhưng hồn tôi trôi dạt
Ai ở quê nhà có thấy hồn tôi?

Còi tàu nửa đêm

Rồi cuối cùng, xin chào còi phù du
Trong hiu quạnh nửa đêm còi lạc lõng
Chợt thức dậy, nỗi buồn lên, bật khóc
Đêm quá dài, sao mắt mở chong canh
Rồi chuyến tàu sẽ rời ga lặng thinh
Tôi sẽ áp mặt vào khung cửa sổ
Đôi mắt thâm quầng, của đêm không ngủ
Thêm một con tàu lại bỏ tôi đi
Trời ơi, trời ơi chuyến chót tàu đi
Tôi khờ dại cứ chần chờ ở lại
Khi chợt tỉnh, thấy đời mình quá dại
Quá dại như người bị bỏ đằng sau
Khi tiếng còi bật vỡ đêm thâu.

Cám ơn đời (I)

Buổi sáng em mang cho tôi một nụ cười
Cùng một hàm răng hạt lựu
Cùng những sợi tóc mây
Cùng bờ ngực bồng câu mềm mại
Ôi buổi sáng
Buổi sáng hôm nay
Lòng tôi rộn ràng như chàng trai mới lớn
Tôi sẽ bỏ ngoài tai những hệ lụy oan khiên
Những nhân danh, những mỹ từ, những buồn vui,
phần nộ
Tôi cũng chẳng cần nhớ hôm nay mình phải làm
gì
Tôi bắt đầu ba gai
Bởi vì tôi còn phải giữ gìn những nụ hoa đời vô
cùng quý giá

Cám ơn đời (11)

Cảm tạ em mỗi ngày tôi vẫn còn giấc mơ
Khi mỗi ngày tôi đẩy đời tôi đi buồn bã
Khi mỗi ngày tôi qua trăm ngàn đèn xanh đèn
đỏ
Tất chớp liên miên giữa cõi chợ người

Cảm tạ mỗi ngày em vẫn cho tôi
Niềm vui khua giòn trên bàn máy gõ
Những niềm vui mỗi ngày mọc lên nho nhỏ
Cứ xanh hoài trên khung cửa hồn tôi

Ngày đầu tại Mỹ

Chuyến Greyhound đã về trong mưa
Mưa ơi mưa ơi cả trời đông bắc
Tôi nói với em trăm lần đừng khóc
Sao lòng tôi mãi đột ử ê
Gia tài chúng ta: một chiếc va li
Mang tất cả cuộc đời xa xứ
Em yêu dấu, đây là xứ Mỹ
Gắng lên em để tới thiên đàng
Cứ tin cuối trời, miền đất bao dung
Không thù hận, không nhìn nhau chó sói
Em sẽ đến trông lại giàn bông giấy
Sẽ trồng thêm một khóm bông trang
Để khi buồn thấy lại quê hương
Thắp lại cây nhang giữa trời đất khách

Chuyến Greyhound đã về trong mưa
Gia đình ba người dất dàu tìm đất
Mưa ơi mưa ơi cả trời đông bắc
Biết nơi nào xóa kiếp lưu vong ?

Huy chương

Khi ông già hỏi vợ cho anh
Nhấn thêm một câu nhờ em kèm kẹp
Anh bèn xuống thành, nhìn con gái đẹp
Thôi già từ mi nhé, độc thân !

Thôi già từ những ngày tháng lông bông
Những cốc rượu đếm không bao giờ cho hết
Những bữa đói, bữa no, mà vui như tết
Những ngày hồng, ngày xám, cũng chia tay

Thôi già từ, lũ bạn chiều nay
Tự nguyện ra toà ký vào bản án
Giã từ nhé, môi son và má phấn
Những vỉa hè, những đường phố lê la

Ngày đầu tiên, vì yêu em, anh ngu
Không biết chiếc còng có con số tám

Không biết bên anh có nàng cảnh sát
Dang rộng tay mời vào cửa chung thân

Như vậy mà anh đã ở tù mấy mươi năm
Em vẫn theo anh,
không rời một bước
Em vẫn theo anh
khổ đau vui buồn hạnh phúc
Em học trường nào ghê gớm vậy em
Nhân danh ông toà tặng em huy chương ...

Thời gian ơi đừng vội

Thì mỗi ngày vẫn lối cũ đường quen
Những bánh lăn của cuộc đời chưa mỏi
Thong thả nhé thời gian ơi đừng vội
Ta chưa về thăm hết những thân sơ
Quà đất trời còn dư dật, no nê
Cuộc đời vẫn đầy những bất ngờ lý thú
Vẫn lóng lánh như một trời tinh tú
Vẫn đam mê như nhựa sống hồi xuân
Những con bồ câu vẫn nháy tung tăng
Những nhịp sắt vẫn reo giòn dưới bánh

Thì buổi sáng ta chào tay buổi sáng
Thì hoàng hôn ta chào lại hoàng hôn
Chào cuộc đời khi trời đã chớm thu
Thong thả nhé thời gian ơi đừng vội !

Những ngày ở Bi Đông

Nơi anh đứng chung quanh là biển
Bên kia thăm thẳm một khu rừng
Biển với rừng phong tỏa cả Bi Đông
Làm sao em biết anh vẫn còn sống sót
Làm sao em biết khi anh mừng quá sức
Là khi phải òa như muốn khóc tủi thân
Làm một đời người mệt lắm, phải không
Muốn dừng lại mà lần roi cứ quất

Nơi anh đứng, cả vạn người chen chúc
Cả vạn linh hồn, vừa thoát tử sinh
Cả vạn linh hồn bỏ lại sau lưng
Cả vạn linh hồn van xin sự sống
Nơi anh đứng, những mảnh đời lạc tấp
Như những mảnh thuyền trôi tả tơi

Bi đông, Bi đông, ngày quá dài và đêm quá lâu
Anh sẽ làm gì, khi đời khánh tận
Khi anh chỉ là một tên bại trận
Giữa lúc loài người phong cho bốn chữ
sử giả tự do

Điện Thư

Rồi những *bit* 1 và 0
Những trang điện thư gửi đi. Chờ đợi
Tôi đang mơ gì nơi xa vời vợi
Lạ vô cùng nhưng như thể đã quen
Khi tôi *click* vào một chữ *SEND*
Ngàn *bit* chở hồn tôi yêu dấu
Ngàn *bit* chích người tôi rớm máu
Như nỗi buồn của một kẻ vô duyên
Hay khi biết mình, quá sức trẻ con
Ước gì tờ thư trở thành màu tím
Để ngập hồn em như thời mới lớn
Thấy cuộc đời này quá đổi dễ thương

Hay khi đại khờ viết chữ M, N
Để em quăng đi vào trong thùng rác
Để em bức mình tha hồ nghiền nát
Để tôi cuối đời nhớ mãi vết thương

Thôi thì đành xin làm *ICON*
Có chùm hoa vàng trên màu xanh biếc
Buổi sáng buổi chiều tha hồ em *CLICK*
Cho tim kẻ này phải đập xà bâng

Em có tin không giữa cõi khôn cùng
Những *bit* 1, 0 cùng nhau chia sẻ
Những *bit* âm dương rộn ràng kể lể
Như lòng tôi, cũng vậy, cho em
Dù em chỉ là người bạn không quen...

Windows

Ở phòng Lab có những máy computer
Có những Windows 95, NT, hay 98
Có những Windows chờ cô mỗi sáng
Cô sẽ mỗi ngày, mở lại *system*
Cô sẽ mỗi ngày quanh quần áo còm
Sẽ buồn bã theo những dòng những chữ
Sẽ hồi hộp như một người thám tử
Cố đuổi đi tìm con *bug* hệt hơi

Ai bảo đôi mắt kia buồn lên chơi với
Để tôi phải ghen cùng Windows Microsoft?
Ai bảo cửa sổ linh hồn là con mắt
Để tôi cứ nhìn cánh cửa quanh năm ?

Ai bảo cô chọn ngành computer
để con *bug* kia hành cô mệt lả
Ai bảo cô cứ đóng hoài cửa sổ
để tôi cứ mò hoài *output* khổ cả đêm?

Ôi những Windows cứ thay mỗi năm
Có Windows nào mở lòng cô bạn hử?

Bãi lạnh

Bỏ ngoài bãi đậu xe với
Với rừng phong lạnh xám trời tịch liêu
Mênh mông trời đất buồn hiu
Chưa tàn thu mà ngậm ngùi ủ ê
Bỏ ngoài cây lạnh tê tê
Tôi vào cánh cửa nẻo nề áo cơm

Đi về

Đi về biết chở gì theo
Chở theo vạt nắng bên đèo xiên xiên
Đi về, tôi chở mình ên
Bạn đường đã bỏ lại triền cận sơn...

An ủi hiền thê

Cầu sao năm ngày trôi qua thật nhanh
Để cuối tuần ngủ dậy trưa, không lo bấm thẻ
Em ạ, phải gắng lên, như người chiến sĩ
Nơi xứ này, thật khó được ngồi không

Phải gắng lên, dù ngoài đường tuyết đã đông
Mong vô ích, bão đã dạt ra ngoài biển cả
Mong vô ích, nằm nhà ăn tiền chủ
Bởi chủ lúc nào
bao tử
cũng chưa no...

Cảm tạ đất trời

Những con đường và những hàng cây
Những nhánh tay đan nhau làm thành bóng mát
Như những đôi tình nhân sợ rồi ngăn cách
Cứ giữ hoài đôi lứa đến trăm năm
Anh trở về, rất cảm tạ thiên nhiên
Bởi đời sống này
đôi khi quay cuồng như loạn trí
Như những giấy tờ có quá nhiều chữ ký
Từ lúc làm người đến lúc lâm chung

Anh trở về, xe nhẹ chở hoàng hôn
Đàn vịt xám gọi chiều ới chiều hời
Bằng bạc nắng, nắng cũng tàn, nắng trải
Trên mặt hồ, mờ nhạt khóm phi lao
Anh trở về, hồn chìm đắm chiêm bao
Chiều lắng xuống, thấp dần, trời sắp tắt
Nhà vợ đợi cơm
cho thông dong một lát
Kéo đất trời lại sắp sửa bỏ đi...

Còn lại

Thì đây, còn lại đôi giày cỏ
Còn lại đàng sau những mất còn
Thì đây, trong trái tim tan vỡ
vẫn ngọt ngào như những nụ hôn

Ngày vàng

Còn lại hai vợ chồng già. Xa lộ
Đi về, buồn ngủ, đường lại xa
Vợ tiếp chồng
lái cho chồng ngủ
Gió lộng ngoài
gió lộng u u

Mất ta vẫn ráo, sao không ngủ
Xe vẫn lao vào chốn tối đen
Trong cõi vô cùng yên lặng, bỗng
Em cất lời, bài hát quê hương
Xe vẫn lăn đều không than thở
Lời ca vẫn tiếp tục lên đèn

Đêm vẫn đêm dài đêm không ngủ
Người vẫn đi về cùng cõi mộng mê

Tính số

Ta bắt đầu tính số
Lật từng trang từng trang
Mắt mờ như mù sương
Lòng ngậm ngùi hoài niệm
Tuổi trẻ ơi giã biệt
Tuổi thơ ơi xin chào
Tuổi già đến khi nào
Sáu mươi trang rồi đó

Nhìn lại trang nhuộm đỏ
Nhìn lại trang nhuộm đen
Những mảng màu tóc tang
Chất chồng trên giấy vở

May còn tình chồng vợ
Là vẫn đẹp như son

Hương New York

Cám ơn những khung cửa kính treo đầy quần áo
lót đàn bà

Cám ơn vỉa hè ta bước cùng niềm vui nhẩy múa
Hãy hít thật no nê dù thành phố ô nhiễm nhất
quả địa cầu

Bởi trên trần gian không có nơi nào có hương
thơm tuyệt vời như ở New York
Từ nàng Nữ Thần Tự Do

Đêm ra biển

Đêm ra biển, đêm dậy đàn đêm tuyệt mộ
Đêm lay Trời lay Phật lay Ba Ngôi
Đêm lên thiên đàng hay địa ngục, đêm ơi
Đêm chơi với lẫn ranh miền sống chết
Đêm rất lạnh mà đêm tru thảm thiết
Đêm hiền từ mà đêm nổ lòng ghe
Đêm sóng gào mà đêm lại nín khe
Đêm gió dữ mà bình an nhắm mắt
Đêm nước mặn mà ngọt ngào nổi chết

Đêm quá dài mà ngắn chớp tử sinh
Đêm ơi đêm, một cõi u minh
Đêm bật khóc nhìn chúng tôi tự sát...

Hẹn lòng

Như buổi nọ anh về không ai biết
Như hôm kia anh bỏ biệt không về
Hẹn với lòng tháng chạp sẽ về quê
Mà hơn hai mươi năm vẫn chưa về cố xứ
Khi hứa hẹn cứ nghĩ mình trẻ quá
Giờ thì già, ngựa đã nản chân bon

Vâng, thì về, nhưng hồn chắc héo hon
Nhang lửa lạnh cần gì khơi dĩ vãng
Lớp hưng phế đã rêu mờ phong cảnh
Những con thuyền chắc lạc mất, lênh đênh
Vâng, thì về, về với cõi mộng mênh
Để nghe tiếng gọi đò bên sông ai đó...
Vâng, thì về, hai mươi năm, cũng thế
Một trăm năm thì cũng vậy.
Phù vân !
Áng mây trời trên chót núi Cù Mông
Vẫn trôi mãi, cần gì mà tưởng tiếc...

Đưa vợ đi tiệm chay

Đưa vợ đi New York
Đưa vợ đi tiệm chay
Tha lỗi ta hôm nay
Bản thân không thể nuốt...

Ngày New York

Mang quần jean bạc phết
Mang chiếc áo pull màu
Đi đôi giày không tất
Tóc bụi hành viễn du

Ta đi về New York
Ta lên cầu Skyway
Qua phi trường Newark
Qua hầm dài Holland

New York, về New York
Đây là Chinatown
Hương nào tiêu cho hết
Một ngày đầy chiêm bao

Ta lên đường 34
Ta xuôi đường số 5
Ơi đàn bà con gái
Ngọt ngào như táo bom

Khó kiếm giữa mùa đông
Được một ngày nắng ấm
Khó kiếm giữa trần gian
Táo hồng như New York...

Cảm tạ New York

Xin cảm tạ niềm vui
Trên vĩa hè ca hát
Xin cảm ơn New York
Cho ta ngày thanh xuân
Xin cảm ơn đôi chân
Vẫn còn đi, còn đứng
Xin cảm ơn đôi mắt
Vẫn còn đắm còn si
Xin cảm ơn con tim
Vẫn còn nghe rạo rực
Xin cảm ơn tặng vật
Dưới mặt trời mặt trăng
Xin cảm tạ trần gian
Úi chà chà ! New York

Mất tích

Tôi đứng bên này bờ New York
Bên kia thành phố khói che trời
Dưới đồng tro tàn thê thảm ấy
Xin tìm dùm
anh em mất tích
Twin Towers

Lại về New York

Nữ Ước ta về, ghé lại Chinatown
Ngồi quán bên đường, hâm tình Chợ Lớn
Em gái xắm mang quần jean hở rún
Một khoảnh ngọc ngà mát cả Canal

Trời sắp vào đông, mà nắng lại xôn xao
Trên những vỉa hè trăm năm hẹp nhỏ
Đã quên lãng rồi
đôi song sinh dưới mộ
Xe và người cuộn cuộn đổ downtown...

downtown

Những con đường cuộn cuộn
Giòng thác lũ xe, người
Những vỉa hè khiêu vũ
downtown, về downtown

Những con đường 6 lanes
Những chớp đèn xanh đỏ
Những đoàn xe hối hả
Người, người sóng nhấp nhô

Những bờ ngực tròn căng
Những má môi son phấn
Nữ Ước ôi Nữ Ước
Ta nhập bầy diên bình

Chào những con bồ câu
Mua lon cô, hot dog
Vừa ăn vừa ngắm phố
Downtown về downtown

Đời sống quá bon chen
Niềm vui thì quá ít
Tội cho người chỉ biết
Chỉ hận thù, giết nhau

Khi ngồi ở IKEA

Bên này IKEA nhìn qua bên kia phi trường
Những con tàu lên và xuống
Anh sẽ đếm hoài đếm hoài
Mà chuyến tàu nào
Không có chuyến nào
cho anh và em gặp lại

Đôi khi dĩ vãng là những trang buồn
Mà cứ nhớ hoài, nhớ đến rưng rưng
Chưa nói với em những điều muốn nói
Bây giờ đã già
và lại cách xa
thì chắc phải ôm theo về một cỗi nào
như mang vết thương
vết đau
vết chém
dịu dàng và khờ khạo làm sao

Anh đang ngồi ở IKEA
Bên kia đường là phi trường Newark
Một con tàu cất cánh về hướng Nam
Một con tàu cất cánh về hướng Bắc
Như anh và em
hai người hai ngã

Rồi một con tàu chớp đèn đáp xuống sân bay
Anh nói với lòng mình
Không có ai,
không có người nào để ta phải gặp
Để ta phải bồi hồi
Để ta phải ôm choàng và òa vỡ nỗi vui mừng
Để ta phải nói nhỏ em làm sao biết là anh nhớ
em lắm không

Không có người nào
Mà tuổi thì xế rồi
Đợi hoài, thêm mờ con mắt

Cảm tạ người

Chắp tay tôi tạ ơn trời

Cho tôi tìm thấy cuộc đời để vui

Chắp tay tôi tạ ơn người

Cho tôi nếm được một thời mặn cay...

Người lính nhỏ

Ngôi trường của con ở phố Logan
Con đi học như một người lính nhỏ
Những lối bản, vách tường vôi lói lỏ
Những vĩa hè cỏ dại bám hoang vu
Đưa con đến trường
khi mây bàng bạc mùa thu
Ba chỉ lên trời
mà con tìm hoài chẳng thấy
Con đi học, không bạn bè bay nháy
Không đế mền tu hú hát bên tai
Không ngoại hiền tay nắm cháu yêu
Không cơm nguội để dành con khi đói
Con đi học, không có ai để mà nũng nịu
Tội tình con, quá nhỏ phải xa quê...

Người lính nào cũng có đội ngũ bốn bên
Chỉ có mình con
hăm hiu không một người sau trước

oOo

Ngày tốt nghiệp,
mẹ vui mừng mẹ khóc
Không ai ngờ cậu lính nhỏ ngày xưa
Đang đội mũ nồi, áo trắng như mơ
Hớn hở với bạn bè tràn trề hạnh phúc
Phải cảm ơn con
cho ba những tia nắng ấm
Sưởi cõi lòng trong buổi lạnh hoàng hôn

Hãy chụp dùm tôi tấm hình với thằng con
Khi tôi mang chiếc áo nhà binh cũ mềm bạc
phết
Cho con tôi hiểu là trong giòng máu lính
Gian khổ nào cũng bất chấp vượt qua
Như con bây giờ là một *doctor*...

Con ở xa về

Rồi con về, cánh cửa mở ra
Căn nhà bỗng nhiên rộn ràng mở hội
Đèn lại sáng, bàn ăn ngồi lại
Chén đĩa lâu rồi lách tách reo vui

Rồi con về, phòng ấm, nhà vui
Mẹ rồi rút dọn lại căn phòng cũ
Đây chỗ của con, khi đời mệt lả
Để con trở về ghé bến bình an

Mẹ bằng con

Mẹ bằng con. Vượt biển

Mẹ bằng con. Tìm ba

Mẹ bằng con. Mê man

Mẹ bằng con. Trời hỡi

Mẹ bằng con. Sóng dội

Mẹ bằng con. Biển gào

Mẹ bằng con. Nước vào

Mẹ bằng con. Ngồi ngóp

Mẹ bằng con. Hải tặc

Mẹ bằng con. Lạ van

Mẹ bằng con. Trời ban

Mẹ bằng con. Thi Sĩ

Đưa con đi học xa

Rồi cuối cùng con cũng phải đi xa
Gìn giữ lắm cũng một ngày từ giã
Như con chim cuối cùng rời xa chiếc tổ
Để nỗi buồn trên những cọng rơm khô
Để nỗi buồn theo những dặm xa
Vào lòng mẹ, ngày con vào đại học
Xe chở ba người mà xe sao quá nặng
Nặng vô cùng trong lồng ngực buồn tìm
Mùa hè ơi, chở nắng về tháng năm
Có biết cả lòng người đang giăng màn lệ ?
Rồi con đến một nơi niềm vui vô kể
Rồi ba mẹ trở về nhà trống trải điêu hiu
Con đường này dẫn con đến tương lai
Nhưng đưa mẹ trở về ngập tràn nước mắt...

Con trở lại rồi đi

Con trở lại
mái nhà đâm rợn rã
Con xa nhà
cả tháng nhà mênh mông
Khi con rời nhà lá rụng ngập sân
Để mẹ nhớ con càng thêm quay quắt
Con trở lại nhà
mẹ trải mền con đắp
Con xa nhà, mền gối vương mùi con
Mùa thu ơi, sao trời đất rưng rưng
Hay lòng mẹ đang ngập tràn nỗi nhớ ?

Nhổ tóc sâu cho vợ

Em ngồi lại đây để anh vạch tóc
Tìm sợi nào sâu, sợi ngứa em yêu
Anh sẽ nhổ dịu dàng từng chân gốc
Bởi sợi tóc nào anh cũng nung niu

Tay anh vụng, nên nhổ hoài chẳng được
Mất anh mờ, đen trắng cũng phân vân
Vâng em ạ, từ lâu anh lỡ dại
Mất sáng chỉ dành những bóng giai nhân

Em yêu dấu, cụ Tú Xương biết lỗi
Làm bài thơ tặng bà vợ ven sông
Anh cũng theo gương làm thơ hối lỗi
Của một tên chồng nay biết ăn năn.

Kết

Lời cảm tạ bên giòng kênh Raritan

Trưa lái xe ra bờ kênh Raritan
Mang theo hai bình thermos
Bình đựng cơm
Bình chứa thức ăn
Sáng sớm vợ ta để dành cho ta trước khi lao ra ngoài
cửa gió
Ta ngồi dưới tàn cây rậm lá
Trưa êm và giòng kênh êm
Đây là phần vợ
Đây là phần đất trời

Phần em thì cay đắng ngọt bùi
Phần đất trời thì mệnh mông vô lượng

*****

Giòng kênh đào Raritan chảy từ mạn ngược
nối liền hai giòng sông Hudson và Delaware
Như cánh tay nối liền hai miền Nam Bắc
Có chuyến xe lửa hú còi đi qua
Tiếng dội âm âm
Có tiếng chim nào như thân quen
Chích chòe hay sáo núi
Có bầy vịt con theo mẹ lội trên giòng

rồi tiếng thầm thì của gió ru...
Có những bông dâm bụt nở rộ bên bờ
Và có cả bảng đồng sậm đen gắn trên hòn đá
ghi lại công trình đào giòng kênh gần hai trăm
năm về trước....

như một niềm cảm tạ của thế hệ đi sau về
những người đi trước

Nhưng nếu họ cảm tạ một lần thì ta phải cảm tạ
trăm lần
Bởi vì ta đã hiểu thế nào là khối đất sét dìu dặt
Những đường mương ngập nước tối cổ
Và những giọt mồ hôi hay giọt mưa lạnh buốt
Bởi vì ta đã hiểu là hàng người tiếp tục chuyển nhau
từng thúng đất, thúng bùn
dưới một mặt trời nắng lửa...

trên những con kênh đào không bao giờ
chấm dứt...

Chỉ có khác chẳng là
hy vọng và tuyệt vọng
Con người và thú vật
Nhớ ơn và bội bạc
Thống trị và nô lệ
Thương yêu và trả thù

Và bây giờ, cho trang cuối này
ta cũng xin khắc tấm bảng đồng
cảm tạ đất trời vô lượng
vợ con và bạn bè
như tấm bảng đồng gắn vào hòn đá bên giong kênh
đào Raritan ở vùng South Bound Brook

PHỤ LỤC

PHAN BÁ THỤY DƯƠNG

Qua Ô CỬA của Trần Hoài Thư, Nghĩ và Viết Về Thơ Chiến Tranh Miền Nam

Herbert Hoover vị tổng thống thứ 31 của Hoa Kỳ đã nói: “Giới lãnh đạo già tuyên bố chiến tranh nhưng chính giới trẻ là người phải chiến đấu và chịu chết.”

[1] Chiến tranh đã tạo nên không biết bao nhiêu cảnh ly tán, hủy diệt không biết bao nhiêu sinh mạng một cách oan uổng và làm kiệt quệ trầm trọng tài nguyên quốc gia. Nhưng, nếu nhìn từ một góc độ khác, chiến tranh cũng đã sản xuất, tạo nên nhiều vĩ nhân lừng danh trong quân sự, những văn thi sĩ lỗi lạc trong nền văn học sử thế giới.

Bài viết ngắn này không phải là một luận đề về thơ chiến tranh toàn cầu mà chỉ giới hạn trong thơ Chiến Tranh VN, trong giai đoạn tàn khốc nhất, từ thập niên 60 cho đến ngày miền Nam rơi vào tay chế độ Cộng Sản Hà Nội. Hạn hẹp hơn nữa, người viết chỉ muốn truyền đạt, giới thiệu đến bạn đọc một số cảm xúc,

hình ảnh, tâm tư... của người lính chiến Trần Hoài Thư [THT] đã phản ánh qua tác phẩm của anh: Ô Cửa.

Tuy nhiên, để có thêm hương vị, khai triển chủ đề rộng hơn đôi chút, người viết sẽ đề cập, dẫn trích thêm một số ít thơ về chiến tranh của các văn thi sĩ Việt, Mỹ khác - những người đã trực tiếp cùng THT tham dự cuộc chiến “ý thức hệ” trong giai đoạn đầy nhiều nhượng độ. Nếu thấy cần thiết, sau này người viết sẽ trở lại, bàn về đề tài sâu rộng hơn, với nhiều thi sĩ tiêu biểu cho cả 2 miền Nam Bắc, cùng những khuynh hướng đối kháng hay quan điểm tương đồng.

Theo lời tác giả, Ô Cửa là một tổng hợp của 5 thi tập: Thơ THT, Qua Sông Mùa Mận Chín, Tháng Bảy Hành Quân Xa, Ngày Vàng và Người Lính, mà anh đã xuất bản trước đây - sau khi nhuận sắc, tuyển chọn lại. Tập thơ dày 380 trang, với 237 bài, in trên giấy đặc biệt, tranh bìa của Thân Trọng Minh, do Thư Ấn Quán của anh ấn hành. Bản đẹp, dành tặng thân hữu nên không thấy ghi giá bán.

Danh từ “thơ chiến tranh” kể từ Homer đã trở nên càng ngày càng phổ biến một cách rộng rãi, nhất là sau khi chiến cuộc VN kết thúc. Hiện nay các quốc gia đồng minh của VNCH và đã từng trực hay gián tiếp tham chiến trên lãnh địa VN, mỗi nước đều có rất nhiều cơ quan, thư viện... lưu trữ, quảng bá thi ca viết về cuộc chiến VN, được sáng tác bởi những cựu chiến binh của họ. Cho đến bao giờ thì thi ca về thể loại này của các tác giả miền Nam trước 75 mới được các tổ chức văn hóa, chính trị hải ngoại hay nội

địa dành cho nó một vị trí nghiêm túc, sáng sủa hơn, để bảo tồn những ấn chứng quan trọng trong giai đoạn lịch sử đã qua, đã được khép lại?

1. Trục diện với chiến tranh, tiếp cận với từ thân

Bây giờ chúng ta hãy bước qua Ô Cửa, thử đi vào nội dung cuốn sách để xem người chiến binh này đã trình bày, muốn chuyển gửi những gì tới người đọc, qua những năm dài phục vụ dưới cờ, trong thời tao loạn, nhiều nhương:

Giòng sông phân tranh hai vùng thù nghịch. Đêm xuống đời gặp cơn nước nổi. Súng đạn đưa khỏi đầu. Từng cơn một vượt sông. Rồi trước khi trèo ngọn Kỳ Sơn. Anh lạc trên cánh đồng trắng mênh mông. Không biết nơi nào là cõi dữ. Trên đôi vai anh nặng nề lịch sử. (“Đêm Vượt Sông,” tr 5)

Từ giã giảng đường chật hẹp, nóng bức, người sinh viên mang đầy lý tưởng, hoài bão và mộng mơ ấy đã chấp nhận đi vào nơi thâm sâu cùng cốc, theo lời kêu gọi của núi sông. Ngoài trách nhiệm thi hành nghĩa vụ công dân, có thể anh còn coi việc đó như một lần đi thám hiểm, khai phá về những chân trời mới, quuyến rũ hơn, để thường ngoạn thiên nhiên, giao lưu nhân thế, thử thách định mệnh:

Ở đây đèo ải ngăn sông lộ. Trăm đũa lên có mấy đũa về. Giày trận bám bùn mưa tối mịt. Mùa hè gió thổi bụi tề tề. Thanh niên ta bỏ miền trung thổ. Theo máng mây trời trên bản xa. Núi dựng. Rừng bạt rừng.

*Lá mục. Phơi ngàn năm lạnh cắt xương da. Ta về
ngơ ngác cơn sinh diệt. Ngỡ làm tên ẩn sĩ tìm
trầm...(Về Vội Núi, tr 55)*

Cũng trong ý niệm chấp nhận khoác chinh y để bảo vệ quê hương, giữ gìn lãnh thổ, từng lớp, từng lớp lớp thế hệ tuổi trẻ đã đành bỏ cả tương lai, hoài bão rồi mang theo cuộc tình để tham dự vào cuộc chiến đấu gian lao, mà tự thân họ không có quyền lựa chọn, hoặc từ chối:

*“...Vào giờ G ta ra mặt trận - nón sắt bần thần theo
gót giày xô - hiu hắt đường mưa tiến về âm phủ - vừa
cảnh giác đời, vừa ủ chiêm bao - khẩu súng cạc bin
chúi đầu xuống đất - như muốn nói gì với cánh Rừng
Lăng -*

*Xuân Phổ bên kia chập chờn bóng địch - lập cập hồn
ai, bèo vướng chân mây ? - nước lạnh môi khô lóe
lên đóm nhớ - màu mắt bên màu hoa súng ngày xưa
- ta vẫn yêu em, yêu toàn nhân loại - nên gặng khom
lưng, tiến chiếm Xóm Dừa...”* [Luân Hoán * [Trên
Đường Lữ Thửng Hành Quân, Đan Thù Có lẽ
Ngập Ngừng Tránh Ta](#)]

để lãnh nhiệm vụ trấn thủ biên cương xa xăm, tiền đồn heo hút, đầy đầy hiểm nguy, bất trắc. Vì chưng, họ đã lỡ sinh ra vào một giai đoạn lịch sử đen tối, vào thời buổi loạn ly, máu lửa với đạn bom và nước mắt:

*“...Giặc cứ pháo xá gì cơn bão giạt - nón sắt che cho
đờ lạnh mái đầu - đêm nén thấp ánh hỏa châu hiu hắt
- sinh nhật ai máu đỏ giữa canh thâu - đường trường*

*núi hai mươi năm chất ngất - tuổi lang thang vào
xương máu bàng hoàng - mai về phố với hồn chai
lạnh ngất - mua tình vui đồn trống chuỗi mệnh mang -
khúc chinh chiến đã từ lâu quên hát - vầng trăng treo
màu úa hướng mong chờ - mai xuống núi tiếp một
ngày phiêu bạt - tìm lại mình đánh thức một cơn mơ”*
[Nguyễn Mạnh Trinh * [Kontum Bài Thơ Cũ](#)]

Có người tuy dần thân, tham dự vào cuộc chinh chiến với thái độ thần nhiên, xem đó như là chuyện tai trời ách nước, một trò tiêu khiển, nhưng chắc hẳn trong thâm tâm anh cũng khó thoát khỏi những ray rức, trăn trở hoặc suy tư, đau xót về thực trạng rợn người phơi bày trước mắt:

*“Bồn bể sương muối bữa quanh - hỏa châu đồ rực
năm canh rợn người - ta về tham dự cuộc chơi - rượu
cần, súng đạn với lời kêu thương.”* [Huy Lực * Đêm Tiền Đồn Pleime]

Nghĩa vụ gìn giữ biên cương, lãnh thổ, quả là một gánh nặng luôn đè trên vai những chàng lính trận tiền phương. Từng hốc đá, cánh rừng, từng bờ sông, ngọn suối, từng chân núi, triền đồi mãi mãi là nơi hiểm địa, tử địa, dễ dàng hủy diệt, cướp đi mạng sống của mình:

*Một chút cay cay mà lòng buồn tủi. Buồn thì về đừng
nán lại thằng em. Không sao cả lên đồi cao xuống
vực. Đất mở rồi ở lại cũng buồn thêm... Cùng đứng lại
hai chân nghiêm cúi mặt. Đây hàng quân đọc lại thiếu
tên em. Người lính trẻ chưa đầy hai mươi tuổi. Nhớ
thì về cốc rượu để phàn em. (Viết Cho Thằng Em*

Nhớ thì về cốc rượu để phần em. Câu thơ chứa đầy triu mến, thể hiện một thứ tình huynh đệ chi binh thấm thiết. Đó là lời của một người anh dành cho đứa em vắn số, chứ không phải loại ngôn từ của một cấp chỉ huy nói với kẻ trực thuộc. Thứ tình huynh đệ chi binh và sự triu mến này, người ta cũng thấy hiện rõ nét trong thơ của Pete Agriostuthes dành cho người tiền sát viên tên Nam qua bài "He was a Chiêu Hồi", hoặc qua thơ của Kevin Bowen, Steve Mason, Sarge Lincetum, Wilfred Owen, Walter McDonald... Đặc biệt là của Yusef Komunyakka, người đã chiếm Pulitzer Prize năm 94 với tuyển tập Neon Vernacular xuất bản năm 93, trong đó chứa đựng phần lớn các bài của tập thơ mang tựa đề Việt ngữ "Điền Cái Đầu", vốn đã phát hành từ năm 88.

Súng đạn vô tình nào biết né tránh ai. Khi một người chiến sĩ không may, vĩnh viễn nằm xuống thì người đời thường cho rằng anh ta đã vị quốc vong thân, là một người anh hùng, là kẻ đáng được tuyên dương, ca ngợi. Có đúng vậy không hay ta cần thử suy gẫm, xét nghiệm lại câu nói lừng danh, mang hơi hám, tư tưởng phản chiến dưới đây của "papa" tức văn hào Ernest Hemingway -người đoạt giải Nobel 54 về Văn học, khi ông phát biểu: "Ngày trước người ta nói rằng: Hy sinh cho quốc gia của mình là một hành động cao cả và xứng đáng. Nhưng trong cuộc chiến hiện đại không có gì là vẻ vang hay thích nghi khi anh mất đi. Anh sẽ chết như một con chó cho một lý do chẳng có gì là tốt đẹp."[2]

Xin mời bạn đọc tiếp những vần thơ nóng bỏng, hồi hộp khác của chàng thám báo trẻ tuổi THT:

Băng đồng, băng đồng đêm hành quân. Người đi ngoi ngóp nước mênh mông. Về đây Bình Định ma thiêng lạnh. Mỗi địa danh rờn rợn oan hồn. Trung đội những thằng trai tứ chiến. Những thằng bỏ lại tuổi thanh xuân. Điều hâu bôi mặt hù ma quỷ. Thuở đất trời bày đặt nhiều nhương. Đêm của âm binh về xứ khổ. Poncho phơ phất gió hờn oan. Trên vai cấp số hai lần đạn. Không một vì sao để chỉ đường. (Trung Đội, tr 31)

Những cảnh tượng bi tráng, nghiệt ngã như thế cũng thể hiện đầy đủ trong thi ca của các chiến hữu đồng minh, như Marko Whiteley đã viết tại mặt khu Hồ Bò qua Lonely in the Reservoir, Thoughts of War..., như W.H McDonald viết ở Phú Lợi với "I Learned About War Last Night" hoặc Sarge Lintecum qua "Ambush" và nhất là bài thơ được phổ nhạc của ông, rất phổ cập, được mọi người ưa chuộng: "[The Vietnam Blues](#)".

Xin hãy đọc thêm những dòng diễn tả vừa chân thật, vừa ngộ nghĩnh, thanh thần của người "lính sữa" trong những ngày đầu nhận lãnh trách nhiệm dẫn dắt đơn vị:

Ta trở về giáp mặt chiến tranh. Đồi cháy lửa mặt trời nhuộm lửa. Thau rượu đế mừng ta thằng lính sữa. Dzo ông thầy hữu sự có thằng em. Trung đội ta về hai mươi mấy thằng con. Đưa gốc người Kinh, đưa Nùng, đưa Thượng... Trên đầu ta mũ rừng nhẹ hẫng.

*Trong túi ta một gói chuồn chuồn. Bắt tù binh mời
điều thuốc thơm. Để thấy miền Nam lính hiền ghê
gớm. (Ta Lính Miền Nam, tr 36)*

Qua 2 câu cuối của bài thơ, ta có thể thấy rõ phong cách của người chiến binh miền Nam khi đối xử với tù binh, hàng binh, dù mới cách đó không lâu đồng đội của mình đã bị giết, bị thương. Cũng với tâm trạng, bản chất đó, ta thử đọc xem Tô Thùy Yên đã trò chuyện như thế nào với người tử sĩ bên kia chiến tuyến trong đoạn thơ dưới đây:

*‘...Ở cõi âm nào người vốn không tin. Hỏi nhau chơi
thỏa chút tính bông đùa. Người cùng ta ai thật sự hy
sinh. Cho tổ quốc Việt Nam - một tổ quốc...? Các việc
người làm, Người tưởng chừng ghê gớm lắm. Các
việc ta làm, Ta xét chẳng ra chi.’ [Tô Thùy Yên *
[Chiều Trên Phá Tam Giang](#)]*

Hay những ngôn từ phóng khoáng, thân thiện, chứa chan hào khí, tình giang hồ của một quân nhân VNCH khác khi anh giáp mặt, trực diện đối phương:

*“...Kẻ thù ta ơi, các ngài du kích - hãy tránh xa ra
đừng chơi bắn nheo - hãy tránh xa ra ta xin xí điều -
lúc này đây ta không thêm đánh giặc - thêm uống
chai bia, thêm châm điều thuốc - thêm ngọt ngào
giọng hát em chim xanh - kẻ thù ta ơi, những đứa
xâm mình - ăn muối đá và hăng say chiến đấu - ta
vốn hiền khô, ta là lính cậu - đi hành quân rượu để
vẫn mang theo - mang trong đầu những ý nghĩ trong
veo - xem chiến cuộc như tại trời ách nước.*

Ta bắn trúng người vì người bạc phước - vì căn phần người xuôi khiến đó thôi - chiến tranh này cũng chỉ một trò chơi - suy nghĩ làm gì lao tâm khổ trí - lũ chúng ta sống một đời vô vị - nên chọn rừng sâu núi cả đánh nhau - mượn trời đêm làm nơi đốt hỏa châu - những cột khói giả rỗng thiêng uốn khúc - mượn bom đạn chơi trò pháo tết - và máu xương làm phân bón rừng hoang. [Nguyễn Bắc Sơn * [Chiến Tranh và Tôi](#)]

Chiến tranh. Ôi chiến tranh. Người ta đã nhân danh nó để hủy diệt không biết bao nhiêu nguồn sinh lực sáng lạng của quê hương, triển vọng của tổ quốc. Người ta đã nhân danh nó để làm tan rã không biết bao nhiêu cuộc tình nồng thắm và mái ấm gia đình. Lòng không mang hận thù, họ là các chiến binh VNCH đi bảo vệ lãnh địa, cương thổ. Họ là những cán binh “quân đội nhân dân” bị tuyên truyền, xô đẩy, lôi cuốn vào tình huống bi thảm “sinh Bắc tử Nam” để giới chớp bu CS mau chóng thực hiện ý đồ cướp đất, xăm lãng miền Nam. Bản thân họ nào được gì ngoài những thua thiệt, mất mát:

“Em hỏi anh bao giờ trở lại - Xin trả lời mai mốt anh về - Không bằng chiến trận Pleime - Hay Đức Cơ - Đồng Xoài - Bình Giả - Anh trở về hàng cây nghiêng ngã - Anh trở về hòm gỗ cài hoa - Anh trở về bằng chiếc băng ca - Trên trục thẳng sơn màu tang trắng - Mai trở về chiều hoang trốn nắng - Poncho buồn liệm kín hồn anh - Mai trở về bờ tóc em xanh - Vội vã chít khăn xô vĩnh biệt.

Mai anh về em sầu thê thiết - Kỳ vật đây viên đạn màu đồng - Cho em làm kỷ niệm sang sông - Đời con

*gái một lần dang dở - Mai anh về trên đôi nạng gỗ -
Bại tướng về làm gã cụt chân - Em ngại ngừng dạo
phố mùa xuân - Bên người yêu tật nguyền chai đá -
Thì thôi hãy nhìn nhau xa lạ - Em nhìn anh - ánh mắt
chưa quen - Anh nhìn em - anh sẽ cố quên - Tình
nghĩa cũ một lần trần trối.” [Linh Phương * [Kỷ Vật Cho Em](#)]*

Trong một cuộc nội chiến tương tàn mà bản thân những chiến sĩ miền Nam có lúc phải phân vân, tự vấn, suy tư:

*“...những thằng lính thời nay không mang thù hận -
bạn hay thù chẳng có một lần ranh - thôi hãy uống.
mọi chuyện bỏ lại sau - nếu có thể ta gây thêm cuộc
nhậu - bày làm chi trò chơi xương máu - để đôi bên
nuôi mầm mống hận thù - ta chán lắm rồi ba chuyện
ruổi bu - chỉ có bạn, có ta là người thua cuộc.*

*người yêu của bạn ở ngoài phương bắc - giờ này
đang hối hả tránh bom - hay thần thờ dõi mắt vào
Nam - để chờ người yêu mình trở thành liệt sĩ - rồi
cũng sẽ quên, như bao điều suy nghĩ - tình yêu như
một thứ điểm trang - che đi chút dối lòng, nhẹ bớt đi
chút nhọc nhằn - uống với bạn hôm nay ta phải thật
say - để không phải còn nhìn nhau hận thù ngun
ngút.” [Phan Xuân Sinh * [Uống Rượu Cùng Người Lính Bắc Phương](#)]*

Đọc những áng thơ hiền hòa, nhẹ nhàng kia, tôi tự nhiên như thấy lại bóng dáng của 2 người bạn gốc "cùi" là Vĩnh Nhi thủ khoa khóa 17, Hoàng Thọ Khương khóa 19 của trường Võ Bị Lâm Viên - Đà Lạt

và người bạn trẻ yêu thơ Trần Phước Chí khóa 18 của đội Tăng Nhơn Phú - Thủ Đức, hiển hiện về trước mắt.

Những chiến sĩ can trường thuộc Sư đoàn Phụng Hoàng này, khi bắt tù binh, họ luôn luôn cho đối phương ăn uống tử tế, mời mọc thuốc lá, rồi mới chuyển giao về hậu cứ. Họ không bao giờ cho sĩ quan an ninh đánh đập, dù đôi khi cần khai thác tin tức sơ khởi tại mặt trận. Rất tiếc, 3 chiến hữu tốt, hiền hòa này đều lần lượt ra đi, trước và sau biến động Tết Mậu Thân không lâu trước mắt tôi, trong những ngày tôi còn dấn thân, phục vụ tại khu chiến Tiền giang. Người viết, lúc đó, chẳng biết làm gì hơn ngoài việc viết bài chiêu niệm trên trang Văn Nghệ Quân Đội và mục Viết Cho Người Nằm Xuống để an ủi linh hồn người chết, và gia quyến họ.

Những biểu tượng đầy nhân bản tính trên đối với người khác giới tuyến của họ, cộng với sự thái độ, cảm nghĩ của THT, TTY, NBS, PXS... khiến tôi nhiều lần trầm thía tự thàm hỏi mình. Phải chăng những quân nhân này và còn nhiều, còn nhiều những anh em, chiến binh trong các quân binh chủng khác, đã luôn luôn mang theo trái tim loại “grand coeur” của d’Amacis, trên đường hành quân? Hay họ là những đệ tử ngoan của cụ Winston Churchill - vị anh hùng, nhà chính trị khét tiếng của thế kỷ 20, người đã được trao giải Nobel năm 53, vì họ luôn tuân thủ lời khuyên của ân sư: “Tác phong là một việc nhỏ, nhưng nó tạo nên những khác biệt lớn lao. Biểu lộ một chút lịch sự, tử tế cũng chẳng tốn kém, mất mát gì.”[3]

Sau khi Sài Gòn thất thủ, tôi thường nghe thiên hạ bảo nhau: Một trong những yếu tố quan trọng đưa đến việc mất nước là vì dân quân miền Nam đã quá hiền hòa và đối xử nhân đạo với kẻ thù. Những người cùng chung một tiếng nói bên kia lằn ranh giòng sông chia cắt, bên kia vĩ tuyến có phải là kẻ thù của chúng tôi không? Thật sự, chúng tôi có cần xem họ là kẻ thù không, sau khi cuộc đụng độ đã tàn, khói lửa đã nguôi tắt, chỉ vì họ bị cưỡng bức làm những con chốt đáng thương, trong ván cờ tham vọng bành trướng chủ thuyết CS lỗi thời Mác-Lê-Mao?

Mời bạn đọc thử xem qua những hình ảnh đáng trách, dễ làm nản lòng người đang dần thân ở các tuyến đầu. Tình trạng tương phản ấy đã được phản ánh dưới góc nhìn của tác giả Ô Cửa. Lời thơ tuy có man mác nỗi uất hận, phần nộ nhưng cũng đầy thương cảm, ngậm ngùi như một khúc bi ca:

Đất nước ta cường quốc bán buôn. Hậu phương ăn chơi biếu tình, đảo chánh. Lúc đồng đội ta chết lên chết xuống. Một đám ở nhà nhảy nhót thâu đêm. Lãnh chúa ta ăn trước ngòai trên. Hùng hổ lắm nhưng mặt hèn cũng lắm. Khóa của ta trên mấy trăm thẳng tình nguyện. Đi Nhảy Dù, Thủy Bộ, Thám Báo "ác ôn". Đứng đợi cả ngày để bắt lá thăm. Toàn thứ dữ mà vui như chợ Tết. Có đứa mang bằng kỹ sư về nước. Chọn Cọp Ba Đầu Rắn làm lính tiền phong. Ta lính miền Nam hề vận nước ngửa nghiêng. Ta cũng lên đênh cùng cơn mặt kiếp. Ta trèo lên cây hỏi rừng có biết. Có người lính nào bị tráng hơn lính miền Nam? (Ta Lính Miền Nam, tr 36)

Giữa lúc vận nước lâm nguy như thế thì dường như một số giới lãnh đạo chỉ nghĩ đến quyền lợi riêng tư, một số người hậu tuyến chỉ lo hưởng thụ, phó mặc việc giải trừ, giải tỏa áp lực dồn dập của Bắc phương trong tay những quân nhân thiếu kém quyền lực, tiền bạc, lúc nào cũng đứng trước đầu sóng ngọn gió, ồ ập vũ bão.

Trong lúc người lính chiến VNCH đang trực diện với sự sống chết để bảo vệ lãnh địa thì đồng minh của anh ta đã đóng vai trò gì trong việc ngăn chống sự xâm nhập, mưu đồ thôn tính của giới lãnh tụ Hà Nội, với sự trợ giúp không ngừng của các nước CS đàn anh Nga, Tàu? Hãy thử nhìn qua bối cảnh, hoạt động hằng ngày của những người lính chiến Mỹ từ những dòng thơ mang đầy tử khí của Marko Whiteley thuộc Tiểu Đoàn 1/TQLC trong ["Thoughts of War"](#):

"Cuộc chiến đấu thật khốc liệt khi lâm vào trận phục kích. Sự sôi nổi rồi cũng tan biến đi trong những ánh mắt sáng ngời. Lúc này chẳng phải riêng gì đối phương mà cả anh cũng mất mạng. Màn đêm đã sắp buông, đó là lúc thuận lợi cho địch quân. Họ biết rằng địa thế không thể nhìn rõ ràng về đêm. Qua màn đen của đêm sâu thẳm thẳm. Kẻ bị thương thì rên rỉ, người còn lại thì tiếp tục đánh nhau. Tâm trí khởi sự báo trước một nỗi kinh hoàng".[4]

Những tình cảnh đó có khác xa bao nhiêu trong "Đêm Đột Kích ở Nho Lâm" (trang 42), "Đêm Đột Kích" (trang 157), hay "Những Ngày Quân Về Những Ngày Quân Đi" (trang 168). Hay thử nhìn sang tâm trạng phân vân của người "Đánh Núi" trong hoàn cảnh, tình

huống tiến thối lưỡng nan:

Tiến lên lại sợ phục. Rút về sợ lộ lon. Hét hoài cổ hòng khan. Chỉ mình ta lãnh đũ. Đi lên dao mờ lổ. Gai xước rách thịt da. Đau quá tức chửi cha. Những thằng già ngoài Bắc. (Đánh Núi, tr 147)

Qua bao lần đụng trận, đánh nhau ác liệt như thế, có mấy ai tránh khỏi viên đạn vô tình thoát đi từ nòng súng của người bên kia? Cho nên THT - cây sậy mỏng manh trước những cơn bão tố của chiến trường, cũng đã hơn một lần bị đổ máu, dập vùi, lưu dấu các vết tích đạn thù trên thân thể còm cõi:

Viên đạn đồng đã cắt thịt tôi. Tôi đau quá mà em không xót. Khi tôi biết mình vừa thoát chết. Tôi cuống cuống sợ hãi thành điên. Lần bị thương đầu tôi vẫn anh hùng rơm. Lần bị thứ hai tôi nằm thìn thít. Tôi đang ở phòng trần gian hậu chiến. Đêm cứ trôi hoài từng giọt hồi sinh. Tôi ước đến điên cuồng một giọt lệ em. (Trong Phòng Cấp Cứu, tr 311)

Tuy có áy náy, lo sợ, nhưng sau 3 lần bị thương với những ngày phép dưỡng bệnh ngắn ngủi sau khi xuất viện, người lính thám báo THT vẫn thản nhiên trở về với cương vị của một người chiến binh, tiếp tục hiến thân phục vụ dưới cờ cho đến ngày nước mắt, quân tan.

2. Ghi nhận về chiến tranh qua những ngày dưỡng quân, những giờ chuyển quân

Cuộc sống của người lính trận luôn gắn liền với những lần di chuyển bất ngờ, bất định. Có khi chuyển quân ra trận mạc. Cũng có khi được điều động tới các địa điểm gần chiến trường để làm nút chặn, làm lực lượng trừ bị, sẵn sàng tiếp ứng cho những đơn vị cơ động đang giao tranh. Vì để bảo toàn tối đa bí mật quân sự, cho nên đôi lúc nhiều cấp chỉ huy đơn vị nhỏ chỉ nhận được lệnh hay sơ đồ hành quân vào phút chót, trước giờ xuất phát, di quân. Những vần thơ sau đây đã thể hiện đầy đủ vai trò và thân phận nghiệt ngã của các chiến sĩ tiền phương đó:

Những lần chuyển quân dù chẳng biết về đâu. Nhưng chúng tôi biết những gì chờ đợi sẵn. Như thể khi viên đạn đồng trong lòng cơ bầm. Xẹt ra khỏi nòng rồi kiến cắn tê mê. Chỉ khi nào anh cảm nhận đau tê. Có nghĩa là anh biết mình vẫn còn sống sót. Anh hãnh diện là đã đi về phía trước. Là máu hồng anh đã đổ xuống tặng em. Và khi anh trở về ôm lấy vết thương. Anh mới biết đời vô cùng độ lượng. (Người Lính Trở Về Với Chiến Trường, tr 7)

Ta hãy xem thêm thi sĩ họ Trần đã ghi nhận lại những mất mát nào qua “Chia Tặng Chung Nhau” (trang 128), hay trong những hình ảnh máu lửa tiêu biểu của chiến trường mà anh vẽ lại dưới đây - máu lửa, bom đạn, tiếng kêu đau thương, tuyệt vọng:

Xin trả lại bên trời vàng trắng đỏ máu. Và tiếng dội ầm ầm của đám trực thăng. Và cả một biển rừng lửa bốc xung quanh. Và sườn lưng cháy đen thành than củi. Người lính cũ mắt nhìn trong bóng tối. Nghe vắng

vắng bên mình lời rên rỉ: Cứu em. (Xin Trả Lại, tr 11)

để từ đó anh bồi hồi, ngậm ngùi trước những hoang phế, điêu linh rồi nghi vấn, suy tư về thân phận mình và kiếp người...:

Mặt trận đổ theo bìa Đệ Đức. Nghe cận kề lửa hướng Tam Quan. Bồng Sơn mây ám toàn tin dữ. Chiều chưa buông quận đóng năm giờ. Giặc chiếm cận sơn người chạy loạn. Còn bên cầu trơ trọi cây đa. Cây đa có mặt khi nào nhỉ. Có phải nơi này là quê hương. Có phải mỗi con người trôi dạt. Cất trong tim bóng mát thiên đường. Cây đa vươn giữa trời bi lụy. Những thổ thần hoang lạnh lư nhang. Lửa cháy Trường Lưu đồ đã chặn. Chạy ra sông ơ ơ đoạn trường. (Cây Đa Bên Cầu, tr 20)

Địch tan, chiếm lại đất đai chưa kịp vui mừng thì người lính trận lại phải đương đầu, đối diện trước những bức tranh mang đầy dấu vết hoang tàn, đổ nát, trước “những điều trông thấy mà đau đớn lòng”:

Ta đã về dành lại quê hương. Dành lại quận đường hoang tàn đổ nát. Dành lại ngôi trường lời ca tiếng hát. Ta đã về nhìn bầy chim cút côi. Nhưng ta lại không dành được em gái ta yêu. Chúng ủ rũ như lòng ta ủ rũ. Lũ bé quì bên xác người cô trẻ. Đặt chum hoa mếu máo gọi cô về... Em bé quê ơi cho ta một nhánh bông. Một nhánh bông quì vàng như màu áo. Ta đặt lên em. Trống trường ảo não. Như những hồi mặc niệm em tôi. Ta đã về và đã trẻ em ơi. (Đêm Tiệp Cứu Chợ Huyện, tr.28)

"Ta đã về và đã trẻ em ơi". Câu thơ như một tiếng kêu thống thiết, chứa chan huyết lệ, thể hiện tình quân dân cá nước.

Một hình ảnh thê lương khác đã được Anh Thuần - người phóng viên chiến trường gan lì của Cục Tâm Lý Chiến và Đài Phát Thanh Quân Đội, đã phát họa lại đậm nét khi anh đang bám trụ trên "quốc lộ máu" năm 72 để ghi nhận, tường thuật về tin tức chiến sự:

"Em về đâu, hỡi người em lạc lõng - chiều đã buông và mây đã giăng mờ - trong lửa đạn máu tanh thời chiến loạn - còn mong gì tìm được chốn an cư." [Anh Thuần * Chiều Chiến Loạn]

Sống ở, thác về. Người lính trận miền xa nào mà chẳng ý thức được số phận mỏng manh của mình. Bởi vì, người xưa đã trải nghiệm rồi truyền lại: "cổ lai chinh chiến kỷ nhân hồi", thì sự mất còn đối với họ cũng chỉ như lẽ tan-tụ tất yếu của mây nổi, của hoa biển. Trong lòng kẻ trấn thủ lưu đồn - lúc nghỉ ngơi, có chăng là nỗi nhớ nhung về những con đường tình đã qua và hoài niệm về sự mát mát của bạn bè, đồng đội:

"Nằm đây thương những con đường - kể em nghe chuyện chiến trường được chưa - lòng anh thơ dại bóng cò - ngủ yên đâu dám định giờ xuất quân - đã lâu vỡ nghiệp quen dần - thấy người đi cũng ân cần muốn đi - hỏi người: ai chết đêm khuya - bảo: không, ngựa lạc đường về cõi xưa." [Hoàng Lộc * Đêm Đóng Quân Ở Định Quán]

Cùng những ngõ ngàng của thi nhân Trần Tuấn Kiệt, người đã chiếm giải nhất về thơ của Tổng Thống năm 71, qua các cảnh tượng âm đậm của những ngày biến loạn xảy ra ngay tại các vùng ven đô của Saigon đầu Xuân Mậu Thân 68:

*“...Ra nhìn khói lửa đạn bay - khói lên từng cụm đạn
cày mênh mông - qua đêm ngủ giấc say nồng - tỉnh
ra bốn phía chập chùng núi non - trời xa mây bạc vô
cùng - sao ta nằm ngủ giữa vùng máu xương.”* [Trần
Tuấn Kiệt * Tết Mậu Thân Nhặt Với Bùi Giáng]

THT tuy là người chiến sĩ dạn dày phong sương, nhưng lời thơ của anh lại rất nhẹ nhàng thi vị, man mác tâm tình của một nghệ sĩ yêu người, yêu đời và yêu quê hương sâu sắc, đậm đà:

*Tôi về đây. Tôi đã trở về đây. Đồi xưa tôi gọi đồi
không hay. Ai đi bỏ lại hoàng hôn lạnh. Đỏ ối đồi xưa
ôm lấy mây... Có ai như thể người binh Thượng. Ngồi
khom trên bờ đá thổi kèn. Hôm qua có những hồn ma
lẻ. Lạc tìm về buôn bản cao nguyên. Có ai dưới lớp
mỏ hoang dã. Nằm xuôi chân mắt mở trợn trừng.
Chiều nay sao mọc về phương Bắc. Sao ruột lòng vút
bỏ phương Nam. Cổ tranh lớp lớp che đường dốc.
Phòng tuyến buồn hiu nhuộm nắng chiều. Trận đánh
cũng đi vào quên lãng. Sao còn rờn rợn những hồn
xiêu.* (Đồi Xưa, tr 43)

Cảnh tượng nào sau chiến trận mà không thâm. Không có chiến trận nào mà không có người phải hy sinh? Ngay cả những chiến sĩ đồng minh sang phụ giúp chúng ta - để chống sự xâm lược, dành dân

chiếm đất của Việt Cộng vào lãnh thổ VNCH, cũng không tránh khỏi rơi vào tuyệt lộ bi thương nói trên. Xin hãy đọc thử bài thơ “As The Sun Sets In The Dark Sky” của Guy L. Jones thuộc tiểu đoàn 43 Truyền Tin. Người lính chiến Hoa kỳ này đã nghe thấy, cảm nhận gì trong cảnh “hồn tử sĩ gió ù ù thổi,” trong cảnh tịch mịch dưới màn đen, trời mờ Pleiku:

“...Khi ánh thái dương chìm khuất trong bầu trời u ám, tôi nghe âm thanh của những người lính chiến đang đi đều bước và kêu gọi nhau từ một khoảng xa. Tôi nghe họ bảo rằng đừng nhỏ lệ vì họ, bởi những nỗi đau đớn của họ giờ đã tan biến cả rồi và hiện giờ họ đang đi về với Thượng đế trong cảnh an bình vĩnh cửu.

Khi ánh mặt trời lan dần về phía chân trời, hình ảnh của những người di hành đó đã vượt khỏi tầm mắt của tôi, nhưng không phải là những lời trối trăn mà họ đã nói, vì những di ngôn của từng mỗi người đó tôi vẫn ghi giữ mãi trong tiềm thức.

Tôi đã thì thầm đáp lại cho họ biết là tôi sẽ thông truyền những lời trối trăn ấy tới mọi người, cho bất cứ những ai muốn nghe di ngôn của họ do tôi tường thuật lại. Công việc này tôi xin hứa với tất cả các anh, tôi sẽ làm mãi mãi khi mà tôi vẫn còn sinh tồn. Xin chào vĩnh biệt các chiến hữu, xin chào”[5]

Nhà toán học, nhà tư tưởng siêu quần Blaise Pascal đã từng ví von nhận định rằng: “Con người là một cây sậy, loại mềm yếu nhất trong vạn vật, nhưng là một cây sậy biết tư duy” [6]. Thân phận người chiến binh ngoài tuyến đầu dĩ nhiên mong manh, nhưng là người biết suy tưởng, có tình cảm, thì dù ở trong

cảnh trạng khói lửa đạn bay đi nữa, mấy ai tránh khỏi nỗi niềm mơ ước. Mơ ước, hoài vọng về một viễn ảnh sớm chấm dứt chiến tranh, đất nước sớm an bình:

*“...giọt máu trên ngọn cỏ mềm - của ai không biết
nằm im như tờ - đằng xa sau lớp bụi mờ - mới nhìn tôi
tưởng con cờ thí thân - toán tôi vừa tới bìa rừng - đã
nghe đạn nổ muốn bùng cái đầu - rập mình xuống
đất nâu nâu - mặt tôi chạm nắm cỏ khâu xanh rì.*

*ừ thì chú cũng như tôi - cũng khiêng sông núi trên đôi
vai mình - mong cho đất nước thanh bình - chớ ai
mong cảnh chiến tranh bao giờ - ừ thì anh cũng như
em - cũng đem tổ quốc treo trên ngọn cờ - buồn buồn
bày đặt làm thơ - vui vui thì lấy súng phơ một tràng...”*
[Phan Ni Tấn * [Rừng Tâm Sự 5 Năm Lính](#)]

Dẫu rằng vắn nạn ấy chỉ là mộng con hay loại “nhược đại mộng” của người lính xa nhà, trong đêm buồn tênh gối súng, nằm ngắm trăng sao, mây nổi rồi mơ ước cảnh đoàn viên:

*“...Trước thượng đế hai đứa đồng cúi lạy - xin Hoa-
Thương-Yêu nở khắp mọi nhà - ruộng đất không còn
làm bãi tha ma - sắt thép loài người đem xây tổ ấm -
dưới sương gió mây ngàn bên xóm vắng - riêng
chúng mình tình tự ngắm trăng non - sớm sớm chiều
chiều em sẽ dạy con - bài hát đầu tiên gọi ca Tình-
Ái.”* [Phan Bá Thụy Dương * Nói Với Người Mang
Tên Một Loài Chim Mùa Xuân]

Đời sống của những người lính trận, vì thường xuyên

phải đối diện với thần chết nên mỗi lần được nghỉ phép, dưỡng quân là cơ hội bằng vàng cho họ tìm gặp bằng hữu, anh em để cùng nhau ngã nghiêng, ngất ngây bên ly rượu, hầu tạm quên những giây phút ác liệt, ngột thở, băng khuâng ngoài chốn tiền phương:

Nửa đêm như thể ngày xưa ấy. Mấy thằng trải chiếu dưới đêm trăng. Trăng sáng phơi trên hàng kẽm lạnh. Rồi chảy vào bát rượu băng khuâng. Nửa đêm mấy đứa chưa buồn ngủ. Buồn ngủ làm sao, ta chiêm bao. Lính trận dưỡng quân nhờ tí tửu. Để mai nằm xuống hồn bay cao. Nửa đêm doanh trại đèn leo lét. Người lính canh ngồi như tượng đêm. Ma quỷ muốn chơi xin hoãn chiến. Để ta cùng đụng với anh em. (Nửa Đêm Uống Rượu Với Bạn Bè, tr 149)

Cũng không ít anh em quân nhân quan niệm rằng : Đánh trận xong rồi thì ta đánh chén. Trong lúc rảnh rỗi, dưỡng quân thì ta đánh chén trước, rồi chờ ngày đánh trận sau. Lính và rượu. Rượu và lính cơ hồ như đôi tình nhân luôn luôn gắn bó mật thiết. Cho dù kẻ ấy là lính “tò te” mới ra “lò” hay là người đã dạn dày chiến trận, khí phách, coi thường sinh tử. Lời thơ trích dẫn dưới đây, tuy bộc lộ rõ nét ngang tàng, khoáng đạt ấy, nhưng dường như phần nào cũng mang mang ý niệm, tư tưởng hiện sinh. Bởi vì, như ai cũng biết, từ hạ bán thập niên 50 trở đi các tác phẩm hiện sinh, lãng mạn như “Bonjour Tristesse”, “Dans Un Mois, Dans Un An”, “Un Certain Sourire”... của nữ văn sĩ Françoise Sagan đã ảnh hưởng khá sâu đậm như thế nào với xã hội, đặc biệt là với giới trí thức trẻ, miền Nam:

“...hãy cùng ly chết bỏ - tôm cua cá lươn sò - lương ta còn nguyên vẹn - còn cả cái Seiko - Cửa long giang ra biển - sẽ chẳng trở về đây - chiến tranh hề gặp gỡ - có chắc lần thứ hai - lại mỗi thằng mỗi ngã - thằng Cà Mâu Năm Căn - thằng Bình Dương, Bình Giả - thằng địa ngục thiên đàng - nhưng ta không sợ chết - (hơi ngán què đôi chân).

còn mày sao lại khóc - cứ cười lên đi con - ta anh hùng tứ xứ - há thua những bông hồng - nơi rừng U Minh Hạ - còn dám nở dưới bom - cứ cười như hòng súng - bắn cuộc đời vỡ toang...” [[Hà Thúc Sinh * Hành Quân Qua Bến Phà Mỹ Thuận Gặp Bạn Đánh Chén, Say Mèm](#)]

Dĩ nhiên bên cạnh đó còn có sự tác động mạnh mẽ hơn của các triết gia hiện sinh hàng đầu như S. Kierkegaard, JP Sartre, F. Nietzsche, A. Camus... Có thể cũng với tâm trạng, khái niệm yêu cuồng sống vội, bất kể ngày mai ấy, cùng với sự cảm nhận về nỗi bất bệnh của mình trước đầu tên mũi đạn, nên tác giả Ô Cửa nghĩ rằng có thể ngày mai anh sẽ không còn cơ hội sinh tồn. Nên hôm nay có rượu thì chết bỏ, hãy cứ hăng hái tiếp nối cuộc vui “đưa cay” với bạn bè, ngay cả với linh hồn người khác địa đầu chiến tuyến:

Xin cô hàng thêm một két bia. Hôm nay lãnh lương tôi dành đãi hết. Cô hàng ơi một mai tôi chết. Ai tiêu dùng tôi ba tháng lương... Cô hàng ơi cho một ly không. Tôi rót mời một người lính Bắc. Hắn nằm bầm thây dưới hầm bí mật. Trên người còn sót lại bài thơ. (Một Ngày

4 câu thơ chót là 4 câu thơ đã nói lên đầy đủ tính chất nhân bản. Phải chăng đây là một tuyên ngôn? Tuyên ngôn về tình người - tình người không biên giới, tình chung giống nòi, huyết thống VN.

Làm lính trận miền cao là sống với rừng núi khô cằn, bụi mốc. Có mấy ai khi được nghỉ ngơi về với phố thị tránh khỏi sự rung động, khi nhìn những tà áo tha thướt, phất phơ bay bay trong gió của giai nhân, của em gái hậu phương:

*Thành phố nọ trở về vui một bữa. Quán cà phê và
bạn hữu tao mày. Phố xanh hồng sáu chục cũng còn
say. Huống bọn trẻ ở trên rừng vắng gái. Gác chân
lên bàn đôi giày vật đế. Cốc xây chừng ngầy ngậy
giọt bơ thơm. Ánh mặt trời đọng lại trong ly con. Gió
sông thổi tà áo màu tha thướt. Vía phố trời cho rộng
vài ba thước. Đường phố không dài nên đi xuống đi
lên. Muốn theo gót nàng nhưng không dám làm quen.
Thôi chỉ biết ngồi lì mòn cả ghế. Để cổ uống một lần
mai từ già. Những mái trường, những cửa tiệm, đám
đông. Đàn bướm màu làm đẹp cả hoàng hôn. Để gìn
giữ làm của thời tuổi trẻ. (Về Với Phố, tr 162)*

3. Thân phận, kiếp sống gian lao và nỗi u hoài của người chiến binh sau ngày miền Nam bị nhuộm đỏ

Sau khi Tổng Thống Ngô Đình Diệm và bào đệ của ông bị thảm sát do nhóm tướng lãnh chớp bu đảo

chánh ngày 1/11/63, tình hình chính trị và an ninh miền Nam dần dần rơi vào trạng thái càng ngày càng bất an. Có phải cái chết của cụ Ngô như là hồi chuông báo tử trước cho Tổng Thống Kennedy và sự cáo chung của chế độ VNCH? Chỉ hơn một năm sau khi người Mỹ rút khỏi miền Nam, cắt đứt viện trợ, thì quân lực Cộng hoà càng lúc càng bị trói tay, thúc thủ, do thiếu quân cụ, nhiên liệu, đạn dược... Thêm vào đó là với lệnh buông súng “lạ lùng, khó hiểu” của tướng “big Minh” đã dễ dàng đưa toàn quốc rơi vào tay lực lượng xâm lăng CS.

Trước và sau ngày dẫu biển đó, người ta truyền tụng khắp nơi rằng không biết bao nhiêu quân nhân các cấp đã tự tử tiết vì chẳng chịu đầu hàng. Đa số những người khác thì vì vướng bận thê nhi, cha mẹ... đã bị đưa vào các trại tập trung lao động, tẩy não, mà kẻ chiến thắng gọi là trại cải tạo, kể cả những viên chức dân sự. Bối cảnh náo loạn, bi đát của ngày tàn chiến cuộc ấy đã được thi sĩ Diên Nghị xúc cảm ghi lại một cách sâu sắc:

*“Tháng 4 - vợ ngóng chồng đầu ngõ. Nón sắt giày sô
vất bỏ dọc đường. Mưa sớm khai mùa tuôn xối xả.
Đất trời xúc động nổi tai ương. Thương binh lê lết ra y
viện. Tà quyết nào tha phận tật nguyên. Đơn vị rã
hàng tàn chinh chiến. Hỏi người nhân đạo với nhân
danh. Có người lính trẻ không buông súng. Ngẩng
mặt hiên ngang trước kẻ thù. Thà ngã dưới cờ tròn
danh dự. Dày trang sử Việt sáng thiên thu”.* [Diên
Nghị * Tháng Tư]

Cũng như những quân cán chính khác, bạn tôi, một

người vừa là người làm báo, vừa là một cựu quân nhân ngành quân báo đã lâm vào thế bị cưỡng bức tập trung. Anh cũng như nhiều người khác tin tưởng rằng chiến tranh đã kết thúc thì việc xách khăn gói đi trình diện học tập trong mười ngày, một tháng theo lệnh của ủy ban quân quản CS là một điều tất yếu, để sau đó mọi người trong nước cùng nhau nổi vòng tay lớn xây dựng, hàn gắn lại quê hương. Nhưng tất cả những kỳ vọng ấy đã được trả bằng những sự đối rết, khổ nhục trường kỳ và những đòn thù khắc nghiệt:

*“Heo hút đồi cao bụi phủ mờ - những thân còm cõi
dáng chơ vơ - bốn vòng gai sắc như dao nhọn - đâm
suốt hồn ai nhát hững hờ - đã mấy Mùa Xuân trong
đơn đau - cao su vàng lá úa u sầu - bọn ta chung
kiếp tù tăm tối - ngày tháng chùng trôi qua rất lâu...”*
[Vũ Uyên Giang * Bài Gửi Dương Hùng Cường]

Nếu không có sự tin tưởng này thì với lực lượng quân dân cán chính can trường, bắt khuất bị lường gạt ấy sẽ ứng phó ra sao? Giới cầm quyền mới có dễ dàng, yên ổn thu gọn cuộc chiến thắng mà họ đã luôn tự hào, rêu rao là thần thánh kia chăng? Việc CS dồn người, đem giam giữ vào các trại tập trung xa xôi, giấu ngấm để các nơi, các cơ cấu phụ thuộc tổ chức đưa người vượt biên hoặc cho phép các cựu tù miền Nam sang Mỹ định cư chẳng phải là nhằm vào mục đích giải trừ, tránh đi hậu hoạn về những sự đối kháng, nổi dậy nguy hiểm hay sao? Hơn ai hết, nhóm đầu não lãnh đạo phương Bắc có thể tiên liệu, biết chắc chắn là mỗi họa này không thể không xảy ra?

Rồi con số người bị hành hạ, chết chóc trong các trại cải tạo mỗi ngày một gia tăng. Con số người dân tìm đường vượt thoát chế độ độc tài càng ngày càng nhiều, dù họ đều biết rằng mình có thể sẽ vùi thây trong lòng biển cả hay một xó rừng, góc núi nào đó. Còn những kẻ sau thời gian bị nhục hình trong các trại tập trung trở về, người thì bị đày lên vùng kinh tế mới, kẻ thì lâm vào cảnh "anh hùng lữ vận lên nguồn đốt than", tìm trăm quế, "chém tre dẫn gỗ trên ngàn"... dọc theo dãy Trường Sơn hay tiếp tục những gánh nặng oan khiên khác bằng nghề đẩy xe thồ, đập xe xích lô... tự an ủi mình bằng ý nghĩ "không có nghề nào tội tệ, xấu xa, chỉ có con người tội tệ, xấu xa thôi" [7]. Những hình ảnh được trình dẫn dưới đây là một trong những minh chứng về chánh sách đọa đày, ngược đãi đối với những người cự tu sống sót đã được họ tha, cho về từ những lò ô nhục mà ngôn ngữ kẻ chiến thắng gọi là trại cải tạo:

*"Cổng con dắt vợ leo đồi - phá rừng làm rẫy cắt chòi
tĩnh tâm - vợ con tắm vũng trâu nằm - lưng gùi tay
rựa quanh năm cuốc cày - đầu trần chân đất hôm nay
- mai sau rồi cũng bóng mây lưng đeo."* [Trần Văn
Sơn * Từ Về, Lên Rừng Làm Rẫy]

Nơi các trại tù tập trung lao động cũng có nhiều người bất khuất, không chịu được sự ngược đãi đã liều mình bỏ trốn. Có nhiều người bị bắt lại, bị giết. Cũng có nhiều người vùi thây nơi vùng Việt Bắc, nơi rừng sâu nước độc, hoang dã đầy sương lam, chướng khí trên đường tìm về. Cũng có nhiều người vượt thoát sau bao đói khổ, truân chuyên được hội ngộ với gia đình. Nguyên Hoàng Bảo Việt là một

trong số những người may mắn hiếm hoi đó. Anh là một trong những người đầu tiên đã chiếm giải Văn Chương Toàn Quốc trong thập niên 60. Hiện nay anh là nhân vật quan trọng trong Ủy Ban Bảo Vệ Nhân Quyền và trung tâm Văn Bút Âu Châu. Nhờ “Kẻ Sống Sót” này mà chúng ta có thể hình dung được thảm cảnh oan khiên của những người “ngã ngựa” phải chịu đựng triền miên trong địa ngục trần gian. Trong một nơi cực khổ, đói lạnh dai dẳng, thiếu ánh sáng:

“...Đêm đã xuống - Trên đường trốn về Nam - Tìm sao để định hướng - Con chim Việt còn nhớ cảnh - Sau lưng tôi - Bạn bè ở lại - Giữa trại tù tập trung - Nào ai biết - Dù màn sắt hay màn tre - Ngục hình của Cộng sản - Ngàn lần hơn Lao Bảo - Trăm lần hơn Côn Nôn - Luật rừng thời trung cổ - Khổ sai và tầy nã - Chung thân - Chết đói và tuyệt vọng - Muôn năm - Xích xiềng và liềm búa - Khua vang - Khua vang...” [Nguyễn Hoàng Bảo Việt * Kẻ Sống Sót]

Tác giả Ô Cửa thì may thay được cho về sớm để rời bụi ngùi nhìn cảnh đổi thay, vợ con nheo nhóc. Người lính thám báo, người giáo sư yêu đời năm xưa đã mạnh dạn tìm phương tiện sinh nhai bằng một nghề mà người có học, kẻ sĩ trên khắp hoàn vũ nằm mơ, hoang tưởng mấy cũng không thể hình dung, ngờ được. Nhưng có lẽ nhờ tâm hồn nhạy cảm, dễ rung động của thi nhân cùng với một nhân sinh quan cởi mở, nên có lúc THT cũng tìm thấy được phần nào nét trào phúng, ý nhị nhỏ nheo, hài hòa trong công việc dãi dầu mưa nắng. Dẫu sao anh cũng còn cảm thấy được phần nào tự do, sung sướng hơn những năm bị lưu đày:

Ta trở về ôm những nhánh tang thương. Cúi đầu bước đi giữa lòng phố cũ. Con phố của ta ruột rà trăm ngõ. Sao bây giờ mỗi khúc mỗi đau. Ta đã trở về bốn năm phù du. Hồn hóa đá người thành dã thú. Ta đổ dành ta tai trời ách nước. Thôi đã hết rồi món nợ tiền khiên... Sau cuộc chiến tranh làm tên sống sót. Sau cuộc tội tù đi bán cà rem. Ta bán cà rem hẻ, ta bán cà rem. Lắc chiếc chuông đồng khua vang làng xã... Chiếc áo trận xanh xạm màu khói lửa. Chiếc mũ rom đan vương miện tội tù. Ta qua những miền thiên cổ âm u. Ta đập vào thùng nghèo ngao ca hát. Ta bán cà rem hẻ, kem đường kem chảy. Thêm kem oan cừu chất ngát miền Nam. (Ta Bán Cà Rem Hẻ, tr.24)

Lời thơ tuy êm êm, lắng đọng như sương khói đầu cảnh, nhưng sao lại ẩn tiềm, phảng phất đâu đây một nỗi cay đắng tái tê. Những dòng thơ chuyên chở những sắc thái ý nhị này người đọc có thể phát hiện dễ dàng trong toàn tuyển tập Ô Cửa của anh, điển hình như: “Sợi Tóc Nhớ Nhung” (tr. 108), “Tôi Đã Về Em A Đêm Nay” (tr. 165), “Xa lạ” (tr. 201), “Hoàng Hôn Trên Bản Địa” (tr. 313)...

Trận đánh nào rồi cũng đi vào quên lãng. Thời gian nhọc nhằn, tủi nhục nào rồi cũng chìm lắng, nhạt nhòa dần với thời gian. Kết cuộc có còn chẳng là những nỗi niềm u uẩn, cay đắng khôn nguôi, những vết sẹo mãi mãi hằn in trên thân thể gầy mòn của người lính tiền sát bị thất trận oan ức:

Những mảnh đời như những cơn giông. Đã xé toạc cả tiếng đời tục lụy. Đã dử dội như trăm ngàn tạc

đạn. Đã rũ mềm lê lét cát không lên... Bụi thì mù, mây thì phủ tai ương. Con ngựa đứt dây, hí hoài trên núi. Bàn tay cắt vào mảnh chai tươm máu. Hồ trường này đây, đập cốc. Về đâu? Ta thì ngậm cả tang hồ rách nát...(Cuồng Ngâm Cửa Tên Thất Trận, tr 124)

và có còn chẳng trong lòng, trong ký ức sâu kín là niềm kiêu hãnh, sự tưởng niệm mang mang, thăm thía:

May mà tôi vẫn còn một hoài niệm xanh. Dù chỉ là nỗi niềm tự hào buồn bã. Trên ngực lép vẫn còn chiến thương ngày cũ. Như đáp đền ân lượng của quê hương. (Niềm Kiêu Hãnh Buồn Bã, tr 233)

Người bạn đồng minh James M. Hopkins thuộc Sư Đoàn 1 BB - người đã từng dẫm chân trên các nẻo đường hành quân vùng Bình Dương, Tây Ninh, khu “tam giác sắt” cũng có chung một tâm trạng như “Đêm Mất Ngủ” của THT (trang 252). Nhưng trái với sự mong đợi. Khi anh và các chiến hữu trở về không may đã bị các lực lượng phản chiến hung hăng thời đó coi như những tội đồ, thậm chí là kẻ sát nhân. Do mặc cảm tội lỗi hay vì tâm trạng chua chát, tái tê trước phản ứng phủ phàng của dư luận mà bài thơ mang tựa “SONG” diễn tả về tâm trạng của người lính hồi hương này đã mang nặng màu sắc bi thảm, bi quan, chán chường, để rồi anh ta phải dấu kín tâm tư, không thổ lộ được cùng ai:

“...Người lính chiến không quên được. Có lẽ -trong nhiều năm- anh ta sẽ trần trở trong mỗi mết. Chờ đợi giấc ngủ, chẳng bao giờ đến. Không ai có thể thoát

khỏi được. Những gì anh ta đã chứng kiến, và những sự việc anh ấy đã dự phần, đều bị chôn vùi trong những giấc mơ, trong thâm lặng và câm nín...”[8]

Sao người ta lại nhìn tác động, hiệu quả của chiến trận dưới con mắt đạo đức để chỉ thấy mặt trái, đằng sau của tấm huy chương? Điều đó có oan ức cho những người vì nhiệm vụ phải thi hành trong lúc đối diện địch quân? Hơn nữa trong lúc chiến đấu, giết giặc - ít nhất, cũng để bảo toàn được mạng sống của mình, mà cũng bị xem là một hành vi tội lỗi, phi đạo đức được chẳng và như vậy thì sự công bình đối với tha nhân ở đâu?

Những ray rứt về những ngày ngang dọc, gian truân xa xưa như cứ đeo đẳng, bám sát tâm trí người lính trận THT. Cho dù đến nay anh đã trở thành công dân của một quốc gia khác, mà quê hương yêu dấu cũ thì đã ngàn trùng cách ly. Nỗi hoài nhớ này được dàn trải qua 2 bài lục bát ngắn gọn dưới đây:

Bên kia lạnh nển hai hàng. Phố kia và những con đường lặng im. Nhà kia đóng cửa im lìm. Sao ta không đóng nỗi niềm muội mè. (“Hồi lòng,” tr 256)
Tôi lạc rồi em biết không. Tôi đang quờ quạng giữa vùng mù sương. Cũng vì cái ngạnh cái ương. Ngỡ mình là lính tiền phương thuở nào. (Lạc Đường, tr257)

Dù tập thơ quá dày không thể giới thiệu thêm, nhưng người viết nhận thấy mình sẽ thiếu sót lớn nếu không đề cập đến bài thơ mang tựa của tuyển tập, mang linh hồn của cả 5 ấn phẩm mà tác giả đã chọn, gom

góp lại thành một kiệt tác:

*Ngôi trường cũ có bao nhiêu ô cửa. Để tôi về đếm
những đám mây bay. Tôi sẽ gọi một bầy chim sẻ nhỏ.
Những con chim từng xa vắng lạc bầy. Tôi sẽ đứng
như một người thiên cổ. Lớp học buồn như từ cội cô
đơn. Thầy ngồi đó đôi vai gầy tóc bạc. Chút ngậm
ngùi con nằng động hoàng hôn... Tôi sẽ nhớ một
người tôi yêu dấu. Người nào đâu về lại buổi hôm
qua. Dấu chân nhỏ như vết hài vạn cổ. Đôi mắt nào
theo mãi cuộc đời tôi... Và người ấy qua dòng sông
sương muối. Tôi lên rừng theo dòng thác bình đao.
Và người ấy theo sông về với biển. Tôi về Đông, về
Bắc, biết về đâu? Trăng thiếu phụ tôi mang vào song
cửa. Cho một lần, cho vô tận ý thiên thu. (Ô Cửa, tr
14)*

Tôi đoán chắc những hoài niệm triền miên, những ray
rút về các mắt mát trên vớ niềm kiêu hãnh buồn bã
nọ sẽ mãi mãi vương vấn trong tâm hồn, ký ức của
người thi sĩ đa cảm, đa tình này. Tuy phần lớn trong
số 237 bài là thơ chiến tranh - trực hay gián tiếp,
nhưng trong Ô Cửa cũng có nhiều bài thơ tình nồng
nàn, rất đáng cho người đọc ngâm nga, thưởng
ngọa như: “Nha Trang” (tr. 30), “Con đường Trăng”
(tr. 52), “Thơ của Văn” (tr. 62), “Dư niệm” (tr. 196),
“Từ buổi ta về” (tr. 268), “Hẹn lòng” (tr.350)

4. Lời kết

Ai cũng biết con số người Việt Nam làm thơ chiến
tranh không phải là ít. Nhưng theo tôi, THT là người

đã sáng tác nhiều nhất Trong nhiều tác phẩm mà tôi có trong tay do anh gửi tặng, tôi thấy hầu như bài nào, cuốn sách nào, anh cũng vẽ cho người đọc thấy những hình ảnh linh hoạt, bi hùng của những người lính chiến như anh, sự thống khổ của đồng bào mà anh và những chiến hữu khác thuộc quân lực miền Nam có nhiệm vụ bảo vệ, che chở bằng tất cả nhiệt tình, nhiệt huyết.

Ô Cửa là một tuyển tập thi ca có tầm vóc lớn. THT lại biết tự chọn cho mình một hướng đi, một bản sắc riêng về thi loại, đề tài: chuyên biệt về Chiến Tranh. Thơ anh được cấu tạo bằng những thi ngữ, ngôn từ qui ước bình dị, chân phương. Nhưng bằng những cảm xúc nồng ấm, cùng lối kết từ điêu luyện, nên Ô Cửa dễ dàng lôi cuốn người đọc vào những tình tự tan hợp, những biến động tràn ngập máu lửa, khói súng trong thời loạn lạc đã qua, mà anh là một nhân chứng sống. Chất liệu nồng cốt trong thơ anh là tình nghĩa, dành cho đồng đội, tình yêu thương, triu mến dành cho người tình, cho những người dân lành ở khắp các làng mạc, thị trấn lẻ, mà gót chân anh đã từng in dấu.

Thơ chiến tranh là một thi loại đặc thù, khó gây được sự rung cảm sâu xa trong tâm hồn người đọc. Nhưng nhờ sự biết phối hợp, hài hòa các thi ảnh, thi ngữ vào tác phẩm đúng mức nên thơ của anh trở nên dịu vợi hơn và dễ thấm thấu vào nội tâm người thưởng ngoạn. Ô Cửa xứng đáng là một tập thơ có giá trị cao, hiếm hoi trong nền văn học hiện đại.

• **trích thơ của các tác giả:**

Anh Thuần, Diên Nghi, Hà Thúc Sinh, Linh Phương, Hoàng Lộc, Huy Lực, Luân Hoán, Nguyễn Hoàng Bảo Việt, Nguyễn Bắc Sơn, Nguyễn Mạnh Trinh, PBTĐ, Phan Nì Tấn, Phan Xuân Sinh, Tô Thùy Yên, Trần Tuấn Kiệt, Trần Văn Sơn, Vũ Uyển Giang.

• **tạm dịch từ nguyên bản:**

[1] Herbert Hoover: The old men declare war. But it is the youth who must fight and die.

[2] Ernest Hemingway: They wrote in the old days that is sweet and fitting to die for one's country. But in the modern war, there is nothing sweet nor fitting in your dying. You will die like a dog for no good reason.

[3] Winston Churchill: Attitude is a little thing that makes a big difference. It costs nothing to be polite.

[4] Marko Whiteley: Right onto the ambush the fighting is fierce. The wildness is gone the glint in the eyes. For now it is you not just them to die. Through the blackness of the deeping night. The wounded scream the rest to fight. The mind starts to scream a terrible warning.

[5] Guy L. Jones: As the sun sets in the darken sky. I hear the voices of those who march off to the distant and calling one to another. I hear them say do not weep for us for our pain is over with now and we go to our God in peace. As the sun passes over the horizon, the image of these marching men pass from the light of my eyes but not the words they said, which I hold onto and the memory of each and very one of them. I whisper back to them I'll pass on your words to all who hear them from me. This I promise to all of you as long as I live. Farewell my friends, farewell.

[6] Blaise Pascal: L'homme est un roseau, le plus faible de la nature, mais un roseau pensant.

[7] Winona Ryder: il n'y a pas de sot métier, il n'y a que de sottes gens.

[8] James M. Hopkins: The combat soldier, do not forget who (for perhaps years) will toss sweat, waiting for sleep, that won't come. No one escapes. What his eyes have seen, and the things he has been, are buried in dreams, mute and dumb.

Phan Bá Thụy Dương

(5-2010)

Phạm văn Nhân

Trần Hoài Thư: Cuộc Đời và Thơ Văn như chất keo dính chặt qua Ô Cửa

1.

Tập thơ Ô Cửa của Trần Hoài Thư dày 380 trang, gồm 247 bài thơ. Có lẽ đây là tập thơ mà anh “tâm huyết” nhất, sau khi đã “tổng hợp” lại tất cả những bài anh đã làm trong suốt ba mươi năm (?), lấy cái mốc tháng tư, một chín bảy mươi lăm. Tháng có nhiều nghiệt ngã và bạc bẽo (chữ của anh Đặng Tiến).

Mở đầu tập Ô Cửa, THT viết: “ *Thấm thoát hơn ba mươi năm tôi xa bạn, và 25 năm tôi ở xứ người. Tôi bây giờ như con ốc mang hồn đi hoang. Vở tôi đó nhưng hồn tôi trôi dạt...Hồn tôi xin được gởi trên những trang chữ nghĩa của tập thơ này. Xin được gởi đến bạn như là một món quà văn nghệ của một người bạn cũ từ lâu xa cách.*”

Lời mở cho một tập thơ dày 380 trang chỉ bằng đó con chữ. Theo tôi: vừa đủ nhưng cũng không thiếu những ý, những từ mà anh đã trải lòng mình trong

tập thơ để gửi đến bạn bè ngày hôm nay.

Với 247 bài, tập Ô Cửa chia làm 6 phần:

- * Dưới Trời Khói Lửa (80 bài)
- * Tình Si (61 bài)
- * Lao Khổ Rừng Chàm (6 bài)
- * Quê Nhà Bỏ Lại (23 bài)
- * Bạn Bè (7 bài)
- * Cõi Riêng (70 bài)

Tôi nhận được 2 tập Ô Cửa do anh gửi tặng. Tập đầu xuất bản tháng 10 năm 2004. Và, một năm sau, đúng vào tháng 10 năm 2005 tái bản lần thứ hai. Nhưng với tập tái bản lại lần thứ hai, người đọc dễ dàng tìm đọc những bài thơ nào trước, nào sau (theo ý thích) hơn tập xuất bản đầu tiên. Tôi viết bài này khi nhận tập Ô Cửa mà anh tái bản (tháng 10-2005)

Tại sao anh chọn đề cho tập thơ là Ô Cửa? Theo tôi, có lẽ hình ảnh những ô cửa từ trong ngôi trường cũ ngày nào; mà nơi ấy: thầy, bạn bè đã một lần hay nhiều lần vẫn mãi mãi hiện diện trong tâm thức của anh.

*“Ngôi trường cũ có bao nhiêu ô cửa
Để tôi về đếm những đám mây
Tôi sẽ gọi một bầy chim sẻ nhỏ
Những con chim từ xa vắng lạc bầy*

.....

*Tôi sẽ về để biết mình bé dại
Hôm nào đây chạy đuổi cuộc hành trình
Sông núi ấy hai bên bờ ngăn trở
Đứa nào còn, nào mất giữa đao binh*

*Tôi sẽ nhớ một người tôi yêu dấu
Người nào dấu về lại giữa đêm qua
Dấu chân nhỏ như vết hài vạn cổ
Đôi mắt nào theo dõi cuộc đời ta*

.....

(Ô Cửa- trang 235)

Vâng. “*Những con chim từ xa vắng lạc bầy*” ấy đã mãi mãi còn lại trong tâm thức của anh, để anh hình thành nên một tập thơ “*đồ sộ*” với 380 trang.

Trích vài đoạn trong bài Ô Cửa, có lẽ, tôi hiểu được lòng anh: bạn bè, người yêu, chiến tranh, quê hương sông núi mà “*đã theo anh*” trong suốt chặng đường dài gian khổ. Chặng đường chông gai, mất mát (tuổi trẻ) trong chiến tranh, mất mát hay nói cách khác là quá “*uổng phí*” trong những trại cải tạo. Cũng vì những tháng năm nghiệt ngã ấy, mà anh chỉ thấy: *Bốn năm ở Trà Tiên/ Trăm xanh mờ lên mắt/ Mênh mông đầm lau lách/ Bèo lóp lóp nguy trang.* hay: *Chỉ thấy đám tù binh/ ngoi ngóp cùng nước lũ...*Đề rồi, sau những năm cải tạo anh cũng như bao nhiêu người khác ra đi để tìm cho mình một “*lối thoát*” mà “*tứ bề*” đang vây bủa. Thoát, không có nghĩa là anh chối bỏ quê hương. Rõ ràng: bụi chuối bên đường tình cờ anh bắt gặp, thì...hình ảnh quê nhà trong máu huyết của anh trỗi dậy trên quê người:

....

*Có một ngày giữa tiểu bang mênh mông
Chúng tôi đã bàng hoàng dừng xe, thẫn thức
Bụi chuối nhà ai bên đường đã mọc
Chuối mẹ chuối con, trời hồi quê nhà*

*Có điều gì rung rúc trong tim ta
Khi cả một quê hương bỗng nhiên trở lại
Thấy cả vườn sau cây xoài cây mận
Bụi chuối sau hè, lu nước, mương con
Chiếc gáo dừa còn để đấy héo hon
Thấy cả bụi chuối con nép mình nhỏ bé*

....

(Bụi Chuối Bên Đường- trang 244)

Hình ảnh một “ thôn dã” mà anh đã đánh mất. Bỗng nhiên : *Có điều gì rung rúc trong tim ta*. Một điều gì vậy? Cây chuối mà anh đã bắt gặp trên đường đi làm nơi xứ người. Ai rồi cũng phải có một quê hương trong ngăn trí nhớ của mỗi người. Nó trừu tượng lắm. Nhưng cũng mãnh liệt lắm khi có ai nhắc đến tên một con đường, một con sông, một khu phố cũ, một cây đa bên nước mà mỗi chúng ta đã trải qua...chỉ có ai đó nhắc đến thôi, ta cũng quay quắt rồi...huống chi anh đã bắt gặp hình ảnh quê hương của anh qua “ cây chuối”

Để rồi qua hình ảnh “ cây chuối” mà anh đã bắt gặp, dù chỉ là vô tình, anh đã xúc động mạnh: “*Chúng tôi đã ngồi trong lòng xe, lẹ ủa/ Giữa muôn trùng tiếng gọi của quê hương*” Đối với một người bình thường cho dù chỉ bắt gặp một cây chuối hay một vườn chuối đi chẳng nữa thì cũng chỉ ...“ a” lên một tiếng mà thôi. Còn với một người làm thơ như anh...thì khác. Khác ở chỗ anh đã “lẹ ủa ” khi bắt gặp một hình ảnh thực cũng đủ để cho lòng anh thổn thức và quay quắt. Hình ảnh đó đã “ trỗi dậy” để anh nhớ về một thời thơ ấu trên quê nhà: Nha Trang, Đơn Dương, và ...Huế.

....

*Da tôi sạm đen ngâm hoài nước bể
Tóc vàng hoe vì nắng lửa rừng Dương
Hồn tôi xanh, xanh rau muống Sinh Trung
Mắt dư dật, mây Hà Ra Xóm Bóng
Mười mấy năm rồi, tôi không về thăm
Con sóng biển đã trở thành sóng nhớ
Nha Trang ơi trái bàng khô vổ
Đi đâu rồi cũng thương nhớ Nha Trang..
(Tuổi ấu thơ tôi ở Nha Trang – 271)*

Hay, khi anh về Huế:

*Bao năm đi biển biệt
Mang nỗi buồn cách xa
Con dế mèn đã ngủ
Xanh xao mùa trăng xưa*

...
*Ồi một ngày về lại
Chắc sẽ buồn ứa thêm
(Đường Lá Me- trang 153)*

Khi viết về Huế, tuổi ấu thơ đã đánh mất : *con dế mèn đã ngủ* . Nhưng phải nói bài: Huế Gọi Ta Về đọc nghe thật dễ thương. Nhưng buồn quá đỗi. Có lẽ: Huế đã buồn rồi. Buồn từ con đường góc phố. Buồn trên những đọt cây. Buồn từ những giọng rao hàng của các O trong những đêm khuya khoắt. Buồn từ những giọt sương đêm rơi trên lá. Buồn từ ngôi nhà kín cổng, kín rào. Buồn! Phải nói như thế, cho nên, tôi đọc Huế Gọi Ta Về- trang 253 rõ ràng buồn thật. Xin trích:

Có một dòng sông mềm như dải lụa

*Có hai ngôi trường như hai tình nhân
Có một con đường mỗi ngày hai bận
Anh theo em về, qua bến qua sông*

*Có một chiếc cầu bắc qua thành phố
Thành phố mù sương, phố cổ mù sương
Có anh tội tình như loài cỏ thụ
Em đậu trên cành làm anh bằng khuâng*

.....

Nhưng tuổi thơ của anh lớn lên, cũng có thể nói lớn lên từ: giữa một vùng đầy nhạc đế xênh xang....nơi rộc rau muống, ấp Hà Thanh, Nha Trang (anh vẫn nhắc nhiều về địa danh này trong Ra Biển Gọi Thầm). Khi anh viết về tuổi thơ, tôi vẫn thích:

*Con đế nào của tuổi đại u mê
Cứ than vãn giữa đêm hè xứ Mỹ
Hay chú đế của một thời ủy mị
Đang gọi những mùa hè đã mất trong ta
Đang gọi những cánh đồng xưa bao la
Những cánh đồng ngập tràn rau muống
Ôi những ruộng đường
Những bước chân luống cuống
Giữa một vùng đầy nhạc đế xênh xang*

....

*Đứa nhỏ thời nào của xứ Nha Trang
Của thời Sinh Trung chưa bồi chưa lờ
(Rộc Rau Muống- trang 262)*

Rộc rau muống, nơi đây, cũng là nhà của người bạn tôi, anh Nguyễn Huy Hoàng. Anh có tiệm sách trên đường Độc Lập. Mỗi lần về NT là ngủ lại nhà anh. Nằm trên căn gác, đêm nghe tiếng đế gáy vang dưới

rộc rau muống. Ấp Hà Thanh ngày xưa. Bây giờ chắc có nhiều đổi thay. Với THT, hình ảnh nào anh bắt gặp cũng gọi lên cho anh “quê nhà” trong “ngăn nhớ” của anh, bàng bạc, nhẹ nhàng nhưng nhiều kỷ niệm.

Cũng như nhà thơ Vũ Hữu Định, công tác một nơi nào đó, khi nhìn những cánh cò bay, ông có những vần thơ:

*Buổi chiều đứng ngắm đăm đăm
Mấy thân cò dạt xiêu tầm mắt xa
Thấy gì không giữa bao la?
Mà nghe tâm động nổi nhà quạnh hiu*
(Nhìn Cò Bay, Nhớ Nhà. Thơ Vũ Hữu Định- trang 25-
Thư Ấn Quán 2006)

Hay, khi nhà thơ VHĐ nghe tiếng còi tàu thôi, lòng ông cũng “khao khát và rướm máu”

*“ Nhà anh ở gần ga
đêm thao thức nghe còi tàu giục giã
giữa đêm vắng chợt thấy lòng xa lạ
mấy năm không đi trời đất nhỏ dần
ôi tiếng còi tàu như một nhát gươm
rướm máu lòng khao khát.*
(Đêm Nghe Còi Tàu- Thư Ấn Quán 2006)

Với Trần Hoài Thư hay với một nhà thơ nào khác, tôi nghĩ cũng “rất nhạy cảm” khi nhìn một “ngoại cảnh”... mà thấm đẫm vào lòng.

2.

Với độc giả khi đọc Ô Cửa của nhà thơ Trần Hoài

Thư, tôi nghĩ, đọc để cảm nhận cái hay những bài thơ trong tập thơ ấy. Với những con chữ bình dị. Với lối gieo vần tự nhiên không gò bó trong khi đi tìm vần...thơ anh dễ đọc và dễ gieo vào lòng người. Còn đối với tôi thì khác, Giữa tôi với anh như có một “thiên duyên” gắn bó. (!). Cái “duyên” ấy kéo dài từ ngày mà tuổi trẻ chúng tôi “được hay bị” ném vào cuộc chiến (thập niên 60) trên chiến trường Bình Định. Chiến trường, không phân biệt ai, “bạn cũ hay mới”. Gian khổ chia cho nhau, vui sướng cũng chia cho nhau. Mà nói thật khổ nhiều hơn là sướng đối với những người lính như chúng tôi. Nhất là tuổi trẻ của chúng tôi lúc bấy giờ chỉ biết “ thẳng hướng” ra chiến trường. Gặp nhau nơi phố thị ngày nào, là vui ngày nấy...Cho mãi đến hôm nay, tôi không nghĩ ra là khi nào, do ai... mà tôi với anh gặp nhau trong cùng....một chí hướng (lính trận- và khổ).

Trong phần đầu viết “ dưới trời khói lửa” tôi bắt gặp ngay nơi trang 7 bài thơ Qui Nhơn:

*Đã la cà vỉa phố đến mòn chân
Đã lê la đến mòn rách đáy quần
Đã quen thuộc từng tên đường nẻo ngõ
Mai lỡ chết cũng quay đầu về thành phố
Để nhớ về những ngày thuốc lá cà phê
Để nhớ về một vũng máu hôm tề
Đã nhuộm đỏ cây xăng Ông Tề
Trong ngày tái chiếm
(Qui Nhơn)*

Vâng. Vỉa phố/ mòn chân/ rách đáy quần/ thuốc lá cà phê. Và cây xăng Ông Tề...Những con chữ trong bài

Qui Nhơn làm sao tôi không nhớ được. Đã lâu, 37 năm qua mà hình ảnh đó như ngày nào, đọc lại những con chữ trong bài thơ ấy tôi nhớ như in. Vâng: “ để nhớ về một vùng máu hôm tề/ đã nhuộm đỏ cây xăng Ông Tề”. Tôi biết, và những người lính thám kích 405 biết. Sáng hôm sau, mừng một tết (năm 1968) tôi lại vào thăm anh nơi quân y viện Qui Nhơn. Gặp nhau...cười méo xẹo; và mong “cậu” sớm bình phục để còn về phố la cà “ thuốc lá, cà phê” với bạn bè, rong chơi được ngày nào vui ngày nấy để biết bọn mình “thoát vòng tử sinh”.

Bởi vì, có lẽ, Qui Nhơn là nơi...hấp dẫn đám “ lính trẻ” chúng tôi thời bấy giờ. Khi mà, nơi ấy dù gì cũng là chỗ ...vui hơn là “ lội ” ngoài chiến trường. Vì nơi ấy:

....
*“ Thành phố nọ trở về vui một bữa
Đám cô hồn mấy đứa buồn như nhau
Tiếng hát Khánh Ly, quán mờ đèn lu
Ai nước nở xoáy hồn ta, đau nhói
Mắt mỗi đứa nhắm nghiền,
u hồn khói thuốc
Đêm bên ngoài, hay
đêm của thanh xuân
Giọt cà phê đen, quạnh đặc linh hồn
Đôi mắt bạn bè chao ơi, buồn quá đổi..
(Về Với Phố – trang 68)*

Và, thật tình mà nói: “Đôi mắt bạn bè chao ơi, buồn quá đổi” ấy như vẫn còn hiện diện với tôi, khi những kỷ niệm trở về, khi tôi đọc bài thơ: Căn Nhà Trong Khu Sáu (phần 5- Bạn bè)

...

*“ nhắc nhở chuyện trò huyền thuyên bất tận
Kể lại một thời gian hồ áo trận
Căn nhà xưa, bạn cũ quây quần
Chiếc áo cơ hàn bao đũa đặt lưng
Nghe như đâu đây mùi hôi ẩm mốc
Phòng để cửa mùa đông tối đặc
Đêm về khuya nghe sóng vỗ Quy Hòa*

...

(trang 286)

Làm sao tôi không nhớ được bạn bè trong ngôi nhà ấy, mà anh đã nhắc đến: Phạm Cao Hoàng, Lê Văn Trung, Mường Mán, Thái Ngọc San, Mai Khế, Lê Văn Ngăn. Vâng, còn nữa. Cả nhà thơ Nguyễn Ngọc Loan (pháo binh- chết trên Kontum), cả nhà báo Huy Hoàng- đã mất- một thời đến ở chơi trong căn nhà khu sáu này. Ngôi nhà ấy: *chiếc mền đắp ba bốn thẳng dơ bẩn/ những chén cơm khô chưa rửa/ Và cửa đôi khi mở ra/ Một gương mặt ló vào/ Để không bao giờ tìm gặp lại.*

Những bạn bè ngày nào còn ai, ở đâu khi tuổi trẻ chúng tôi, nói thật, lúc bấy giờ chán chường trong cuộc chiến. Trong số những bạn bè ấy, hôm nay, còn có người ngoài nước, như tôi, THT và Phạm Cao Hoàng... Nhưng, như tôi đã nói, hình như tôi với anh có cái duyên . Mà cái duyên này phải là “ thiện duyên”. Do đó, cũng trong bài “Căn Nhà Trong Khu Sáu” ấy, anh đã viết:

...

*“ Bạn còn nhớ không những ngày ở Phan Rang
Ta trở về để tóc để râu
Những toa tàu đen, và con đường sắt*

*Bổng nhớ vô cùng hoa quỳ Đơn Dương
Thương tội tình toa sắt trống tròn
Dưới chân đèo trong mùa tiêu thổ
Khi núi sông đau màu cách trở
Thì sá gì những kẻ xa nhau.*

....

(trang 288)

Cái duyên ấy kéo dài cho mãi đến hôm nay, tôi với anh gặp lại nhau, hỏi thăm nhau. Anh viết thay tôi: *hỏi người làm gì- đóng tủ đóng bàn/ Hỏi ta làm gì- hành nghề điện toán/ Cười ha ha, ngày xưa cầm súng/ Giờ làm thêm ba thứ lạ đời/ Thôi còn chút tình bằng hữu chia đôi/ cho ấm chút lòng quê người đất khách.*

Cái “ ấm lòng một chút nơi quê người đất khách” đó không phải mới có ngày hôm nay, phải không THT? Mà nó đã có từ những ngày đầu anh mới ra khỏi quân trường đã bị “ viên đạn AK” bắn vào ngực anh nơi cây xăng Ông Tề, Qui Nhơn. Để rồi, với 247 bài thơ anh vẫn còn nhớ... đêm ngủ trong chuồng ngựa Pasteur/ Nha Trang mà viết:

*“ Lính trận về thành, không chỗ ngủ
May viện Pasteur còn chuồng ngựa
Hai thằng tuổi ngựa nhờ qua đêm
Nằm nghe sóng biển ru buồn tênh*

*Tuổi ngựa thì ngủ chuồng cũng xứng
Quen rồi mả mương hầm thức trắng
Ngủ đi, hãy cố ngủ đi con
Để mai còn về Quân Khu Năm
Chọc đấm hậu cần trên An Lão*

Bài thơ ghi lại những kỷ niệm của ba người, nhưng chỉ còn hai (tôi và anh). Còn một người bạn nữa, ký giả Lê Minh (trong nước), thì đã ra người thiên cổ.

Đọc lại bài thơ Đêm Tiếp Cứu Chợ Huyện trang 28. Tôi bồi hồi nhớ lại kỷ niệm khi quận bị những người bên kia tấn công vào, quận trưởng bị giết (thiếu tá Tùng), và một cô giáo sinh sư phạm bị bắn chết, một cô khác bị thương. Những chiếc xe nhà binh 10 bánh, mở đèn “ mắt mèo” chạy trong đêm đưa tôi với một toán lính đến để giữ an ninh lúc ấy. Nửa khuya, THT cho tôi biết, toán quân anh sẽ tiến vào, và tôi hãy cẩn thận vì họ đang chuẩn bị tập kích quận lần nữa. Có đơn vị anh vào, tôi an tâm để “rút quân” ra. Và, có lẽ, chính THT cũng không ngờ một cô giáo sinh sư phạm bị thương ngày nào đó lại đang định cư ở Houston. Chị Tiểu Lan (người Huế) là bạn với gia đình chúng tôi.

Ta nghe THT viết:

*Điều hâu đã về như một lũ âm binh
Kẻ trước người sau lao vào địa ngục
Đêm không thấy đường, giữ dây khỏi lạc
Chúng tôi bằng đồng nước ngập
giải cứu quê em*

*Ta đã về, giành lại quê hương
Giành lại quận đường hoang tàn đổ nát
Giành lại ngôi trường lời ca tiếng hát
Nhưng ta lại không giành được em gái ta yêu*

Ta đã về nhìn bầy chim nhỏ cút côi

*Chúng ử rữ, như lòng ta ử rữ
Lũ bé quỳ bên xác người cô trẻ
Đặt vòng hoa, máu mếu gọi cô về
Cô không về, cô bỏ dạy, cô đi
Cô bỏ chúng con cô về xứ khác
Ta cắn bầm môi, em ơi, ta khóc
Em không về em cũng bỏ thanh xuân
Em bé quê ơi, cho ta nhành bông
Một nhành bông quỳ vàng như màu áo
Ta đặt lên em. Trống trường ảo não
Như những hồi mặc niệm em tôi*

Ta đã về, và đã trẻ, em ơi...

Và, hôm tôi về Houston, Tiểu Lan có đến thăm. Và chị cho biết mới làm giỗ anh Tùng, Quận trưởng quận Tuy Phước (Chợ Huyện) trong đêm quận bị tấn công ấy. Và, hôm nay, chính chị Tiểu Lan cũng không ngờ, đêm ấy lại có tôi và cả THT đã đưa quân vào quận trong đêm mà có cô giáo sinh Sư Phạm bị bắn chết, và chị Tiểu Lan bị thương. Gần bốn mươi năm qua, đọc bài thơ của anh : Đêm Tiếp Cứu Chợ Huyện, rồi gặp lại gia đình chị Tiểu Lan ở Houston...thử hỏi lòng tôi sao không bồi hồi?

3.

Dù gì với tập thơ dày cộm mang tên Ô Cửa của anh, đã gọi lại trong tôi bao kỷ niệm; vì trong Ô Cửa tôi đã thấy bạn bè và những kỷ niệm không thể nào quên. Ở Phan Rang (Tháp Chàm) mấy tháng với tôi, rồi lên cao nguyên :

“ Khi chuyển xe sáu giờ khởi hành

*Hôm nào ta bỏ Nha Trang lên miền cao
Nhớ vô cùng người ở xa
Điều thuốc mỗi chung, ướt nhòe con mắt*

*Người gởi cho ta chiếc jacket
Xe lên đèo mù, mặc áo bạn trao*

*Có phải người đỡ ta như chiếc phao
Khi ta bấp bênh biển đời nổi sóng*

...

(Căn Nhà Trong Khu Sáu – trang 285)

Đâu phải chỉ có tôi, có anh, mà còn những người bạn rất chân tình nữa. Trong đó có cả Lữ Quỳnh (Nam Cali). Chính Lữ Quỳnh lái chiếc jeep để đưa anh vượt Cù Mông. Từ đó anh mới về được Nha Trang. Và từ NT về chơi vài tháng với tôi ở Tháp Chàm.

Và, với những người bạn chân tình ngày nào trong nhóm Ý Thức như sống lại của những tháng ngày còn “ lặn lội ” binh đao trong căn nhà vách tôn, mái tôn nóng kinh hồn bên đường rầy xe lửa gần ga Tháp Chàm ấy.

....

*Những toa tàu đen, và con đường sắt
Bỗng nhớ vô cùng hoa quỳ Đơn Dương
Thương tội tình toa sắt trống trơn
Dưới chân đèo trong mùa tiêu thổ
Khi núi sông đau màu cách trở
Thì sá gì những kẻ xa nhau
(trang 288)*

Rồi cũng từ Tháp Chàm này anh lên miền cao, rồi về miền Tây - vào khoảng năm 1970 (?) -. Anh miệt mài

nơi miền sông nước, tôi miệt mài nơi Dục Mỹ/ Nha Trang sương lam chường khí của ngày xa xưa. Tháng tư năm 1975, mỗi người chúng tôi đều có chung một đáp số. Chẳng biết cuộc sống của anh thế nào và bạn bè ra sao ? Bởi vì cuộc sống hằng ngày của tôi khép kín hơn 7 năm trong các trại, và đường thì bị “ ngăn sông cách ngăn” vì nhiều lý do... Từ năm 1970 năm ấy, anh về miền Tây, mới biết:

*“ Cảm tạ em. Người em Cần Thơ
Anh theo em bỏ xứ. Bao giờ
Bao giờ. Như thể tiền thân trước
Một kẻ lưu dân trở lại nhà*

Và:

*“ Cảm tạ em người em Cửu Long
Em cho anh hơi thở đồng bằng
Từ trong lòng dậy nguồn ân lượng
Của chập chùng cam khổ tiền nhân*

....

(Cảm Tạ Đồng Bằng – trang140)

Đã rồi, sau bốn năm trong trại cải tạo trở về, anh: *lăn chiếc phuy dầu lên cá lớn/ Trời ơi ta từ biệt Việt nam/ Việt nam. Đêm ấy đêm trừ tịch/ Có những con người lại cách ngăn* (Đêm Từ Biệt Việt Nam). *Cảm tạ em, người em Cần Thơ.* Khi gặp lại nhau trên xứ người. Ngoài nụ cười “ sảng khoái” của anh ra, tôi hỏi: người em Cần Thơ là chị Y...phải không? Vẫn nụ cười dù trong gian khổ ngày nào ở chiến trường Bình Định, anh nói đúng. Tôi cười vui...biết rồi, khi chúng tôi còn ở trong căn nhà tôn gần ga Tháp Chàm. Tên chị làm

sao tôi quên được, dù chưa gặp chị lần nào...nay thì đã biết “ người em gái Cần Thơ” đã một thời ...*“Tôi quá nghèo, chỉ bộ đồ xanh/Dẫm thằng bạn quen nhau thời khốn khó/ Nàng thì thảo bên tôi cần gì thứ đó/ Miễn tình anh vô lượng như thơ anh”*

Tôi vui biết mấy khi đọc câu thơ này: *miễn tình anh vô lượng như thơ anh*. Rõ ràng là như thế. Trong thơ THT rất “vô lượng” tâm, chẳng mang một chút hận thù nào; dù máu anh đã nhiều lần đổ ra cùng với những người lính trong đơn vị anh, hay bạn bè anh đã nằm xuống. Tôi chưa thấy những câu thơ nào của anh trong tập Ô Cửa (phần: Dưới Trời Khói Lửa) nói lên những câu đầy hận thù và đầy ... máu. Với anh, tôi biết: anh không dùng thơ để gây kích động một hận thù “ phi nghĩa” mà thơ anh như “ giải tỏa” một tâm sự của thể hệ anh, và thể hệ của chúng tôi: Thế Hệ Chiến Tranh. Có lẽ vì thế, cho nên:

*Thế hệ chúng tôi đã mang đầy vết sẹo
Vết sẹo ngoài thân và vết sẹo trong hồn*

hay:

*Quá khứ tương lai, chuỗi ngày vô vọng
Chúng tôi xóa borrar, không biết về đâu
(trang 105)*

Chẳng biết về đâu khi tuổi còn thanh xuân. Hận thù không phải là cứu cánh của người lính miền Nam như chúng tôi. Cho nên trong bài: Một Ngày Không Hành Quân (trang 34) ta thấy được tấm lòng của người lính qua những dòng thơ rất đẹp và đầy “ Phật tính” :

*Cô hàng ơi cho một ly không
Tôi rót mời một người lính Bắc
Hắn nằm banh thây dưới hầm bí mật
Trên người vẫn còn sót lại bài thơ*

*Trên đồi cao mây vẫn xanh lơ
Có con bướm vàng diu dàng dưới nắng
Tôi với hắn đâu có gì thống hận
Bài thơ nào cũng viết để yêu em*

Và, trong phần đầu của tập thơ Ô Cửa: Dưới Trời
Khói Lửa đã nói lên được phần nào lính miền Nam,
mà anh là một:

....

*Ta lính miền Nam hê, vận nước ngửa nghiêng
Ta cũng lênh đênh cùng cơn mạt kiếp
Ta trèo lên cây hỏi rừng có biết
Có một nơi nào hơn ở Việt Nam?
Có người lính nào bi tráng hơn lính miền Nam
(Ta Lính Miền Nam- trang 25)*

Hay trong bài Đồi Xưa nơi trang 32 anh viết về một
trận chiến đã qua. Trận Phù Cũ. Hình như xảy ra vào
năm 1966 (?) thì phải. Người lính nào đi ngang qua
đó mà không nhớ trận đánh năm xưa. Nhưng với
THT, anh không trút cái hận thù lên trên ngọn đồi đó
khi có những bạn bè của anh ngã xuống. Mà, ta
nghe:

*Tôi qua đèo xám, mây mờ núi
Thương về đâu, một lũ sáo rừng
Hôm qua đồi ngập hàng trăm xác
Đạn pháo đào sâu bãi chiến trường*

....

*Có ai dưới lớp mồ hoang đã
Nằm xuôi chân mắt mở trợn trừng
Chiều nay sao mọc về phương Bắc
Sao ruột lòng vắt đỏ phương Nam*

Hay:

*Những xác hôm qua vàng rám mỡ
Những anh hùng, ngựa tặc, nằm chung*
(những anh hùng, ngựa tặc- chữ của những người
bên kia thường dùng) . Với anh trong chiến đấu, thơ
cũng vẫn nhẹ nhàng, rõ ràng không vẩn đục hận thù.

Nói cho cùng những địa danh anh đã đi qua- chiến trường Bình Định- ít nhiều tôi đã đến. Anh đã gọi lên trong tâm thức tôi những hình ảnh của một thời gian khổ hành quân, của những ngày cơm chan hòa nước mưa dưới vành nón sắt, dưới bóng dừa Tam Quan, An Lão , Hoài Ân, An Thượng và bên dòng Lại Giang. Của những ngày “ nuốt đau” nuốt mất cho người bạn vừa trút hơi thở ở một “địa danh” mà dân “ phố thị” chẳng ai biết đến; vì rõ ràng: *có một nơi nào hơn ở Việt Nam?...*

Chiến trường Bình Định đã lùi xa. Nhưng làm sao chúng tôi quên được những địa danh mà một thời, ít nhiều tuổi trẻ chúng tôi đã đến. Khói lửa chiến tranh, chết chóc, điêu tàn ... đã chạnh lòng nhà thơ Phạm Triều Nghi (*) khi đi qua đèo Bình Đê đã viết:

...

*Tháng tư
Lửa bùng lên đầu chợ
Lửa cháy quanh sông*

*Lửa vấy Đệ Đức
Lửa đốt Bồng Sơn
Người người tan xác giữa đồng*

....

*Ngó về đâu không rợn màu tang tóc
Ngó Nam ngó Bắc
Nuốt tiếng thờ dài
Ai đến Tam Quan thương vay?
Ai đến Sa Quỳnh khóc mượn?
Có nghe những oan hồn vất vưởng
Than van trên ngọn cờ bay
Kêu đòi thân thể hình hài
Trăm năm cát bụi...miệt mài cơn đau.
(TQBT 20- trang 96)*

Nhà thơ Phạm Triều Nghi là một nhà giáo, khi đi ngang qua đèo Bình Đê vào khoảng năm 1973 thấy Bồng Sơn tan hoang, làm sao anh không chạnh lòng? Còn nhà thơ THT dù trực diện với cuộc chiến thì anh vẫn xem nhẹ như mây trời để lòng anh lúc nào cũng thanh thản.

*Thì ta ra trận, ta ra trận
Trăm lần, thì cũng chuyện rong chơi
Vẫn chuyển bốc quân vào buổi sáng
Vẫn chuyển trở về không buồn vui.*

...

(Nhảy Trục Thăng Ở Phước Lý – trang 30)

Với 247 bài thơ trong tập Ổ Cửa của anh đã làm cho tôi càng thích thú khi đọc. Thích, không phải giữa tôi với anh quen biết nhau từ lúc máu anh đã đổ xuống nơi cây xăng Ông Tề trên phố Qui Nhơn trong năm

Mậu Thân (1968); mà thơ anh gần... rất gần với bạn bè một thời rong chơi. Khi mà: *Giờ thì già, ngựa đã nản chân bon./*

(*) Bút hiệu của nhà văn Phạm Ngọc Lư

Amarillo, 27-5-2006

MỤC LỤC (theo chủ đề)

1. Dưới trời khói lửa

Đêm Vượt Sông	6
Qui Nhơn	7
Người lính trở về với chiến thương	8
Tạ Từ	10
Xin trả lại	12
Qua đập hoàng hôn	13
Bát trắng	14
Em lên thăm anh	15
Cây đa bên cầu	16
Đêm tiếp cứu	18
Trung đội	20
Viết cho thằng em cùng trung đội	24
Ta lính miền Nam	25
Kỳ Sơn	29
Nhảy trực thăng	30
Đêm đột kích ở Nho Lâm	31
Đồi xưa	32
Một ngày không hành quân	34
Trường ở bên sông	36
Quán gió đồng bằng	38
Con đường trắng	40
Trước giờ tiếp viện	41
Quán sớm	43
Chào Kontum	45
Ngày với núi	47

Áo xưa	49
Chiếc poncho nhà binh	51
Tháng bảy hành quân xa	53
Dừng quân dưới chân đèo	55
Anh ở trên này	56
Khi chờ tấn công	58
Lính ngóng	59
Dừng quân thị trấn	60
Đánh núi	61
Về với núi	62
Đêm đột kích	64
Về với phố	67
Tôi đã về em ạ, đêm nay	70
Những ngày quân về	73
Bóng tối	77
Lính rừng	79
Những ngày ở Trường Sơn	81
Bài tình cho vợ lính	82
Bất công	84
Lính qua sông	85
Đêm ngủ ở chuồng ngựa Pasteur	86
Một thời tuổi trẻ	87
Về thành	88
Khi qua trại gia binh	89
Kinh Nghiệm (1)	90
Đêm xuống đồi	91
Đêm trên đồi Bánh ít	92
Hành quân dưới chân đèo An Khê	93
Dại khôn	95

Tháng mười qua đèo	96
Tháng mười nhớ	98
Niềm tự hào buồn bã	99
Băng cấp	100
Lính tiền phương	101
Bình định ta về	102
Thế hệ chiến tranh	105
Đàn ngựa về thành	106
Anh ở trên rừng	107
Qui Nhơn Mậu Thân	108
Màu áo cũ	109
Xứ núi	110
Thời đi lính ở Bình định	111
Đêm giao thừa nằm giữ đường	112
Eo chết	113
Từ biệt núi rừng	115
Trong phòng cấp cứu	117
Hoàng hôn trên bản địa	118
Hành quân đêm	120
Lính núi	121
Trở lại đồng bằng	122
Tám hình thời chinh chiến cũ	123
Ngồi quán ở Kontum	124
Giọt nước cam lồ	125
Tháng ba đi hành quân	127
Giữ gìn	129

2. Tình si

Nhã	132
-----	-----

Theo Em	133
Thơ của văn	135
Cảm tạ đồng bằng	140
Gặp em Sài Gòn	142
Tháng chín	144
Khi chị về	145
Để lại từ tâm	146
Bông châu thổ	148
Đôi mắt	150
Thật xa	152
Đường lá me	153
Người yêu tôi ở đồng bằng	155
Hình Bóng	158
Vào giếng	159
Sợi tóc nhớ nhung	162
Khi trở lại Montreal	166
Về Nam	168
Cầu Trời	169
Về lại phòng ngủ	170
Một nửa vàng ngọc lan	171
Điếu Thu	172
Tình đại	173
Nói hoài	175
Qua sông mùa mận chín	177
Si đại	178
Tình si	180
Em Tây Phương	181
Em lên đồi xem lễ	183
Mai em về, xin được bắt tay	184

Tại sao	186
Dư niệm	187
Giá thử	189
Tình xưa	190
Xa lạ	192
Gọi cốc cà phê để nhớ nhưng	193
Còn đâu cánh bướm ngôi trường	194
Hỏi em	196
Ô cửa tình nhân	196
Ngày trở lại Montreal	197
Đêm sao trên cao	199
Một ngày tháng chín	200
Nỗi ta	202
Đôi mắt Tam Quan	203
Rồi một ngày	204
Tạ lỗi nàng	205
Hoa đồng	206
Gốc nhớ	209
Mời em	210
Khi qua Nữu Ước	211
Vị tình	212
Thu xa người	213
Nhũ đời bao dung	215
Hỏi	216
Trách	217
Bồi hồi biển dâu	218
Hỏi lòng	219
Hiên tình	220
Gặp nhau lần đầu	221

Từ buổi ra về	222
Xa lạ	225

3. Lao khổ rừng tràm

Người em Kiên Lương	227
Mùa Giáng Sinh Trờ lại Núi Trầu	228
Bên này, người thiếu úy tù binh	229
Mùa nước lớn ở Trà Tiên	230
Con cá ta câu	231
Cổ thi	233

4. Quê nhà bỏ lại

Ô cửa	235
Tiếng hát từ quê nhà	237
Đêm từ biệt VN	239
Nha Trang	242
Phố tôi	243
Bụi chuối bên đường	244
Quê hương thu nhỏ	246
Bài cho Tam Kỳ	247
Quán cũ đã cải then	249
Đêm xuống tóc	251
Huế gọi ta về	253
Rồi một mai tôi xa Bình Minh	254
Ta bán cà rem, hê !	258
Rộc rau muống	262
Kính thành sương	265
Quán cóc bên đường	266
Nhưng sao	267

Người chị miền Bắc	268
Mẹ	270
Thời ấu thơ tôi ở Nha Trang	271
Giữ chút mong manh	272
Cuối năm bên dòng Hudson	276
Chia tặng chung nhau	279

5. Bạn bè

Ngày gặp bạn cũ	281
Cuối năm trong quán cà phê Mỹ	283
Căn nhà trong khu sáu	285
Ngày bạn đến thăm	289
Khi qua Chương Thiện	290
Nửa đêm uống rượu bạn bè	291
Tình đồng đội	293

6. Cõi riêng

Bệnh	295
Thu	296
Tu	297
Niềm kiêu hãnh buồn bã	298
Nói với vợ	299
Đêm mất ngủ	300
Mưa đêm thức giấc	301
Tri ân	302
Đi	303
Thất nghiệp	304
Chim và phong thơ	307
Cho con ngày vào trường thuốc	307

Cuồng ngâm của tên thất trận	310
Chào mừng sáu mươi	311
Tài liệu	312
Những điều trước đây không thể...	315
Cảm tạ	316
Đêm vườn sau	317
Thử một lần	318
Tuổi vàng	319
Thú đau thương	321
Hoàng hôn	322
Biển	323
Còn chỗ nào	325
Đêm ở Twin Towers	326
Đêm xuôi xa lộ	327
Kinh nghiệm	328
Ham vui	329
Chia chung	330
Lạc đường	331
Rời trời đất cho tôi mùa xuân	332
Im lặng đen	333
Mười năm	334
Tha lỗi dùm ta	335
Ngày bão rút	337
Mượn hồn	338
Cõi tàu nửa đêm	339
Cám ơn đời (I)	340
Cám ơn đời (II)	342
Ngày đầu tại Mỹ	342
Huy chương	343

Thời gian ơi đừng vội	345
Những ngày ở Bì Đông	346
Điện Thư	347
Windows	349
Bãi lạnh	350
Đi về	351
An ủi hiền thê	352
Cảm tạ đất trời	353
Còn lại	354
Ngày vàng	355
Tính số	356
Hương New York	357
Đêm ra biển	358
Hẹn lòng	359
Đưa vợ đi tiệm chay	360
Ngày New York	361
Cảm tạ New York	362
Mất tích	363
Lại về New York	364
downtown	365
Khi ngồi ở Ikea	366
Cảm tạ người	368
Người lính nhỏ	369
Con ở xa về	371
Mẹ bỗng con	372
Đưa con đi học xa	373
Con trở lại rồi đi	374
Nhỏ tóc sâu cho vợ	375
Lời cảm tạ bên giòng Raritan	376

Phụ Lục	
<i>Phan Bá Thụy Dương:</i>	380
Qua Ô CỬA của Trần Hoài Thư, Nghĩ và Viết Về Thơ Chiến <i>Phan Bá Thụy Dương</i> :	

<i>Phạm văn Nhân:</i>	414
Trần Hoài Thư: Cuộc Đời và Thơ Văn như chất keo dính chặt qua Ô Cửa	

Mục Lục (theo vần)

An ủi hiền thê	352
Anh ở trên này	56
Anh ở trên rừng	107
Áo xưa	49
Bất công	84
Bằng cấp	100
Bài cho Tam Kỳ	247
Bãi lạnh	350
Bài tình cho vợ lính	82
Bát trắng	14
Bên này, người thiếu úy tù binh	229
Bệnh	295
Biển	323
Bình định ta về	102

Bồi hồi biển dâu	218
Bông châu thổ	148
Bóng tối	77
Bụi chuối bên đường	244
Cầu Trời	169
Cây đa bên cầu	16
Căn nhà trong khu sáu	285
Cám ơn đời (I)	340
Cám ơn đời (II)	342
Cảm tạ	316
Cảm tạ đất trời	353
Cảm tạ New York	362
Cảm tạ người	368
Cảm tạ đồng bằng	140
Chào Kontum	45
Chào mừng sáu mươi	311
Chia chung	330
Chia tặng chung nhau	279
Chiếc poncho nhà binh	51
Chim và phong thơ	307
Cho con ngã vào trường thuốc	307
Cổ thi	233
Con cá ta câu	231
Con đường trắng	40
Con ở xa về	371
Con trở lại rồi đi	374
cõi riêng	
Còi tàu nửa đêm	339
Còn chỗ nào	325

Còn lại	354
Còn dấu cánh bướm ngôi trường	194
Cuối năm bên dòng Hudson	276
Cuối năm trong quán cà phê Mỹ	283
Cuồng ngâm của tên thất trận	310
Dại khôn	95
Dư niệm	187
Dừng quân dưới chân đèo	55
Dừng quân thị trấn	60
downtown	365
Em lên đồi xem lễ	183
Em lên thăm anh	15
Em Tây Phương	181
Eo chết	113
Gặp em Sài Gòn	142
Gặp nhau lần đầu	221
Giả thử	189
Giọt nước cam lồ	125
Giữ chút mong manh	272
Giữ gìn	129
Gốc nhớ	209
Gọi cốc cà phê để nhớ nhưng	193
Ham vui	329
Hành quân dưới chân đèo An Khê	93
Hành quân đêm	120
Hẹn lòng	359
Hiên tình	220
Hình Bóng	158
Hoa đồng	206

Hoàng hôn	322
Hoàng hôn trên bản địa	118
Hỏi	216
Hỏi em	196
Hỏi lòng	219
Huế gọi ta về	253
Huy chương	343
Im lặng đen	333
Khi chị về	145
Khi chờ tấn công	58
Khi ngồi ở Ikea	366
Khi qua Chương Thiện	290
Khi qua Nữu Ước	211
Khi qua trại gia binh	89
Khi trở lại Montreal	166
Kinh nghiệm	328
Kinh Nghiệm (1)	90
Kinh nghiệm (1)	357
Kinh thành sương	265
Kỳ Sơn	29
Lạc đường	331
Lại về New York	364
Lính nông	59
Lính núi	121
Lính qua sông	85
Lính rừng	79
Lính tiền phương	101
Lời cảm tạ bên giòng Raritan	376
Mất tích	363

Mai em về, xin được bắt tay	184
Màu áo cũ	109
Mẹ	270
Mẹ bỗng con	372
Mưa đêm thức giấc	301
Một ngày không hành quân	34
Một ngày tháng chín	200
Một nửa vầng ngọc lan	171
Một thời tuổi trẻ	87
Mời em	210
Mượn hồn	338
Mười năm	334
MỤC LỤC (theo chủ đề)	
Mùa Giáng Sinh Trờ lại Núi Trầu	228
Mùa nước lớn ở Trà Tiên	230
Đàn ngựa về thành	106
Đánh núi	61
Đề lại từ tâm	146
Đêm giao thừa nằm giữ đường	112
Đêm mất ngủ	300
Đêm ngủ ở chuồng ngựa Pasteur	86
Đêm đột kích	64
Đêm đột kích ở Nho Lâm	31
Đêm ở Twin Towers	326
Đêm ra biển	358
Đêm sao trên cao	199
Đêm tiếp cứu	18
Đêm từ biệt VN	239
Đêm trên đồi Bánh ít	92

Đêm Vượt Sông	6
Đêm vườn sau	317
Đêm xuôi xa lộ	327
Đêm xuống đồi	91
Đêm xuống tóc	251
Ngày bạn đến thăm	289
Ngày bão rớt	337
Ngày gặp bạn cũ	281
Ngày đầu tại Mỹ	342
Ngày New York	361
Ngày trở lại Montreal	197
Ngày vàng	355
Ngày với núi	47
Ngồi quán ở Kontum	124
Người chị miền Bắc	268
Người em Kiên Lương	227
Người lính nhỏ	369
Người lính trở về với chiến thương	8
Người yêu tôi ở đồng bằng	155
Nhã	132
Nhatrang	242
Nhảy trực thăng	30
Nhỏ tóc sâu cho vợ	375
Nhưng sao	267
Những ngày ở Bi Đông	346
Những ngày ở Trường Sơn	81
Những ngày quân về	73
Những điều trước đây không thể...	315
Nhũ đời bao dung	215

Đi	303
Đi về	351
Niềm kiêu hãnh buồn bã	298
Niềm tự hào buồn bã	99
Điện Thư	347
Điều Thu	172
Đưa con đi học xa	373
Đưa vợ đi tiệm chay	360
Đôi mắt	150
Đôi mắt Tam Quan	203
Đôi xưa	32
Nòi ta	202
Đường lá me	153
Nửa đêm uống rượu bạn bè	291
Nói hoài	175
Nói với vợ	299
Ô cửa	235
Ô cửa tình nhân	196
Phạm văn Nhân	414
Phan Bá Thụy Dương	380
Phổ tôi	243
Phụ lục	380
Qua đập hoàng hôn	13
Qua sông mùa mận chín	177
Quán cóc bên đường	266
Quán cũ đã cài then	249
Quán gió đồng bằng	38
Quán sớm	43
Quê hương thu nhỏ	246

Qui Nhơn	7
Qui Nhơn Mậu Thân	108
Rộc rau muống	262
Rồi một mai tôi xa Bình Minh	254
Rồi một ngày	204
Rồi trời đất cho tôi mùa xuân	332
Sì dại	178
Sợi tóc nhớ nhung	162
Ta bán cà rem, hề !	258
Ta lính miền Nam	25
Tầm hình thời chinh chiến cũ	123
Tạ lỗi nàng	205
Tạ Từ	10
Tại sao	186
Tài liệu	312
Tha lỗi dùm ta	335
Thất nghiệp	304
Thật xa	152
Tháng ba đi hành quân	127
Tháng bảy hành quân xa	53
Tháng chín	144
Tháng mười nhớ	98
Tháng mười qua đèo	96
Thế hệ chiến tranh	105
Theo Em	133
Thơ của văn	135
Thời ấu thơ tôi ở Nha Trang	271
Thời gian ơi đừng vội	345
Thời đi lính ở Bình định	111

Thử một lần	318
Thu	296
Thu xa người	213
Thú đau thương	321
Tiếng hát từ quê nhà	237
Tinh đại	173
Tinh đồng đội	293
Tinh si	180
Tinh số	356
Tinh xưa	190
Tôi đã về em ạ, đêm nay	70
Từ biệt núi rừng	115
Từ buổi ra về	222
Trách	217
Tri ân	302
Trong phòng cấp cứu	117
Trường ở bên sông	36
Trước giờ tiếp viện	41
Trở lại đồng bằng	122
Trung đội	20
Tu	297
Tuổi vàng	319
Vào giếng	159
Về lại phòng ngủ	170
Về Nam	168
Về thành	88
Về với núi	62
Về với phố	67
Viết cho thắng em cùng trung đội	24

Vị tình	212
Windows	349
Xa lạ	192
Xa lạ	225
Xin trả lại	12
Xứ núi	110